

Täysistunto

Torstai 18.11.2021 klo 16.00—19.38

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.38.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (16.00—17.55) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (17.55—19.38).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
valtiovarainministeri Annika Saarikko
ulkoministeri Pekka Haavisto
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
puolustusministeri Antti Kaikkonen
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen
sisäministeri Maria Ohisalo
opetusministeri Li Andersson
tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen
sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen

Puhemies Anu Vehviläinen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Arvoisat edustajat ja arvoisat ministerit! Jotta kyselytuntiin saadaan sisällytettyä mahdollisimman monta kysyjää, on toivottavaa, että kysymys kattaa kerrallaan vain yhden kysymyksen, joka kohdistuu vain yhdelle ministerille.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Välihuutoja ajatellen pyydän huomioimaan, etteivät ne häiritsisi varsinaista keskustelua. Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen, painamaan P-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Olkaa hyvät.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys hallituksen suhtautumisesta EU:n metsälinjaukseen (Ritva Elomaa ps)

Suullinen kysymys SKT 203/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.02 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen linja Suomen suhtautumisessa EU:n kestävän metsätalouden kriteereihin on vähintäänkin epäselvä. Hallitus päätti keski-viikkona vastustaa EU:n metsälinjausta, mutta vihreät ja vasemmistoliitto jättivät asiaan erivän mielipiteen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Yllätys!] EU-politiikkaan liittyen on puhuttu usein Suomen luottamuspääomasta. Metsät kuuluvat kansalliseen toimivaltaan, ja kyseessä on metsäteollisuutemme kannalta elämän ja kuoleman kysymys. Metsäteollisuus on hyvinvointimme perusta. Muualla EU:ssa ei ymmärretä Suomen metsäteollisuuden tarpeita, eikä heidän pidä antaa sanella. Arvoisa ympäristöministeri, voitteko luvata, että toimitte EU-tasolla yhdessä rintamassa ja teette kaiken voitavan, jotta suomalaisen metsäteollisuuden toimintaedellytykset ja työpaikat turvataan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mikkonen.

16.03 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Elomaa varmasti tarkoittaa tätä taksonomiapäätöstä, joka on kriteeristö rahoittajille. Se on kriteeristö, jolla halutaan osoittaa, mitkä ovat sellaisia hankkeita, jotka tukevat vihreää siirtymää. Taksonomiassa on eri osioita, ja tämä ensimmäinen kriteeristö koskee nimenomaan ilmaston näkökulmasta hyviä hankkeita. Kenenkään ei ole mitenkään pakko hyödyntää tätä taksonomiaa, vaan se on aivan vapaaehtoinen keino. Sillä halutaan osoittaa investoijille, millaiset hankkeet ovat sen tyyppisiä, että ne edistävät sekä ilmastomuutoksen hillintää että siihen sopeutumista, ja samanaikaisesti ne eivät saa aiheuttaa tämän taksonomian muille osa-alueille — siinä on kuusi ympäristötavoitteita kaiken kaikkiaan — merkittävää haittaa. Kysymys on siitä, minkälainen toiminta katsotaan nämä kriteerit täyttäväksi. Tämä on se keskustelu, mitä käydään. Varsinaisesti ei ole keskustelua metsäpolitiikasta. Metsäpolitiikkahan kuuluu kansalliseen toimivaltaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

2.2. Suullinen kysymys hallituksen kannasta EU:n taksonomia-esitykseen (Janne Sankelo kok)

Suullinen kysymys SKT 204/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Totean tässä kohtaa, että myös toisesta oppositior ryhmästä on kysytty tätä samaa aihepiiriä, joten annan tässä kohtaa puheenvuoron edustaja Sankelolle.

Keskustelu

16.04 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Suomalainen vastuullinen metsänhoito on hyvinvoinnin ankkuri, joka on tuonut leipää suomalaisten pöytään vuosikymmeniä. Metsävarallisuutemme on vuodesta toiseen kasvanut. Puihin sitoutunut hiili on torjunut myös ilmastomuutosta. Sadattuhannet suomalaiset metsänomistajat ovat huolissaan metsätaloutemme tulevaisuudesta. Suomi on aina läksynsä tehnyt, mutta silti luokalle jääminen nyt uhkaa.

Hallituksen vaikuttaminen EU-taksonomiassa on ollut luokatonta. Te sekoilette. Te, ministerit, ette ole kyenneet muodostamaan asiaan ajoissa kantaa ja vaikuttamaan EU-pöydissä, kun siihen olisi ollut mahdollisuus. Nyt hallitus ilmoitti päässeensä kannastaan sopuun, mutta mitä ihmettä: kaksi viidestä hallituspuolueesta on ilmoittanut äänestävänsä kantaa vastaan täällä eduskunnassa. Kysyisinkin pääministeriltä: Miten Suomen EU-vaikuttaminen voi olla näin rempallaan? Miten te ette kykene hallituksessa pääsemään yksimielisyyteen näin [Puhemies koputtaa] tärkeästä asiasta, Suomen vientiteollisuuden kivi-
jalasta?

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.05 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin nyt on välttämätöntä oikaista edustaja Sankeloa: hallitus on vaikuttanut ja Suomi on vaikuttanut tähän taksonomiaan, ilmastotaksonomiaan, ja näihin kriteereihin. [Sari Sarkomaa: Millä kannalla?] Me olemme monessa kohtaa tuoneet esiin meidän kansallisia näkökulmiamme, ja kyllä myös tuo taksonomiaesitys on muuttunut. Nyt on kyse siitä, onko se muuttunut riittävästi, ja tästä hallitus on keskustellut, miten toimimme edessä olevassa äänestyksessä. Onko tämä taksonomia riittävän hyvä? Se on monilta osin parantunut, mutta onko se riittävän hyvä? Me olemme todenneet, että esimerkiksi metsiin liittyvien kriteereiden osalta tuo esitys ei ole riittävän hyvä. Ruotsin kanssa yhdessä tätä vaikuttamistyötä olemme tehneet, ja kuten Ruotsissa, myös Suomessa hallitus on muodostanut nyt sen kannan, että me tulemme äänestämään tätä taksonomiaesitystä vastaan. Isoilta osin se on hyvä, mutta näiden metsäkriteerien osalta se ei ole riittävän hyvä, ja sen takia äänestyksessä tulemme äänestämään sitä vastaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Elomaa.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

16.06 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muut EU-maat tuntuivat suhtautuvan Suomeen ja Ruotsiin koko EU:n hiilinieluina. Pohjoisilta jäsenmailta vaaditaan kaikkein eniten ilmastotoimia samaan aikaan, kun Itä- ja Keski-Euroopan hiilivoimamat saavat jatkaa tuprutteluaan. Hallitus on epäonnistunut täysin pitämään kansallisen etumme puolta EU:ssa, eikä hallituksen poseeraus enää asiassa auta.

Ruotsin päästövähennystavoite on 40 ja Suomen 39 prosenttia. Samaan aikaan Puolalta vaaditaan seitsemän ja Bulgarialta nollan prosentin päästövähennyksiä vuoteen 2030 mennessä. [Olli Immonen: Aika reilua!] Hyvä ilmasto- ja ympäristöministeri, onko teidän mielestänne oikein ja Suomen edun mukaista, että Puolan ei tarvitse sulkea hiilivoimaloitaa mutta Suomen metsäteollisuus voidaan uhrata, jotta EU:n päästövähennystavoitteet saavutetaan? Muistutan ministeriä vielä, että metsäteollisuus on hyvinvointimme perusta. [Sanna Antikainen: Saisimmeko vihdoinkin vastauksen?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Mikkonen.

16.07 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Edustaja Elomaalla oli nyt vanhentuneita tietoja siitä, mitkä ovat uudet tavoitteet, mitä maille on asetettu. EU:n ilmastopolitiikkahan on kolmesta eri osasta muodostuva: siellä on taakanjakosektori, maankäyttösektori ja päästökauppasektori. Nyt näitä taakanjakosektorin maakohtaisia tavoitteita ollaan juuri kiristämässä, ja esimerkiksi siellä ei enää jatkossa ole yhtään sellaista maata, jolta ei vaadittaisi päästövähennyksiä. Siellä ei tällaisia nollakerholaisia jatkossa enää ole yhtään, vaan kaikille on asetettu päästövähennystavoitteet, ja niin pitää ollakin, se on aivan selvä juttu. Suomen tavoitteet ovat edelleen korkealla, ja näin pitää ollakin, koska meillä on mahdollisuuksia ja kykyä tehdä päästövähennyksiä enemmän. Sitten on päästökauppa, jota kiristetään ja joka koskee kaikkia maita, koko EU:ta, ja se on ollut hyvin tehokas keino. Sitten meillä on maankäyttösektori, ja joka ikiselle maalle myös maankäyttösektorin tavoitetta on kiristetty, myös sellaisille maille, jotka eivät ole [Puhemies koputtaa] niin metsäisiä kuin esimerkiksi Suomi ja Ruotsi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

16.08 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maaseutu-Suomessa hallituksen politiikka ei kerää kiitosta. Hallituksen surkean EU-vaikuttamisen takia suomalainen vastuullisen metsätalouden tulevaisuus on siis vaakalaudalla. Hallitus ei saa pisteitä myöskään suomalaisen maatalouden puolustamisesta. Viljelijät ovat nimittäin vakavassa kannattavuuskriisissä, mutta hallitus on tässäkin toimeton. Onko niin, että teidän hallituksessanne suomalainen maatalous nähdään vain ilmastosyntipukkina ja kulueränä? Eihän teiltä vain ole unohtunut, ettei vastuullisesti tuotettu suomalainen ruoka ilmesty kauppojen hyllyihin itsestään, vaan suomalaisen viljelijän ahkeran työn tuloksena? [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] Kysynkin maa- ja metsätalousministeriltä: Mitä sanottavaa teillä on viljelijöille, joiden etua te ette jaksa valvoa? Mitä te sanotte niille tuottajille, jotka ovat nyt sitä mieltä, että hallitus on avuton jyrkästi alentuneen ruoantuotannon kannattavuuden edessä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Leppä.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

16.10 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen maa- ja metsätalous on ratkaisu meidän ongelmiimme, ei ongelma. Tämä pitää ymmärtää EU:ssa. Sitä me olemme yhdessä vieneet, [Välihuutoja oikealta] moni on vienyt tätä asiaa eteenpäin niin poliittisesti, järjestöt, yritykset kuin elinkeinoelämä. [Sanna Antikaisen välihuuto] Se on se viesti. Ymmärrys on toinen asia sitten, se, miten se EU:ssa otetaan. Tätä viestiä on viety vuosia eteenpäin. [Välihuutoja oikealta]

Mitä tulee maatalouden tämänhetkiseen ahdinkoon: se on syvä, se on ennennäkemättömän syvä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Pohjalla oli huono kannattavuus, huono satovuosi takana ja rajusti nousseet kustannukset, vaikkapa lannoitteiden osalta puolet lisää hintaa vuoden takaiseen verrattuna.

Markkinat — mitä tekevät markkinat tässä vaiheessa? [Sanna Antikainen: Ja keskusta!] Eivät toimi. Silloin, kun markkinataloudessa elämme, siihen kuuluu se, että kohonneita kustannuksia viedään ketjussa eteenpäin. Kysyn: tapahtuuko tämä tällä hetkellä elintarvikemarkkinoilla? Ja vastaan itse: Ei tapahdu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitä tekee keskusta?] No, mitä tekee hallitus? Me tarvitsemme 500 miljoonan euron [Puhemies koputtaa] tukipaketin. Ja se ei onnistu millään, te kaikki tiedätte sen, [Puhemies koputtaa] se ei onnistu mitään muuta kautta kuin markkinoiden toimivuuden kautta. [Puhemies koputtaa] Ja tässä haastan markkinoita [Puhemies: Aika!] parempaan toimintaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edelleenkin totean, että yritämme kuunnella aina sitä, kellä on puheenvuoro. — Ja nyt seuraavaksi edustaja Purra.

16.11 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäristöministeri luetteli näitä EU:n ilmastopaketin eri osia, ja se onkin hyvä. Sillä ainoastaan yhden niistä — vain yhden niistä — eli esimerkiksi päästökaupan kustannukset suomalaisille yrityksille ja kotitalouksille olisivat vuodessa noin puolitoista miljardia euroa. Puhutaan uskomattomista summista.

On todella käsittämätöntä, että hallitus ei kyennyt tähän EU:n metsäasiaan rakentamaan yksimielistä vastustavaa kantaa. Hallituksessa on puolueita, jotka ovat täysin sokean ilmastofanatismin kourissa. Valitettavasti ainoastaan heitä ei voi syyttää. Teidän hallitusohjelmanne alkaa sanalla ”ilmastonmuutos”, teidän budjettineuvottelunne ovat ”ilmastoneuvotteluita”, ja te olette kaikki sitoutuneet sellaisiin ilmastotoimiin, jotka paitsi kurjistavat tavallista suomalaista kansalaista myös ovat vakava isku kilpailukyvyillemme ja esimerkiksi metsäteollisuuden toimintaedellytyksille. Te olette maailman kunnianhimoisimman ilmastokurjistamisen hallitus. [Puhemies koputtaa]

Kysyn teiltä: milloin te aiotte kertoa suomalaisille näiden toimienne kokonaiskustannukset? [Petri Huru: Vaalien jälkeen!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Mikkonen.

16.12 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maapallon lämpötila on noussut jo 1,1 astetta. Meillä pohjoisella alueella se on noussut vielä enemmän, ja se näkyy meidän arjessa. Se näkyy esimerkiksi maanviljelijöille niin, että satovahinkoja on paljon enemmän, koska olosuhteet ovat milloin liian märkiä, milloin liian kuivia, sään ääri-ilmiöistä johtuen. Sen takia on tärkeää, että me kaikki

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

teemme enemmän, jotta voimme hillitä ilmastonmuutosta ja entistä enemmän myös sopeutua ilmastonmuutokseen.

Äsken kertamani EU:n ilmastopolitiikan työkalut, päästökauppa, koskee siis teollisuutta ja energiantuotantoa, ei pieniä energialaitoksia, mutta isoja energialaitoksia, ja täällä päästövähennyksiä on saavutettu erinomaisen paljon, koska hiilellä on hinta ja markkinat toimivat — aivan juuri markkinat, mitä ministeri Leppä äsken tässä peräänkuulutti maatalouden osalta.

On tärkeää, että yhdessä koko EU ja yhdessä koko maailma toimivat, [Puhemies koputtaa] kuten Glasgow'ssa viime viikolla, kun saimme myös sovittua siitä, että kivihiihtä ajetaan alas ja myös fossiilisten tukia ajetaan alas. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitä maksaa? — Vasemmistoliiton ryhmästä: Mitä maksaa olla tekemättä mitään? — Perussuomalaisten ryhmästä: Ei sitä kysytty!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo.

16.14 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastotoimia tarvitaan, mutta niiden pitää olla oikeanlaisia. Tämä EU-taksonomiaesitys ei ole Suomen näkökulmasta oikea keino. Ja nyt on erittäin huono se, että edelleen hallituksen yhteinen linja tähän asiaan vaikuttamiseen puuttuu. Kanta oli kuukausia avoin, hallitus riiteli keskenään. Menetettiin ennakkovaikuttamismahdollisuuksia, hukattiin se kultainen hetki, kun viime viikolla metsistä vastaava komissaari oli käymässä Suomessa: hallituksella ei ollut kantaa. Nyt päätös syntyi, mutta kaksi hallituspuoluetta on siitä irtisanoutunut, syyttelee muita. Valtiovarainministeri syyttelee pääministeriä. Tämä näyttää huonolta. Me ollaan erittäin huolissamme siitä, miten hallitus ajaa Suomen asiaa. Tämän esityksen jälkeen tulee seuraava taksonomiaesitys. Sen jälkeen ilmastotavoitteita konkretisoidaan EU-tasolla. Onko hallituksella tästä eteenpäin oikea linja? Arvoisa pääministeri, miksi te olette päästäneet tämän tähän, ja miten [Puhemies koputtaa] te takaatte, että Suomen hallitus yksimielisesti toimii maan etujen mukaisesti?

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.15 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin Suomen hallitus toimii Suomen kantojen mukaisesti. Me olemme toimittaneet hallituksen kannan eduskunnalle, ja eduskunnan suuri valiokunta tulee oman kantansa tähän hallituksen esitykseen muodostamaan. Meidän näkökulmamme on siis se, että tämä taksonomiaesitys ei ole riittävän hyvä. Me olemme kyllä siihen vaikuttaneet ja monilta osin olemme saaneet tätä esitystä korjattua, mutta se ei ole riittävän hyvä, se ei huomioi riittävällä tavalla meidän kansallisia etujamme, intressejämme, esimerkiksi sitä, että metsätalous on osa ongelmanratkaisua, kun me puhumme ilmastonmuutoksen torjunnasta. Metsätalouden puolella tehdään paljon sellaisia tuotteita, millä voidaan korvata esimerkiksi fossiilisia polttoaineita ja fossiilisiin perustuvia tuotteita. Eli itse näen kyllä, että metsätalous on osa ratkaisua, ei osa ongelmaa. Mutta me olemme tämän kantamme eduskunnalle toimittaneet, eduskunta sitten Suomen kannan tähän muodostaa, ja hallitus sen mukaisesti tulee toimimaan.

Mitä tulee tähän komissaarin vierailuun, niin tuolloin sanoin, että Suomi ei vielä ole ottanut kantaa tähän äänestykseen, mutta tulemme pian ottamaan, ja todennäköisesti kantam-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

me tulee olemaan kielteinen, niin että tulemme tätä taksonomiaesitystä vastaan äänestämään. [Puhemies koputtaa] Mutta tässä kohtaahan me emme enää sisältöön vaikuta, vaan otamme kannan, olemmeko tämän taksonomian puolesta [Puhemies koputtaa] vai sitä vastaan, ja hallituksen kanta on, että olemme sitä vastaan. [Puhemies: Aika!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkelä.

16.16 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäristöministeri Mikkoselta unohtui äsken kertoa, paljonko hänen näkemyksensä mukaan nyt tällä hetkellä ne Puolan ja Bulgarian velvoitteet ovat — tuskinpa ne kovin korkealle ovat nyttenkään nousseet.

Olen ennenkin sanonut, että EU on sääntöperäistä yhteistyötä, joka ei perustu sääntöihin vaan sääntöjen venyttämiseen, ja siitä on kyse nytkin. EU hyvin aggressiivisesti venyttää vaikutusvaltaansa asioihin, jotka sille eivät kuulu, laajentamalla niitä asioita, jotka sille nimellisesti kuuluvat. Tässä on taas tapahtumassa tämä sama kehitys, mikä on ennenkin nähty, ja Suomi on myöhässä tähän asiaan vaikuttamisessa.

Miten tähän ollaan taas tultu? Miksi hallitus sanoo, että me äänestämme jostain asiasta, joka on jo valmiiksi pureskeltu? Miksi emme ole ennakkovaikuttaneet? Miksi emme ole hakenneet liittolaisia tämän puolen vuoden aikana? Miksi emme ole käyneet kauppaa? Miksi emme ole uhkailleet jollain asialla, johon voimme vaikuttaa, vaikka yksimielisyyspäätöksissä? Miksemme ole sitoneet johonkin tätä meille äärimmäisen tärkeää ympäristö- ja ilmastovaikuttamisen asiaa suomalaisen metsäteollisuuden kannalta? Meillä ei ole varaa menettää metsäteollisuuttamme. Milloin me saamme Suomen edun mukaista EU-vaikuttamista, [Puhemies koputtaa] pääministeri Marin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.17 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten kuvasin, kyllä me olemme vaikuttaneet, ja kyllä moni asia tässä on mennyt parempaan suuntaan ja korjaantunut, ja nyt on sen arvioinnin paikka, onko tämä esitys riittävän hyvä. Meidän mielestämme tämä ei ole riittävän hyvä, ja sen takia Suomi tulee äänestämään tätä esitystä vastaan, mikäli eduskunta sitten tämän hallituksen kannan mukaisesti toteaa ja päättää Suomen kannan. Tämä ei ole riittävän hyvä, mutta kyllä me olemme vaikuttaneet ja tulemme vaikuttamaan. Olemme etsineet samanmielisiä maita, ja esimerkiksi Ruotsin kanssa teemme systemaattisesti yhteistyötä metsäasioissa ja tulemme tulevaisuudessakin tekemään.

Tässä salissa käydään aika usein tämänkaltaista keskustelua, että miksi Suomi ei saanut omaa kantaansa sellaisenaan läpi. [Oikealta: Niin!] Meillä on monia jäsenmaita, ja näitä neuvotteluita käydään yhdessä, ja silloin yksikään jäsenmaa ei voi yksittäisissä asioissa sanoa, eikä Suomen tapa ole ollut, että me lähtisimme muilla asioilla kiristämään. Me pyrimme vaikuttamaan asiantuntemuksellamme, asiaosaamisellamme ja samanmielisten maiden kanssa yhteistyöllä rakentavasti siihen, että EU:ssa ymmärretään Suomen kansallinen näkökulma ja kansalliset kannat, ja niin me olemme tässä toimineet. [Puhemies koputtaa] Ja monilta osin olemme myös onnistuneet tätä esitystä saamaan paremmaksi, mutta se ei ole vielä riittävän hyvä, [Puhemies koputtaa] ja siksi äänestämme sitä vastaan. [Ben Zyskowitz: Vaikea edistää kantaa, jota ei ole!]

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

16.19 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, pääministeri, tässä koetatte selittää, että tämä asia on mennyt ihan normaalisti. No, voihan tämä jonkinlainen uusi normaali ollakin, mutta sellaisena Suomen EU-edunvalvonnan kannalta äärimmäisen vaarallinen uusi normaali.

Jos nyt katsotaan tätä asiaa oikeasti, niin tämä esityshän on julkaistu pitkän aikaa sitten. Olisitte varmasti ajallisesti voineet muodostaa kannan ennen taksonomiakomissaarin viimeviikkoista vierailua. Ei ehkä ole ihan sattumaa, että se kanta löytyi sen jälkeen, kun valtiovarainministeri Saarikko julkisuudessa ilmoitti, että harmi, että kantaa ei ollut ja että jos sitä ei tule sen mukaisena kuin keskusta toivoi, niin he äänestävät opposition kanssa hallituksen kannan kumoon täällä. No, sitten te ”toimititte” — ehkä hyvä sana — tämän kannan tänne eduskuntaan, ja nyt annatte kahden hallituspuolueen äänestää vastaan. Mikä viesti Suomesta? On helppo tehlata Suomen kanta sanomalla, että ”no siellähän heidän ympäristöministerinsä puolue on eri mieltä, ei sitä tarvitse ottaa vakavasti”.

Pääministeri: voisitteko kutsua viisikon kokoon ja puhalttaa nyt rivit suoriksi? [Puhemies koputtaa] Sillä vielä saadaan uskottavuutta hieman pelastettua. [Sari Sarkomaa: Näin pitäisi toimia!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.20 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viisikko on tätä keskustelua tällä viikolla käynyt, ja tietenkin puolueiden välillä tätä neuvottelua on käyty, mutta tässä edustaja Mykkäsen puheenvuorossa ikään kuin menivät nyt kaksi asiaa sekaisin. Ensinnäkin on se ennakkovaikuttamistyö, se työ, mitä me olemme tehneet pitkään. [Sari Sarkomaa: Millä kannalla!] Olemme vaikuttaneet tähän sisältöön, ja monilta osin olemme saaneet tätä sisältöä korjattua oikeaan suuntaan.

Tässä äänestyksessä on kyse siitä, että tässä on ikään kuin ota tai jätä -tilanne — että onko tämä ilmastotaksonomia riittävän hyvä, äänestämmekö sen puolesta vai sitä vastaan? Ja hallitus on nyt päätenyt sille kannalle, että me äänestämme sitä vastaan. Tämä taksonomiaesitys ei ole riittävän hyvä. Se on monilta osin hyvä. Se on monilta osin sellainen, että me sitä tuemme, mutta tämän metsäkokonaisuuden osalta me emme tätä voi tukea.

Eli tässä on nyt ota tai jätä -tilanne, ja me olemme tähän muodostaneet nyt kantamme. Mutta aikaisemmin olemme tietenkin tähän sisältöön vaikuttaneet. Tässä vaiheessa enää sisältövaikuttamista ei tehdä. Ei tehty enää, kun komissaari täällä vieraili, vaan tässä on nyt tämä valmis esitys olemassa, ja nyt jäsenmaiden pitää päättää, tukevatko ne tätä esitystä vai [Puhemies koputtaa] vastustavatko ne tätä esitystä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Peltokangas.

16.21 **Mauri Peltokangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitus on Euroopan unionin taksonomiaesityksen kohdalla sekaisin kuin olkitokko tienpientareella. Te olette eri mieltä asioista, teillä ei ole selkää linjausta.

Edustaja Elomaa kysyi ansiokkaasti ensimmäisessä kysymyksessään kysymyksen, joka oli osoitettu ympäristöministerille. Joudun nyt toistamaan, koska vastausta ei kysymykseen saatu. Muotoilen kysymyksen seuraavasti: arvoisa ministeri, miksi vihreät vasemmis-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

toliiton tuella haluavat kurittaa yksittäistä metsänomistajaa ja jopa vaarantaa koko metsätalouden maassamme? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.22 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ministeriäitiossa tietenkin on hallitus ja ministerit, me emme täällä edusta yksittäisiä puolueita vaan edustamme koko hallitusta ja hallituksen linjaa, ja hallitus on kantansa muodostanut [Välihuutoja oikealta] tässä EU-taksonomiakokonaisuudessa, kuten yritin aikaisemmin kuvata, ja mielelläni tätä kuvausta edelleen eduskunnan suuren salin edessä teen.

Tämä taksonomiakokonaisuus on laaja. Tässä on monia osia, ja isoilta osin tämä ilmastotaksonomiakokonaisuus on hyvä. Isoilta osin se on sellainen, mitä me voimme tukea. Se ei ole kokonaan huono, se on isoilta osin hyvä. Mutta sitten siellä on ongelmia, ja yksi ongelma liittyy nimenomaisesti tähän metsäkokonaisuuteen, näihin kriteereihin, ja tämän vuoksi me olemme todenneet, että tämä ei ole riittävän hyvä, ja sen vuoksi me äänestämme tätä vastaan. Mutta ei suinkaan ole niin, että tämä ilmastotaksonomia kokonaisuudessaan olisi huono, siellä on paljon sellaista, minkä takana me olemme. Siellä on paljon sellaista, mitä me olemme tukeneet, mutta ei kaikilta osin, ja sen vuoksi tämä kanta tälle taksonomiale on kielteinen. Olemme tätä punnintaa joutuneet tekemään, [Puhemies koputtaa] mikä on kansallisen etumme mukaista. [Mauri Peltokangas: Arvoisa pääministeri, en kysynyt teiltä mitään!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Grahn-Laasonen.

16.23 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen nyt pitäisi olla selvää, että Suomi ei voi puhua monella äänellä Brysselissä, vaan pitää olla yksi Suomen kanta kansallisesti näin merkittävässä kysymyksessä kuin metsät Suomen valtiolle ovat. Nyt ollaan siellä Brysselissä ota tai jätä -tilanteessa, ja se johtuu siitä, että ennakko-vaikuttaminen ei ole onnistunut. Ja miten se ennakko-vaikuttaminen voisi onnistua sellaisessa tilanteessa, jossa kanta puuttuu? Ei voi vaikuttaa, jos ei ole kantaa. Nyt kysymyksen pääministerille kuuluisi: miten arvioitte hallituksen toimintakykyä, kun näin isossa asiassa ei kyetä yhtenäiseen esiintymiseen EU-areenoilla, esiintymään komissaarille, joka vierailee Suomessa, selkeästi Suomen kannoilla, ja nyt sitten vielä äänestellään miten satuu?

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.24 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa puhemies, tuo äänestys on 8.12., ja Suomi on muodostanut kantansa tähän kokonaisuuteen ennen tuota äänestystä, eli me olemme muodostaneet ajoissa kantamme. Kuten aikaisemmin kuvasin, tässä on kyse nyt tästä lopullisesta hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Aivan normaalilla tavalla jäsenmaat, kukin jäsenmaa, itse muodostavat kantansa, hyväksyvätkö he vai vastustavatko he tätä esitystä, ja me olemme oman kantamme tässä kohtaa muodostaneet.

Mutta se ei tarkoita sitä, että me emme jo aikaisemmin olisi ennakko-vaikuttaneet ja vaikuttaneet tähän kokonaisuuteen. [Kokoomuksen ryhmästä: Millä kannalla?] Kyllä me olemme vaikuttaneet tähän kokonaisuuteen. Kyllä meillä on ollut linjauksia liittyen takso-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

nomiaan jo aikaisemmin, mutta tämä äänestys on nyt edessä, ja tässä kohtaa kyse on siis siitä, kannattavatko jäsenmaat vai vastustavatko jäsenmaat tätä esitystä.

Me emme ole yksin EU:ssa. Me neuvottelemme muiden kanssa, ja me neuvottelemme näistä kysymyksistä. Monissa osissa olemme saaneet asioita edistettyä, mutta emme kaikilta osin, koska emme mekään pysty jäsenmaana tietenkään sanelemaan yksin lopputuloksia. Näin se on, [Puhemies koputtaa] kun olemme yhdessä muiden kanssa työtä tekevässä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

16.25 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! EU-asioissa, aivan oikein, ennakkovaikuttaminen on todella tärkeää. Valitettavasti eripurainen hallitus hukkasi tuhannen taalan paikan silloin, kun vastuukomissaari McGuinness oli täällä Suomessa käymässä. Mutta on myös erittäin vaikea edistää Suomen kantaa, jos hallituksella ei ole kantaa asiaan ollenkaan — puhun tällä hetkellä energiaverodirektiivistä, joka on muun muassa tuolla valtiovarainvaliokunnassa, ja Suomella ei ole tällä hetkellä kantaa siihen, laajennetaanko veropohjaa biomassaan. Nämä kaksi esimerkkiä osoittavat sen, että hallitus ei pysty Suomelle aivan keskeisen tärkeissä asioissa muodostamaan kantaa.

Pääministeri Marin: Pääministerin tulee johtaa EU-politiikkaa. Koetteko, että te tällä hetkellä annatte riittävän selkänöjan vastuuministeri Saarikolle, kun hän lähtee näitä asioita EU-pöytiin viemään, tai toiselle vastuuministeri Lintilälle? Miten kommentoitte, onko teillä tällä hetkellä hallitus hyppysissä vaiko ei? [Oikealta: Ei!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.26 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tietenkin neuvottelee aina kannoista, Suomen kannoista, jotka eduskuntaan toimitetaan aivan normaalisti EU-ministerivaliokunnan prosesseissa, [Sari Essayah ja oikealta: Ei ole kantaa!] ja näin teemme lukuisissa asioissa. Meillä on jatkuvasti lukuisia asioita kantojen muodostuksessa. Näitä asioita ovat muun muassa ne, jotka edustaja Essayah tässä mainitsi, ja varmasti vastuuministerit voivat omalta osaltansa vastata siihen, millä tavalla tätä vaikuttamistyötä tehdään. [Ben Zyskowicz: Minkä kannan puolesta tehdään, jos ei ole kantaa?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindtman.

16.27 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän kanta tässä koko prosessin ajan on ollut selvä. Kestävän rahoituksen taksonomia kyllä tarvitaan, mutta metsät kuuluvat kansallisen päätöksenteon piiriin, ja, arvoisa puhemies, tämän puolesta hallitus on vaikuttanut. Pääministerit Marin ja Löfven kirjelmöivät tästä jo ennakkoon. Esitystä saatiin parempaan suuntaan, mutta ei riittävästi.

Arvoisa puhemies! Tulee tilanteita, joissa esitystä ei Suomen kansallisten intressien kannalta saada riittävän hyväksi. Ja sellaisissa tilanteissa ei myöskään vastaan äänestämistä pidä pelätä, ja sen vuoksi meidän eduskuntaryhmältä löytyy täysi tuki tälle hallituksen linjalle.

Arvoisa puhemies! Kysyn pääministeriltä, koska tässä on jatkossakin tulossa vielä muita metsäasioita, Suomen kannalta erittäin tärkeitä intressejä ja kysymyksiä: näettekö, että

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

kun jäsenmaa, niin kuin Suomi tässä tapauksessa, seisoo omalla kannallaan loppuun asti, se jatkossa voi lähettää komissiolle vahvan viestin siitä, että metsät [Puhemies koputtaa] kuuluvat kansallisen päätöksenteon piiriin, jotta myöskin jatkossa meidän ääni kuuluu? [Petri Huru: Onko se hallituksen yksimielinen kanta?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.28 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oma arvio on se, että kyllä, tämä vahvistaa Suomen vaikutusmahdollisuuksia. Me olemme olleet systemaattisesti sillä kannalla ja sillä linjalla, että meidän erityispiirteemme metsäkysymyksissä on huomioitava. Me olemme onnistuneet myös monessa, esimerkiksi tämän metsästrategian osalta vaikuttamistyössä onnistuimme hyvin, mutta paljon on työtä vielä tehtävänä ja edessä. Ja kyllä itse arvioin niin, että kun Suomi ja Ruotsi yhdessä — me olemme vahvasti tehneet yhteistyötä metsäasioissa — kun me tässä osoitamme vahvan kantamme, niin meitä myös kuullaan vastaisuudessa näissä kysymyksissä. Me tietenkin pyrimme rakentamaan yhteistyöhön, mutta tietyt kysymykset ovat meille niin kriittisen tärkeitä, että tarpeen vaatiessa me olemme myös valmiita äänestämään vastaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sipilä.

16.29 Juha Sipilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmän kanta on tässä ollut myöskin hyvin selvä. Ensinnäkin on erinomaista, että EU asettaa kovat tavoitteet sekä päästöjen vähentämiselle että nielujen kasvattamiselle. Tämä tuo uutta työtä, uutta yritystoimintaa. Näin on aina tapahtunut isoissa murroksissa.

Tässä taksonomia-asiassa on tosiaan kysymys rahoituksen taksonomiasta, eli määritellään — näin oikoen — mikä on hyvää rahoitusta ja mikä huonoa rahoitusta ilmaston kannalta. Sitä ei pitäisi koskaan poliittisilla päätöksillä tehdä. Tässä on nimittäin riski, että syntyy kahdet rahoitusmarkkinat, vihreät ja harmaat rahoitusmarkkinat. Kiitän pääministeriä siitä, että Suomen kanta on nyt tehty ja pystymme jatkossa vaikuttamaan tämän taksonomiankin jatkovalmisteluun. Kysynkin pääministeriltä: miten nyt jatkossa vaikutamme siihen, että metsäteollisuus, biomassat tai vaikkapa kasvualustojen tekijät eivät joudu harmaalle listalle?

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.30 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä vaikuttamistyötä tehdään hyvin arjisella tasolla jatkuvasti. Virkamiestasolla tietenkin käymme keskusteluja, me ministerit käymme keskusteluja, ja tiedän, että esimerkiksi ministeri Leppä hyvin aktiivisesti näitä asioita vie eteenpäin. Aivan yhtä lailla viime viikolla, kun tapasimme tästä taksonomiasta vastaavaa komissaaria yhdessä ministeri Tuppuraisen kanssa, toimme esille myös muita huolia ja huomioita vaikkapa liittyen esimerkiksi kasvu- ja kuiviketurpeeseen — siihen, kuinka merkittävä tekijä se on meidän maataloudellemme ja kuinka tärkeä tekijä ja kysymys se on Suomelle. Eli kyllä tätä vaikuttamistyötä tehdään jatkuvasti.

Ennen muuta pyrimme lisäämään ymmärrystä. EU:ssa ei aina ole ymmärrystä Suomen ominaispiirteille. EU:ssa ei ole aina täysin ymmärrystä sille, kuinka kriittisen tärkeä kysy-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

mys metsä on Suomelle, kuinka kriittisen tärkeä kysymys tämä on koko Euroopalle ja kuinka hyvää osaamista myös meillä Suomessa on. Eli paljon myös yksinkertaisesti lisäämme tietoa Brysselin päässä siihen, että ymmärretään näitä kysymyksiä paremmin. Tässä teemme alan yritysten kanssa, etujärjestöjen kanssa valtavasti myös yhteistyötä niin, [Puhemies koputtaa] että tämä ymmärrys lisääntyy.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hassi.

16.31 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos vahingoittaa jo nyt suomalaista metsä- ja maataloutta, sen muun muassa viime kesä on osoittanut. Metsätalous voi olla ratkaisu, mutta se ei mitenkään automaattisesti sitä ole. Tällä hetkellä esimerkiksi ylivoimaisesti suurin uhanalaisten lajien ryhmä on nimenomaan metsäluonnon lajit.

Kuten tässä jo tuotiin esille, EU-taksonomiassa ei ole kysymys siitä, mitä metsissä saa tehdä ja ei saa tehdä, vaan minkälaiset metsiä koskevat investoinnit katsotaan ilmastonmuutoksen hillintää tai ilmastonmuutokseen sopeutumista edistäviksi ja samalla sellaisiksi, että ne eivät haittaa esimerkiksi luonnon monimuotoisuutta. Arvoisa pääministeri, uskotteko oikeasti, että suomalaisen metsäteollisuuden ympäristömainetta parantaa se, jos Suomi asettuu vastustamaan tätä taksonomiapäätöstä? [Leena Meri: Ettekö nyt vastustakaan sitten?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.32 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni suomalainen metsäteollisuus on monessakin mielessä vastuullinen, ja olen todella iloinen siitä, että me olemme esimerkiksi tällä hallituskaudella kuulleet hyviä investointitietoja myös metsäteollisuuden puolelta. On tärkeää, että meillä on elinvoimainen metsäteollisuus. On tärkeää, että yksi meidän vientimme keskeinen kivijalka on tulevaisuudessakin vahva ja toimiva. Ja yhtä lailla on tärkeää samanaikaisesti huomioida kaikki luonnon monimuotoisuuteen liittyvät näkökohdat ja kysymykset, yhtä lailla vaikuttaa siihen, että ilmastonmuutosta tehokkaasti hillitään. Haluan ajatella tässäkin kohtaa niin, että toimimalla yhteistyössä yritysten kanssa esimerkiksi toimeenpanemalla näitä ilmastotiekarttoja — joita ollaan luotu yhdessä alan toimijoiden kanssa, muun muassa metsäteollisuuden kanssa — suomalainen teollisuustuotanto on tulevaisuudessa entistäkin vihreämpää, se on entistäkin vastuullisempaa ja samalla me pystymme luomaan Suomeen taloudellisia menestystekijöitä, työpaikkoja ja sitä kautta hyvinvointia. Eli nämä eivät ole toisilleen vastakkaisia kysymyksiä, vaan voimme tehdä molempia. Ja on hyvä, että teemme yhteistyötä [Puhemies koputtaa] eri teollisuudenalojen kanssa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kyllönen.

16.33 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! EU:n ensimmäinen kestävien sijoitustuotteiden luokitusjärjestelmä eli EU:n taksonomia astui voimaan 12.7.2020, eli puhumme siitä kokonaisuudesta. Tähän asetukseen liittyvät sektori-kohtaiset tekniset arviointikriteerit annetaan komission delegoiduilla säädöksillä, ja val-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

tuus näihin delegoituihin säädöksiin on annettu taksonomia-asetuksen käsittelyn yhteydessä, jolloin Suomi oli neuvoston puheenjohtajamaa.

Täytyy huomioida ennakkovaikuttamisesta puhuttaessa, että tähän asiaan ennakkovaikuttaminen on tapahtunut vuosien 2015 ja 2018 välillä. Kaikkein aktiivisin toiminta on tapahtunut vuosina 2016 ja 2017, jolloin eurooppaministerinä toimi perussuomalaisen Sampo Terho ja valtiovarainministerinä Petteri Orpo. [Sanna Antikainen: Meni puolue väärin!] Eli ihan jokaisella on tässä varmasti peiliin katsomisen paikka, jos puhutaan ennakkovaikuttamisesta, ja tässä salissa on hyvä tunnistaa, miten ja missä ajassa ennakkovaikuttaminen tapahtuu. [Puhemies koputtaa]

Olisin kysynyt näistä delegoiduista säädöksistä oikeusministeri Henrikssonilta: Perustuslakivaliokunta on ottanut useamman kerran kantaa siihen, [Puhemies koputtaa] että Suomen pitäisi huomioida paremmin näiden delegoitujen säädösten vaikutukset ja reagointi valtioneuvostossa. [Puhemies koputtaa] Voidaanko näin tehdä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Muistutan edustajia minuutin puheenvuoroajasta. — Ja oikeusministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.35 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä olisi varmasti eurooppaministerille hyvä kysymys. Jos valiokunnassa on oltu tätä mieltä, niin varmasti se on meidän parlamenttimme tahtotila, ja hallitushan noudattaa parlamentin tahtotilaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Tynkkynen.

16.35 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Marinin hallitus tulee jäämään historiaan surullisenkuuluisana kattilansammuttajahallituksena: ensin sammuttaa turvekattilat, sitten kylmäksi laitetaan omakotitalojen öljykattilat, ja maaseudun ahdingon syventyessä kattiloissa eivät kohta kypsy kotimaiset perunatkaan.

Ilmastotoimia väännetään ääriasentoon, ja kansalaisilla keittää jo yli. Hallituksen riveistäkin esitetään vaatimuksia, että Suomeen on kiireesti julistettava ilmastohätätila. Kehotaisin hallitusta kuitenkin vierailemaan niillä alueilla ja tiloilla, joilla suomalainen ruoka tuotetaan. Siellä hätätila ei ole jokin poliitikkojen keksimä iskulause vaan jokapäiväistä, raakaa todellisuutta. Moni tila on siinä pisteessä, että vuosikymmenien päähän ulottuvat ilmastotavoitteet tai tiekartat eivät ole päällimmäisenä mielessä. Tiloilla mietitään, pystytäänkö edes ensi kesään saakka sinnittelemään siten, että saisi lannoitteet hankittua, löpöä tankkeihin ja lainaa lyhennettyä. Pääministeri Marin, mikä on neuvonne näille ihmisille? [Sanna Antikainen: Olisipa keskusta hallituksessa! — Naureskelua oikealta]

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.36 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikka lähtee siitä, että Suomen kannattaa olla ja tulee olla ilmastonmuutoksen osalta eturintamassa, torjua ilmastonmuutosta, mutta tehdä se sosiaalisesti kestäväällä ja oikeudenmukaisella tavalla, myös alueellisesti kestäväällä ja oikeudenmukaisella tavalla. Kaikissa päätöksissä me olemme tämän näkökulman pyrkineet huomioimaan, esimerkiksi tukemalla kotitalouksia siinä, että voidaan vaihtaa öljykattilat, fossiilisiin polttoaineisiin perus-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

tuva lämmitys, esimerkiksi maalämpöön. Tätä on tuettu. [Puhemies koputtaa] Yhtä lailla monessa muussa kohtaa on pyritty tukemaan tavallisia ihmisiä siirtymässä ilmastoystävällisempiin ratkaisuihin. [Sanna Antikainen: Entäs maanviljelijät?]

Eli kyllä me haluamme tehdä edistysellistä ilmastopolitiikkaa. Meidän pitää nähdä, että ilmastonmuutos on ihmiskunnan tulevaisuuden vakavin uhka luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen ja luonnonvarojen ylikäytön ohella. Tämä on tosiasia. Me emme tätä tosiasiaa pääse pakoon. Mutta kun tätä muutosta tehdään, sitä pitää tehdä sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisella tavalla, [Puhemies koputtaa] niin että ihmiset pysyvät tässä muutoksessa mukana, ja hallitus omilla toimillansa pyrkii varmistamaan [Puhemies: Aika!] tämän sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisen siirtymän. [Sanna Antikainen: Kuinka autatte maanviljelijöitä? — Perussuomalaisten ryhmästä: Nyt sitä ei tehdä!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Häkkänen.

16.38 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen mielestä Suomen tulee määrätietoisesti ja selkeästi ja ennakoivasti puolustaa suomalaista metsätaloutta EU-pöydissä. Tämä on työllisyyden kannalta tärkeää, hyvinvointiyhteiskunnan menojen rahoittamisen kannalta tärkeä asia ja erityisesti alueiden elinvoiman kannalta tärkeä asia. Nyt Marinin hallituksen puolueet ovat sekaisin tässä metsäpolitiikassa. [Vihreiden ryhmästä: Ei olla!] Ei ole kyetty muodostamaan kantaa riittävän aikaisessa vaiheessa ja hakemaan koalitioon muita maita, ja sitä kautta ollaan jo nyt siis käytännössä epäonnistuttu metsäpolitiikassa. Pääministeri yrittää sanoa, että ennen tätä kannan muodostusta metsäpolitiikan linja olisi ollut selkeä, että suomalaista metsätaloutta olisi puolustettu. No, kysytään muilta kuin pääministeriltä nyt, [Pia Viitanen: Orpolta!] jotta syntyy eri vaikutelma. Ilmastoministeri Mikkonen, voitteko nimetä ne tahot, joille olette viimeisen puolen vuoden aikana puolustanut [Puhemies koputtaa] suomalaista metsätaloutta? [Sanna Antikainen: Erinomainen kysymys, saisimmeko nyt sitten vastauksen?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Mikkonen.

16.39 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun tästä taksonomiasta puhutaan, niin on metsäpolitiikassa todella hyvä muistuttaa, että tämä taksonomian on vapaaehtoinen. Se on niille rahoittajille, investoijille keino... Tai tämä koko juttu on keino valjastaa markkinatalous mukaan ilmastokriisin ratkaisuihin ja osoittaa niitä hyviä investointikohteita. Meillä on myös metsäteollisuudella monia hyviä ratkaisuja. Siellä on kehitetty paljon erilaisia tuotteita, millä voidaan korvata esimerkiksi muovia. Olen itse käynyt näihin tutustumassa ja olen näistä myös maailmalle kertonut. Meillä on puurakentamisessa paljon hyvää osaamista, ja näitä ratkaisuja olen esitellyt maailmalla. Meillä on paljon hyviä ratkaisuja, mutta ei se tarkoita sitä, että automaattisesti joku yksi sektori olisi sellainen, että se voitaisiin sektorina luokitella johonkin kategoriaan, vaan tämän taksonomian idea on nimenomaan löytää niitä investointikohteita, jotka ovat hyviä, ovatpa ne sitten ilmaston tai jonkun muun kannalta — siellä on myöhemmin taksonomiaa liittyen esimerkiksi vesien ja merten [Puhemies koputtaa] puhtauteen, kiertoalouteen siirtymiseen tai [Puhemies koputtaa] luonnon monimuotoisuudesta [Puhemies: Aika!] huolehtimiseen.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Antikainen. — Ja huomautan tässä kohtaa, että yrittäkää välttää semmoista turhaa mölyä, että kuulemme aina puhujan äänen. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

16.40 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Toisiaan näiden EU:n luonnosten mukaan metsänomistajien tulisi jättää 20 prosenttia metsistään talouskäytön ulkopuolelle. MTK laskee, että talouskäytön ulkopuolelle tämän vuoksi jäävän metsäomaisuuden arvo olisi 12 miljardia euroa. Suomessa on noin 600 000 yksityistä metsänomistajaa. Mikäli heidän omistamistaan metsistä rajataan EU:n vaatima 20 prosenttia talousmetsien ulkopuolelle, on kyseessä suomalaisten metsänomistajien omaisuuden laajamittainen ryöstäminen.

Arvoisa puhemies! Joudun nyt toistamaan edustaja Peltokankaan kysymyksen, koska ne, keiltä kysyttiin, eivät saaneet vastata. Kysymys on vihreille tai vasemmistoliitolle, ei pääministerille. Kysyn teiltä: miksi haluatte ryöstää suomalaisten metsänomistajien omaisuuden? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja pääministeri. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei!]

16.41 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa — Sebastian Tynkkynen: Pelisäännöt on pelisääntöjä, ne on molemminpuolisia!] Täällä aitiassa istuvat hallitus ja hallituspuolueet. Tämä ei ole yksittäisten puolueiden tai puolueiden puheenjohtajien kyselytunti, tämä on hallituksen kyselytunti, ja sen takia pääministerinä vastaan, kun kysymys kohdistuu hallitukselle. Ymmärrän, että opposition tavoitteena on löytää erilaisia näkemyksiä täältä ministeriaitiosta, [Välihuutoja oikealta] mutta minä edustan pääministerinä sitä yhteistä kantaa, jonka hallitus on muodostanut.

Tässä kysymyksessä me emme kyenneet muodostamaan yhtenäistä näkemystä, mutta hallituksella on kuitenkin kanta — hallituksella on kuitenkin kanta, ja kanta on se, että tässä kyseisessä taksonomiaesityksessä me tulemme äänestämään tätä esitystä vastaan. Se on Suomen kanta. Tämä kanta on eduskunnalle toimitettu, ja eduskunnan suuri valiokunta sitten oman kantansa muodostaa siihen, tukeeko se hallituksen linjaa tässä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Haluan todella vakavasti sanoa, että tämä on kyselytunti, jossa pyrin antamaan mahdollisimman paljon oppositiolle puheenvuoroja, mutta nämä ovat hallitukselle tehtäviä kysymyksiä, ja sen takia toivon, että täällä ei halveksivasti naurata, jos pääministeri vastaa täällä. — Ilmeisesti valtiovarainministeri Saarikko haluaa tähän täydentää. Olkaa hyvä.

16.43 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska kysymyksen varsinainen asiasisältö liittyy siihen, mitä tämä taksonomia tarkoittaisi, niin nämä kysymyksessä esitetyt väitteet, jotka ovat kyllä hyvin hankalia suomalaisen metsänomistajan ja suomalaisen metsänhoidon ja metsäpolitiikan kannalta, käsitykseni mukaan eivät ole juuri sellaisia, joita tämä nimenomainen taksonomian säädös pitäisi sisällään, siis se, jota nyt hallitus kantanaan on ilmoittanut äänestyspäätöksellä vastustavansa.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Miksi tämä äänestyspäätös on niin tärkeä? Siksi, että jatkovalmistelua komissiossa seuraa. Täällä aikaisemmin nostettiin esiin komission rooli ja delegoitujen säädösten rooli. Se oli erittäin oleellinen kysymys. Komissio käyttää tässä poikkeuksellisen suurta valtaa, etenkin kun jäsenmaalle jää vaihtoehdoksi vain hyväksyä tai hylätä tämä esitys. Siksi tämä äänestyskäyttäytyminen on myös signaali siihen tulevaan valmisteluun, jossa tämäntyyppisiä edustajan esille tuomia seikkoja saattaa tulla kyseeseen, ja siksi äänestyspäätös on Suomen lippu salossa siinä, [Puhemies koputtaa] että me puolustamme suomalaista metsäpolitiikkaa kansallisessa toimivallassa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Aika. — Edustaja Sirén.

16.44 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Taksonomia” voi sanana ja sisällöltäänkin olla vaikeasti hahmotettavissa, jos asia ei ole ennestään tuttu. Mutta isossa kuvassa tässä on kysymys nimenomaan siitä, millä tavalla Suomi vaikuttaa EU:n pöydissä. Suomi on pieni maa, joten on todella tärkeää, että me toimimme aktiivisesti mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja mahdollisimman yhtenäisellä äänellä. Ja nyt vaikuttaa siltä, että tässä hallitus on epäonnistunut. Suomelta on kestänyt viikko- tai oikeastaan kuukausikaupalla muodostaa kanta tähän kyseiseen asiaan, ja nyt eduskuntakin joutuu varsin poikkeuksellisiin järjestelyin käsittelemään sitä kiireellisesti ensi viikolla.

Hallitus on tästä erimielinen, ja pääministeri on sanonut: ”Sovimme, että osa puolueista voi toimia toisin.” Mitä tämä toisin toimiminen käytännössä tarkoittaa? Ja millä tavalla arvioitte, että Suomi [Puhemies koputtaa] näyttäytyy yhtenäisenä tai selkeällä [Puhemies koputtaa] viestillä jatkossa, myös tulevista kysymyksistä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Aika! — Pääministeri.

16.45 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oleellista on se, millä tavalla Suomi tuossa äänestyksessä toimii. Ja me olemme hallituksena muodostaneet kantamme, että me äänestämme tuota taksonomiaesitystä vastaan. Me olemme tämän kannan toimittaneet eduskunnalle, ja eduskunta oman kantansa, Suomen kannan, tästä muodostaa, ja sen mukaisesti me toimimme. Oleellista on siis se, millä tavalla Suomi tässä äänestyksessä toimii. [Perussuomalaisten ryhmästä välihuutoja]

Itse en näe, että me olisimme tässä kannanmuodostuksessa myöhässä. Juuri nyt on se hetki, kun äänestys on edessä: äänestämmekö me tätä esitystä vastaan vai sen puolesta. [Sari Sarkomaan välihuuto] Ja se on eri kysymys kuin se, että tähän sisältöön vaikutetaan. Tätä sisältövaikuttamista on tehty aiemmin, ja kuten täällä hyvin kuvattiin, niin tätä on tehty itse asiassa jo viime hallituskaudella. Itse istuin oppositiopoliittikkona valiokunnissa, joissa käsiteltiin muun muassa tätä taksonomiakysymystä, eli jo edellisellä kaudella tätä käsiteltiin. Ja tietenkin tätä vaikuttamistyötä on tehty pitkään, ja vaikuttamistyötä on tällä hallituskaudella tehty.

Mutta nyt on siis kyse lopullisesta äänestyksestä siitä, olemmeko tämän puolesta vai tätä vastaan. Ja Suomi ei suinkaan ole ainoa maa, joka on oman kantansa muodostanut tässä kohtaa. [Puhemies koputtaa] Myös muut maat ovat nyt muodostamassa kantojansa siihen, millä tavalla ne tässä kyseisessä äänestyksessä tulevat [Puhemies: Aika!] toimimaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

2.3. Suullinen kysymys maatalouden kannattavuudesta (Antero Laukkanen kd)

Suullinen kysymys SKT 205/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt siirrymme yksi kysymys, yksi vastaus -periaatteeseen. — Ensinnäkin edustaja Laukkanen.

Keskustelu

16.47 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! MTK ja SLC järjestivät eilen eri puolilla Suomea mielenosoituksia, joissa myytiin ruokaa tuottajahinnoilla. Keittolautasen sai 40 sentillä ja ämpärillisen perunoita eurolla. Tarjous ei houkutellut, kun tajusi, että se on tuottajan jokapäiväistä todellisuutta. Tuotantokustannukset nousevat, puhutaan lannoi-tekriisistä ja energia- ja polttoaineet ovat myös kallistuneet. Markkinoilta tuottajalle irtoaa kuitenkin vain pieni leivän siivu, mutta ei enää voita leivälle. Sopimukset teollisuuden kanssa neuvotellaan käytännössä kerran vuodessa, mikä ei ota huomioon nykyisen kaltaisia heilahduksia. Hyvä hallitus: millä tavalla hallitus aikoo puuttua tähän epäkohtaan ja varmistaa, että tuottajan hinnat saataisiin oikeudenmukaisemmalle tasolle, jotta tuottajalla itselläänkin olisi varaa joskus syödä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Leppä.

16.48 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on enemmän kuin aiheellinen ja ajankohtainen. Tilanne on juuri näin, niin kuin edustaja tässä hyvässä puheenvuorossaan sanoo. Tilanne on siis epäpätevä siinä mielessä, että suomalainen viljelijä tuottaa maailman vastuullisinta ja maailman turvallisinta ruokaa ja saa siitä erinomaisen vähän, ja vielä kaiken lisäksi tuottajahinta ei seuraa lainkaan kohonneita kustannuksia. Ja niin kuin aiemmassa puheenvuorossani totesin, markkinat eivät tällä hetkellä toimi, ja siksi on oleellisen tärkeää, että myös markkinatalous elintarvikemarkkinoilla lähtee toimimaan, ja tässä teollisuus ja kauppa ovat kaikkein keskeisimmässä roolissa.

No, mitä hallitus on tehnyt? Me olemme tietenkin tukijärjestelmän vakaudesta pitäneet huolta niin EU-tasolla kuin kansallisesti, myöskin sen toimeenpanosta täällä kotimaassa. Olemme alkuperämerkintöjä tiukentaneet, olemme elintarvikemarkkinalain saattaneet voimaan, nyt suunnittelemme parastaikaa — emmekä suunnittele, vaan valmistelemme — ta-kausten laajentamista tuohon ahdinkoon, ja niin edelleen. Tämän tyyppisiä asioita [Puhemies koputtaa] meillä on menossa, mutta kaikkein keskeisintä on markkinoiden toiminta. [Puhemies koputtaa] Muuten tämä ongelma [Puhemies: Aika!] ei ratkea.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys ministerien vastuusta maskikaupoissa (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 206/2021 vp

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.49 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Viime vuoden keväällä oli paniikki päällä. Korona runteli maailmaa, ja maskeja ei riittänyt edes hoitajille. Maskeja piti hankkia maailmalta nopeasti ja hinnalla millä hyvänsä, ja sutta ja sekundaa sieltä tuli.

Ministerien vastuut menivät täysin sekaisin: Ministeri Kiuru vieritti vastuuta Huoltovarmuuskeskukselle, vaikka sairaanhoitopiireillä piti olla yhtä lailla suojavälineitä varastossa. Ministeri Haatainen oli mukana palaverissa, jossa vastuu painettiin Huoltovarmuuskeskukselle. Nyt Haatainen ei enää muista mitään koko aiheesta. Toivottavasti muisti palailee edes pätkittäin. Ministeri Pekoselle oli tärkeintä saada ensimmäinen lasti kuvattua lentokentältä Twitteriin, jotta saataisiin media paikalle kertomaan hallituksen saavutuksista. Sitten kaiken tämän jälkeen pääministeri Marin antoi kesken lehtihaastattelun potkut HVK:n toimitusjohtajalle. Lopulta yhteensä kolme kunnollista virkamiestä sai potkut, ja aivan turhaan, kuten nyt on nähty. Virkamiehet kantoivat vastuunsa, kun heille annettiin potkut. [Puhemies koputtaa] Ministereistä ei kukaan. Ministeri Haatainen, miten ajattelitte kantaa oman poliittisen vastuunne tästä sotkusta?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Haatainen.

16.50 **Työministeri Tuula Haatainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuo suojavälinehankinnat keväällä 20 jouduttiin tekemään tosi paineisessa tilanteessa. Muistamme varmasti, mikä tuo tilanne oli. Maailmalla markkinat pysähtyivät täysin, ja erikoissairaanhoidossa ja kunnissa ei kyetty hankkimaan maskeja ja suojavälineitä muutoinkaan. Siinä tilanteessa hallitus sitten päätyi siihen, että Huoltovarmuuskeskus voisi olla se taho, joka näitä hankkii, ja näin ollen Huoltovarmuuskeskuksen rooli oli olla pelastamassa terveydenhuollon ammattilaisten ja ihmisten henkiä, ja sitä hankintatyötä siellä tehtiin, ja siellä tapahtui virheitä. Näiden virheiden osalta on myös keskusrikospoliisi käynyt tutkinnan, ja on todettu, että rikosta ei ole tapahtunut. Näin ollen tämä on loppuun käsitelty, ja se on hyvä asia. Se, mitä siellä on tapahtunut sitten nämä hankinnat tehneiden henkilöiden irtisanomiseksi, [Puhemies koputtaa] on yksinomaan Huoltovarmuuskeskuksen hallituksen [Puhemies: Aika!] päätösvallassa oleva asia. [Ben Zyskowicz: Pääministerin kanta ei vaikuttanut asiaan?]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys Glasgow'n ilmastokokouksen saavutuksista (Mikko Ollikainen r)

Suullinen kysymys SKT 207/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Ollikainen.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Keskustelu

16.52 **Mikko Ollikainen r:** Ärade fru talman! Glasgow'n ilmastokokous päättyi viime viikolla. Kokouksen tulokset jättivät toivomisen varaa. Pariisin ilmastokokouksen tavoite rajoittaa ilmaston lämpeneminen 1,5 asteeseen kuitenkin vahvistettiin. Maiden etenemistä tämän tavoitteen saavuttamiseksi tullaan tarkastelemaan jatkossa vuosittain, ja tämä on hyvä asia.

Under klimatmötet i Glasgow kunde man ana en förändring i stormaktsrelationerna. USA och Kina, de två länderna med de största utsläppen, kom med ett gemensamt utlåtande om utökat samarbete i klimatfrågor. Det här är en bra nyhet, men för att vi ska uppnå de globala klimatmålen krävs åtgärder av oss alla. SFP anser att Finland ska gå i bräsch för en ambitiös och resultatriktad klimatpolitik.

RKP:lle on tärkeää, että Suomi on edelläkävijä kunnianhimoisen mutta myös järkevän ilmastopolitiikan edistämisessä. Suomi on osana EU:ta sitoutunut Pariisin sopimuksen tavoitteeseen. Arvoisa ministeri Mikkonen, miten te näette, että työ jatkuu tästä [Puhemies koputtaa] eteenpäin Glasgow'n jälkeen, ja millaisena näette kansainvälisen yhteistyön [Puhemies koputtaa] ilmaston puolesta?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Mikkonen.

16.53 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten aiemmin totesin, niin ilmasto on jo lämmennyt 1,1 astetta ja meillä täällä pohjoisessa se on vielä lämmennyt sitäkin enemmän. On ihan selvää, että meidän täytyy tehdä enemmän sekä ilmastomuutoksen hillitsemiseksi että entistä enemmän myös siihen sopeutumisessa.

Glasgow'n kokous osoitti sen, että kansainvälinen yhteisö kykenee päätöksentekoon, ja se on hyvä. On ihan selvää, että nyt kun Glasgow'ssa onneksi saatiin vahvistettua selkeästi tuo 1,5 asteen tavoite ja sen lisäksi saatiin sääntökirjat valmiiksi niin, että voimme paremmin esimerkiksi hyödyntää myös markkinoita päästövähennysten saavuttamiseksi, työn täytyy jatkua. Ja tärkeätä on myös se, että Glasgow'ssa sovittiin, että joka vuosi tarkastellaan, missä ollaan, ja ovatko päästövähennyssitoumukset riittäviä.

Mutta sitoumukset eivät yksin riitä. Nyt tarvitaan toimia. Nyt tarvitaan konkreettisia toimia kaikkialla maailmassa, ja lupaavaa oli se, että esimerkiksi Kiina ja USA liittyivät tähän hyvin kunnianhimoiseen metaanin [Puhemies koputtaa] päästövähennystavoitteeseen ja selvästi [Puhemies koputtaa] koko kansainvälinen yhteisö osoitti tahtonsa tehdä parempaa [Puhemies: Aika!] ilmastopolitiikkaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys puolustusyhteistyöstä EU:ssa (Ano Turtiainen vkk)

Suullinen kysymys SKT 208/2021 vp

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraavaksi edustaja Turtiainen.

Keskustelu

16.54 Ano Turtiainen vkk: Kiitos, arvoisa puhemies! Ylen tietojen mukaan EU on saamassa pian 5 000 miehen taistelujoukon. Suomessa asian valmistelu on tapahtunut kulis-seissa ilman laajaa keskustelua. Perustuslakimme ei taivu siihen, että suomalaisia sotilaita lähetettäisiin osana tuota joukkoa EU:n sotiin eli ylipäällikköemme käskyvällä ulottumat-tomiin. Kysyn hallitukselta: Onko tämä osa sitä prosessia, kun tasavallan presidentti il-moitti vuonna 2019, että on valmis luovuttamaan EU:lle valtaoikeuksiaan, ja vaati tämän vuoden syyskuussa EU-puolustuksen vahvistamista? Ja mikä on Malin operaation tilanne, varsinkin kun siellä voi tulla vastaan Venäjän joukkoja? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kaikkonen.

16.55 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kysyjä viittaa prosessiin, joka on käynnissä EU:n puolustusyhteistyön tiivistämisek-si. Alkuviikosta Brysselissä oli kokous, missä saatiin ensimmäiset luonnokset tästä niin sa-notusta strategisesta kompassista, joka määrittää EU:n puolustusyhteistyötä. Tästä aihees-ta kyllä on eduskunnassakin puhuttu ja myös tässä salissa, muistan itsekin käyneeni kes-kustelua tästä aiheesta — toivoen, että ei synny kahta päällekkäistä rakennetta, kun meillä on nyt jo olemassa EU:n taisteluosastot, niin ettei synny vielä toinen joukko erikseen. Näyttää siltä, että tämä uhka vältetään ja tätä nykyistä konseptia, mikä meillä on olemassa, lähdetään kehittämään, ja siitä ensimmäinen luonnos on olemassa. Mikään EU:n armeija se ei kuitenkaan ole, vaan se on tarkoitettu toisentyypisiin tehtäviin. Tämä prosessi etenee, ja eduskuntaa pidetään kartalla tästä asiasta.

Malin suhteen valmistaudumme lisäämään joukkoja sinne, mutta seuraamme tilannetta Malissa. Siellä on kieltämättä myös tummia pilviä. Emme ole tehneet vielä lopullisia pää-töksiä ensi vuoden osallistumisen tasosta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys sopimuspalokuntien toiminnan turvaamisesta (Tuula Väättäinen sd)

Suullinen kysymys SKT 209/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Väättäinen.

Keskustelu

16.57 Tuula Väättäinen sd: Arvoisa puhemies! Sopimuspalokunnat ovat tärkeä osa Suo-men pelastustoimea, ja niiden toimintaedellytykset on turvattava sote-uudistuksessa. Sopi-muspalokuntajärjestelmä on toistaiseksi osittain valtakunnallisesti koordinoimaton koko-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

naisuus. Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä pelastuslaitosten kumppanina vahvistetaan ja koko maan kattavasta paloasemaverkostosta huolehditaan. Sopimuspalokuntien avulla pelastustoimen palvelut voidaan turvata tasapuolisesti maan kaikissa osissa, ja toimilla on oleellinen vaikutus yhteiskunnan kokonaisturvallisuuteen. Ministeri Ohisalo, samalla kun toivotan teille hyvää kohta alkavaa vanhempainvapaata, kysyn: miten hallitus turvaa sopimuspalokuntien aseman osana hyvinvointialueita?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Ohisalo.

16.58 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset erittäin tärkeästä kysymyksestä. Tällä hallituskaudella sisäministeriössä on jo itse asiassa tehty sopimuspalokuntatoiminnan kehittämisen kansallinen toimintaohjelma. Siinä muun muassa käydään läpi erilaisia rekrytointimalleja ja haasteita. Toisaalta vaikkapa monipaikkaisuutta on tärkeää pohtia tässä yhteydessä. Sen ehkä keskeinen ajatus on se, että mitä vahvemmat sopimuspalokunnat, sitä vahvempi pelastustoimi kaikinensa meillä on. Pelastustoimen kokonaisuudessa erityisesti vaikkapa Kalajoen metsäpalon yhteydessä on huomattu, kuinka valtavan suuri merkitys erityisesti harvemmin asutuilla alueilla sopimuspalokunnilla on. Totta kai sote-uudistuksen, pelastusuudistuksen yhteydessä pitää varmistaa se, että sopimuspalokuntien toimintaedellytykset varmuudella turvataan ja niitä myös kehitetään, ja tämä käytännön kehitystyö totta kai sitten kuuluu sinne rakentuville hyvinvointialueille. Pientä kiinnostusta ehkä on huomattu, yhä useampi ihminen [Puhemies koputtaa] on kiinnostunut tästä toiminnasta entistä enemmän, ja meidän täytyy yhdessä myös pitää sitä viestiä esillä, että sinne tarvitaan lisää porukkaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys lasten ja nuorten suomen kielen taidoista (Pekka Aittakumpu kesk)

Suullinen kysymys SKT 210/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraavaksi edustaja Aittakumpu.

Keskustelu

16.59 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun puhumme ja viestimme, on tärkeää, että ymmärrämme toisiamme. Viime aikoina on jonkin verran puhuttu suomen kielen osaamisen merkityksestä. Kielen osaaminen on olennaista muun muassa yhteiskuntamme vakauden, syrjäytymisen ehkäisemisen ja maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta. On kerrottu, että pääkaupunkiseudulla on jo peruskouluja, joissa arkisissa kohtaamisissa käytetään muuta kuin suomen kieltä. Suomen kielen osaaminen ei liity vain maahanmuuttajataustaisiin vaan myös siihen, että muidenkin, erityisesti poikien, lukutaidossa on havaittu huolestuttavaa heikkenemistä. Myös perhetausta näyttää vaikuttavan yhä vahvemmin. Lasten kannalta suomen kielen osaaminen vaikuttaa koko loppuelämään, esimerkiksi jatkokoulutusmahdollisuuksiin.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Nyt vietetään Lapsen oikeuksien viikkoa ja lauantaina lapsen oikeuksien päivää. Aikuis-
ten vastuulla on antaa lapsille tasavertaiset mahdollisuudet oppia ja pärjätä elämässään.
Haluan kysyä arvoisalta opetusministeriltä: [Puhemies koputtaa] miten hallitus varmistaa
sen, että jokainen lapsi ja nuori saa peruskoulussa riittävät suomen kielen taidot?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Andersson.

17.00 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos pu-
hutaan yleisesti kielitaidosta ja osaamisesta, niin hallitus on käynnistänyt mittavan hank-
keen, jolla halutaan vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja laatua niin varhaiskasvatuk-
sessa kuin perusopetuksessa. Erityisen tärkeää tutkimusten valossa on se, että me saadaan
varhaiskasvatukseen osallistumisastetta ylös. Me tiedämme tutkimusten perusteella, että
laadukkaaseen varhaiskasvatukseen osallistuminen on erityisen hyödyllistä varsinkin sel-
laisille lapsille, joiden perhetaustassa on jokin riskitekijä liittyen oppimiseen — voi olla,
että on oppimisvaikeuksia, voi olla, että oma äidinkieli on joku muu kuin suomi tai ruotsi,
tai voi olla jotain muuta vastaavatyypistä.

Tärkeässä roolissa on myöskin lukutaidon edistämistyö. Siihenkin on tämän hallituskau-
den aikana panostettu voimakkaasti. Ollaan myöskin jaettu rahaa kunnille, perusopetuk-
sen järjestäjille ja varhaiskasvatuksen järjestäjille, jotta panostettaisiin entistä enemmän
lasten, jo pienten lasten, kanssa tehtävään lukutaidon edistämistyöhön. Siinä on myöskin
äärimmäisen tärkeää kannustaa perheitä, ja olen aikaisemminkin tässä salissa kannustanut
erityisesti isiä lukemaan ääneen omien lastensa kanssa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Keskustelualoite seniorikansalaisten hyvän elämän edellytyksistä ja ikäpolitiikasta

Keskustelualoite KA 11/2019 vp

Keskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Päiväjärjestyksen 3. asiana on ajankohtaiskeskustelu senio-
rikansalaisten hyvän elämän edellytyksistä ja ikäpolitiikasta.

Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja
Pia Kauma. Seuraavan puheenvuoron käyttää perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiu-
ru. Tämän jälkeen puhemies myöntää harkitsemassaan järjestyksessä vastauspuheenvuo-
roja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskusteluun vara-
taan aikaa 1 tunti. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.03 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Suomessa tulee tehdä sellaista politiikkaa, et-
tei kenenkään tarvitse pelätä ikääntymistä, olipa kyse terveydestä, taloudesta tai turvalli-
suudesta. Tätä aihetta voitaisiin käsitellä monin eri tavoin, mutta otan siihen nyt ikäihmis-
ten toimeentuloon ja palveluihin liittyvän näkökulman.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Arvoisa puhemies! Monet nykypäivän seniorikansalaisista ovat erityisesti ensimmäisinä eläkevuosinaan hyväkuntoisia. Aktiivinen 70-vuotias voi olla paremmassa kunnossa kuin 50-vuotias fyysisesti passiivinen henkilö. Ikäihmisten aktiivisuutta tuleekin kaupunkien ja jatkossa hyvinvointialueiden tukea. Esimerkiksi omassa kotikaupungissani Espoossa +68-seniorikortilla pääsee maksutta muun muassa kaupungin uimahalleihin ja liikunta-paikkoihin, [Maria Guzenina: Demareiden esitys!] ja sen käyttö on ollut hyvin suosittua. Toisaalta meillä on hyvin korkean iän saavuttaneita seniorikansalaisia. On selvää, että juuri työelämästä jääneen 65-vuotiaan tarpeet ovat erilaiset kuin 95-vuotiaan. Vuosien karttuessa palveluiden tarve lisääntyy.

Tässäkin salissa on usein puhuttu arvokkaasta vanhuudesta, mutta kuinkahan usein tämä käytännössä toteutuu? Meillä on kodeissa erittäin huonokuntoisia vanhuksia, jotka eivät pysty käytännössä edes nousemaan sängystä ilman apua ja jotka kuitenkin eivät täytä kriteereitä hoivakotiin pääsystä. Vanhusten kotihoidossa on huutava pula hoitohenkilöstöstä, minkä seurauksena saman hoidettavan luona voi kuukaudessa käydä jopa kymmeniä täysin uusia eri hoitajia, vaikka yleensä ikäihminen arvostaa eniten juuri tutun ja turvallisen hoitajan läsnäoloa. Hoitajapulan helpottamiseksi tarvitsemme uusia koulutuspaikkoja, muille aloille menneiden vanhustenhoitajien takaisin houkuttelua, työperäistä maahanmuuttoa, parempaa työn johtamista ja organisointia sekä työn arvostuksen nostoa. Myös siihen, että vanhusten hoivatyöstä puhutaan usein liian negatiivisessa sävyssä, pitää saada muutos. On puhuttava myös työn palkitsevuudesta sekä siitä, että arvokas vanhuus on ihmisoikeus.

Arvoisa puhemies! Vaikka keskustelussa on synkkiä sävyjä, väestön ikärakenteen muutos on myös mahdollisuus. Osa senioreista haluaisi eläkkeelle jäätyään edelleenkin olla ainakin osittain mukana työelämässä. Vuoden 2019 aikana meillä oli lähes 120 000 sellaista alle 68-vuotiaasta työeläkkeen saajaa, jotka tekivät töitä. Seniorit ovat aktiivisia toimijoita sekä kantava voima kaupungin päätöksentekijöinä, vapaaehtoistyössä, omaishoitajina ja isovanhempina. Moni seniori jatkaa eläkeiän jälkeen yrittäjänä tai ansiotyössä, mutta työnteko voi olla seniorille myös taloudellinen välttämättömyys. Eläkkeensaajia on jo noin puolitoista miljoonaa, ja keskieläke vuonna 2020 oli 1 762 euroa kuukaudessa. Huomattavaa on, että kuitenkin peräti puolet eläkeläisistä sai eläkettä alle 1 534 euroa kuukaudessa, kun taas yli 3 000 euron kuukausieläkettä saavia oli runsaat 8 prosenttia. Hälyttävää on myös se, että Eläketurvakeskuksen kyselytutkimuksen mukaan joka kymmenennellä eläkkeensaajalla on ollut vaikeita toimeentulo-ongelmia, vajaalla 5 prosentilla suuria vaikeuksia.

Arvoisa puhemies! Eläkeläiset ovat ansainneet työllään toimeentulonsa ja maksavat eläkkeestä veroa. Eläketulon verotus on palkansaajaa kevyempää 1 300 euron kuukausituloon asti. Mutta jos verrataan eläkeläistä 53 vuotta täyttäneeseen palkansaajaan, eläkeläinen maksaa tulostaan enemmän veroa kuin palkansaaja välillä 1 300 euroa — 3 400 euroa kuukaudessa. Erotus on noin 2 prosenttiyksikköä eläkeläisen tappioksi ja tarkoittaa sitä, että mainitulla välillä eläkeläinen maksaa eläkkeestään keskimäärin noin 40 euroa enemmän veroa kuin työssäkäyvä. Eduskunnan tietopalvelussa teettämäni laskelman mukaan tämän veroepäkohdan muuttaminen pienentäisi verotuloja noin 230 miljoonaa euroa, mutta laskelmassa ei ole huomioitu niin sanottuja dynaamisia vaikutuksia. Selvää on, että mitä pienemmästä eläkkeestä puhutaan, sitä enemmän tuosta 40 eurosta enemmän käteen jäävästä rahasta siirtyisi suoraan kulutukseen. Verotuksen epäkohdan korjaaminen olisi nopein tapa parantaa käteenjääviä tuloja, ja itse ihmettelen, miksi siitä puhutaan niin vähän.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Henkilökohtainen mielipiteeni on, että tämä verotuksen epäkohta tulee korjata samoin kuin eläketulon lisävero, ja sopivin ajankohta sille olisi se, kun myös palkansaajien verotusta alennetaan — toivottavasti viimeistään seuraavassa hallituksessa.

Arvoisa puhemies! Eläkkeen riittävyys vaikuttavat tulojen lisäksi menot, joissa etenkin ruoan, terveydenhoidon ja lääkkeiden osuus on suuri. Me kokoomuslaiset olemmekin sitä mieltä, että olisi selvitettävä, vastaako nykyinen indeksin laskentatapa eläkeläisten ostoskoria, ja tehtävä tarvittavat muutokset. Pienituloisten toimeentulon parantamiseksi huomiota on suunnattava [Puhemies koputtaa] erityisesti...

Arvoisa puhemies! Aika on 7 minuuttia — tämä tuli keskuskansliasta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Menettelytavassa oli kyllä 5 minuuttia. Myönnän poikkeuksellisesti niin, että 7:ään pitää mahtua, mutta menettelytapa oli 5 minuuttia.

Kiitos, puhemies! — Pienituloisten toimeentulon parantamiseksi huomiota on suunnattava erityisesti terveydenhuollon asiakasmaksuihin sekä lääkekorvausjärjestelmään. Lääkekorvausta sekä Kela-kyytien ja palvelujen maksukattoja alentamalla voitaisiin helpottaa erityisesti kaikkein alhaisinta eläkettä saavien asemaa, etteivät he joutuisi valitsemaan, riittävätkö rahat lääkkeisiin vai ruokaan. Näin voitaisiin vähentää kehitystä, jossa seniorikansalaisten rästissä olevia laskuja päätyy perintään ja jopa ulosottoon elämän perusasioiden takia. Taloudellisesti erityisen heikossa asemassa ovat yksin asuvat eläkeläiset.

Riittävä tulotaso on usein edellytys myös sille, että päivittäisessä arjessa tuntee olonsa turvallisiksi. Juuri arjen toimivuuden ja turvallisuuden parantamiseksi me kokoomuslaiset olemme ehdottaneet 70 prosentin superkotitalousvähennystä yli 75-vuotiaille. Eli verovähennys olisi selvästi suurempi kuin muilla, ja sellaiselle eläkeläiselle, jolla tulot ja sitä kautta verot eivät mahdollista verovähennyksen tekemistä, annettaisiin aivan erityinen kädenojennus. Se olisi jopa 1 200 euroa vuodessa rahaa kotiin ostettavien palvelujen ostamiseen. Rahan saisi, jos ostaa palveluita, jolloin siitä hyötyisi vanhuksen lisäksi myös se palvelualan yritys, joka saisi näin uuden asiakkaan. Nykyistä kotitalousvähennystähän on arvosteltu sen takia, että se ei hyödytä pienituloisia, joten tämä ehdotuksemme hyödyttäisi nyt myös heitä.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluan todeta, että ikään perustuva syrjintä on pystytävä kitkemään yhteiskunnastamme. Ja tällä tarkoitan jo työelämässä alkavaa ikäsyrjintää, joka on siirtynyt nykyään jopa alle 50-vuotiaisiin. Me tarvitsemme yrityksiä, työnantajia, johtajia, [Puhemies koputtaa] päättäjiä ja toimijoita, jotka omalla esimerkillään osoittavat, että kaikenikäiset ihmiset ovat arvostettuja tässä yhteiskunnassa, eivät pelkästään puheissa vaan [Puhemies koputtaa] jokapäiväisissä teoissa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

17.11 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Kiitän aloitteen jättäjiä tästä mahdollisuudesta keskustella seniorikansalaisten hyvän elämän edellytyksistä ja ikäpolitiikasta. Erityisen tyytyväinen olen siitä, että keskustelualoite on laajamittainen. Usein nimittäin ikäpoliittinen keskustelu rajoittuu vain sosiaali- ja terveyspalveluihin, eläkkeisiin tai sosiaaliturvaan. Perustuslain 19 § takaa jokaiselle oikeuden välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Aiheena ikäpolitiikka on kuitenkin tätä selvästi laajempi. Ikäystävällisyydessä on kysymys siitä, miten me otamme eri-ikäiset huomioon

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

kaikessa päätöksenteossa, siis miten me osoitamme sen, että jokaista tarvitaan ja jokainen ihminen on arvokas.

Hallitusohjelmaneuvoituissa päätettiin, että tehdään poikkihallinnollinen ikäohjelma, joka on saatu nyt valmiiksi. Ikäpolitiikan keskeinen väline on siis se, että eri ministeriöissä varaudutaan väestön ikääntymisestä seuraavaan yhteiskunnalliseen muutokseen. Ikäohjelma on laadittu, ja sitä toteutetaan ei vain eri ministeriöiden kanssa, vaan myös eri kuntien, kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa. Hyvin laaja-alainen ohjelma lähtee juuri siitä, että ikäystävällisyyden edistäminen yhteiskunnassa on yhtä ministeriötä laajempi asia. Näin teema-alueet käsittelevät toimintakykyisen ikääntymisen turvaamista, teknologian hyödyntämistä, vapaaehtoistyön roolin vahvistamista, ikäystävällistä asumista, asuinympäristöjä sekä asiakaslähtöisesti toteutettuja palveluita.

Kullakin teema-alueella hallituskauden mittainen kehittämishanke tai toimenpidekokoaisuus kertoo siitä, mihin on sitouduttu. Tuloksena odotetaan syntyvän toimintamalleja, joita voidaan hyödyntää jatkossa myös kansallisesti. Lähtökohtana ikäohjelmassa on iäkkään henkilön itsemääräämisoikeuden ja omatoimisuuden tukeminen ja lisääminen, palveluiden parantaminen ja henkilöstön työn kehittäminen ja vahvistaminen. Ikäohjelmassa tavoitteena on, että iäkkäiden toimintakyky on parantunut muun muassa siten, että aktiivisten, toimintakykyisten elinvuosien määrä kasvaa. Panostamalla varhaiseen tunnistamiseen ja kohdentamalla ennaltaehkäiseviä toimia voidaan vähentää toimintakyvyn laskua ja sairastuvuutta, erityisesti muistisairauksia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseen liittyvässä, palveluiden sisältöjä uudistavassa tulevaisuuden sote-keskus -ohjelmassa kehitetään ja otetaan käyttöön ennaltaehkäiseviä palveluita toimintakyvyn ja terveyden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi. Muun muassa terveellisiin liikunta- ja ravitsemustottumuksiin ohjaaminen järjestelmällisellä elintapaohjauksen toimintamallilla sisältyy sote-keskusten toimintaan. Tavoitteena on ottaa käyttöön osana elintapaohjauksen kokonaisuutta muistisairauksien ennaltaehkäisyyn tähtäävä ja vaikuttavaksi osoitettu FINGER-toimintamalli. Ikäohjelmassa on käynnistynyt myös muistisairauksien varhaiseen tunnistamiseen liittyvä kehittämishanke, jossa oireet havaitaan ajoissa ja henkilö saadaan ohjattua avun ja tuen piiriin. Myös sote-keskuksen asiakas- ja palveluohjaus hyvin toimiessaan ohjaa iäkkäät henkilöt oikea-aikaisesti tarvittavan tuen ja palveluiden piiriin. Koska sote-uudistuksessa kunnille jää edelleen merkittävä rooli nimenomaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, on tärkeää, että asiakas- ja palveluohjauksesta on toimiva yhteys ja yhteistyörakenne myös kunnan liikunta-, vapaa-aika- ja sivistyspalveluihin samoin kuin järjestöjen toimintoihin.

Arvoisa puhemies! Sivistyneessä yhteiskunnassa arvostetaan kaiken ikäisiä ihmisiä ja ymmärretään, että jokaisella on oma tärkeä paikkansa. Jotta arvostus ikäihmisiä kohtaan näkyisi myös käytännön arjessa, tarvitaan käytännön toimenpiteitä. Omalta osaltamme sosiaali- ja terveysministeriössä kysymys on pitkälti iäkkäiden palveluiden laadun ja saatavuuden parantamisesta. Me olemme tehneet lainsäädäntöön jo muutoksia, ensi vaiheessa ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoitukseen, ja tässä vaiheessa olemme tekemässä muutoksia nimenomaan myös kotiin annettavien palveluiden laadun ja saatavuuden parantamiseen ja asumispalveluiden monipuolistamiseen, ja tämä toisen vaiheen esitys on tulossa eduskuntaan vielä ennen joulua.

Ja on tärkeää myös käynnissä olevassa sote-keskus-ohjelmassa kehittää näitä tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman sisällä olevia palveluita — miten tuetaan iäkkäiden kotona asumista? — ja siihen on merkittävä rahoitus käytettävissä.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että se on varmaa, että kansakuntamme ikääntyy ja elinaika pitenee. Meidän on varauduttava siihen, että ihmisten pitää saada elää aktiivista elämää, ja omalta osaltamme tuemme, että yhteiskunnassa kaikki toimijat ovat tässä työssä aktiivisesti mukana tukemassa [Puhemies koputtaa] toimintakykyä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Kiitos. — Ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää tässä keskustelussa puheenvuoron, nousemaan ylös ja V-painiketta käyttäen pyytämään puheenvuoroa. — Ja keskustelun aloittaa edustaja Guzenina.

17.17 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Kaumaa, hyvää kollegaani Espoosta ja Espoon valtuustosta, tästä tärkeästä keskustelualoitteesta.

Juuri nyt meillä on Espoossa meneillään budjettineuvottelut. Niissä päätetään ensi vuoden panostukset senioreidenkin hyvinvointiin. Kysynkin nyt edustaja Kaumalta: mitä esityksiä olette tehneet senioreiden hyvinvoinnin ja palveluiden parantamiseksi Espoon budjettineuvotteluihin? Meillä demareilla on lukuisia esityksiä tuotuna pöytään, ja jos teillä ei niitä ole, niin toivoisin, että tässä salissa nyt lupaisitte tukea näitä meidän esityksiämme. Niitä ovat esimerkiksi panostukset senioritoimintaan, päivätoiminnan lisäämiseen, kotihoidon vahvistamiseen, terveyskeskus- ja muiden hoitojonojen purkamiseen sekä uuden palvelulinjan perustamiseen, jotta Espoonlahden seniorit pääsisivät terveysasemalleen. [Puhemies koputtaa] Lupaatteko nyt, että Espoossa edistätte näitä [Puhemies: Aika!] asioita?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juvonen.

17.18 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna] — Arvoisa rouva puhemies! Näin se unohtaminen tapahtuu. Hyvin nuoretkin voivat unohtaa asioita. Yhteiskunnassa pitää huomata ikääntynyt ihminen ja hänen muistinsa.

Arvoisa puhemies! Kiitän myös tästä tärkeästä keskustelualoitteesta. Mielestäni Suomeen tulisi perustaa ikääntyneiden kodinturvajoukot. Ne auttaisivat silloin, kun kotona yksin kaatuu, kun jääkaapissa ei ole ruokaa, kun ei saa lääkäriaikaa, kun sairastuu eikä tiedä, minne mennä, kun pitäisi hoitaa pankkiasioita ja putoaa sinne digikuiluun — vai tulisiko sanoa, että se on varsinainen kuraaja?

Miten vastaatte ja miten me vastaamme tähän tilanteeseen? Olen nähnyt pitkän kaaren, tehnyt pitkän työn hoitajana, ja tiedän, mitä on elää silloin, kun puhelimella saa ajan. Tänä päivänä näin ei enää tapahdu. Silloin auttavat myös omaishoitajat. Tein vuonna 2011 Espoossa aloitteen, että omaishoitajat pääsevät maksuttomasti liikuntapalveluihin, ja se meni läpi [Puhemies koputtaa] vuonna 2016. Kehotan ja kannustan, että viette kuntiinne [Puhemies koputtaa] tämän aloitteen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

17.19 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia tosiaan, että voimme täällä keskustella näistä ikäihmisten palveluista, ja olen itse ylpeä espoolais-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

ta kokoomuslaisista kansanedustajista, jotka siellä todella tekevät myös kuntatasolla, aivan niin kuin ex-ministeri Guzeninakin.

Mutta teille, arvoisa ministeri: Olen pohtinut paljon tuota julkisten palvelujen digitalisointia, ja tässä nyt muutaman otsikon otan. Se saattaa syventää eriarvoisuutta, se, kun lisättiin etäpalveluja: ”Haavoittuvassa asemassa olevilla on lukuisia esteitä saada palveluja”, ”Sote-palvelujen digitalisaatio voi lisätä eriarvoisuutta”, ”Heikot netitaidot voivat syrjäyttää ihmisen” ja ”Miljoona suomalaista tarvitsee tukea digitalisaatiossa”. Mitä te aiotte tehdä? Tämä syrjäyttää, jos meillä ei ole niitä naamatusten-palveluja.

Ja lopuksi ihan kysyisin: mitä mieltä olette boomereista?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mattila.

17.20 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös minä haluan kiittää keskustelun aloittajaa tästä erinomaisen tärkeästä aiheesta. Yhteiskunnassamme on jo pitkään vallinnut trendi kannustaa ikäihmisiä asumaan kotona mahdollisimman pitkään. Olemmeko kuitenkaan tehneet ihan kaiken voitavan ikääntyvien ihmisten toimintakyvyn ylläpitämiseksi?

Oma kysymykseni liittyy siihen ihmisen elämän nivelvaiheeseen, jossa jäädytään pois työelämästä ja ryhdytään viettämään eläkepäiviä. Raahen hyvinvointikuntayhtymässä on tehty uraauurtavaa työtä yli 15 vuotta järjestämällä aikuisneuvolakäyntejä 65 vuotta täyttäneille. Nämä ovat olleet erittäin suosittuja, ja niistä on saatu laatua loppuelämään, kun on pystytty estämään muun muassa diabeteksen puhkeaminen. Kakkostyyppin diabeteksen hoidosta koituu merkittävästi kustannuksia ja inhimillisiä kärsimyksiä. Kysyisinkin ministeri Kiurulta: voisiko aikuisneuvolajärjestelmästä tehdä lakisääteisen ja maanlaajuisen käytänteen? Tämänkaltaisella ennalta ehkäisevällä työllä lisättäisiin laatuvuosia [Puhemies koputtaa] ikääntyneiden elämään [Puhemies koputtaa] ja selvää säästöä sosiaali- ja terveysmenoihin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hopsu.

17.21 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Espoon budjettineuvottelut ovat tosiaan käynnissä, mutta ei ehkä mennä niihin syvemmälle. Ihmisarvoisesta vanhuudesta, riittävästä ja laadukkaasta hoivasta, ratkaisusta yksinäisyyteen on tärkeä käydä keskustelua täällä. Erityisen tärkeää ikääntyvässä yhteiskunnassa on myös löytää hyvinvointia ja terveyttä ja terveitä elinvuosia edistäviä ja lisääviä keinoja. Olemme merkittävästi esimerkiksi Ruotsin perässä tässä.

Toivon, että hyvinvointialueiden synnyn myötä seurataan tarkkaan ja huolehditaan, että kunnilla on olemassa riittävät kannusteet huolehtia ikääntyneiden liikunnasta, kulttuuripalveluista, järjestötoiminnasta. Kirjastoista, joukkoliikenteestä ja arjen ympäristöistä on tehtävä esteettömiä ja on huolehdittava, että myös digipalveluita hankskaamattoman on helppoa osallistua. On tärkeätä, että osallisuus ja itsenäisyys ikääntyneillä säilyvät mahdollisimman pitkään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Myllykoski.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

17.22 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia tästä mahdollisuudesta tuoda omia näkemyksiä ja kysymyksiä ministerille.

Ensimmäisenä sote-uudistuksen osalta: Voisimmeko nyt lähteä siitä, että palvelumaksu- ja ei perittäisi pieneläkeläisiltä, vanhuksilta? Me olemme muodostaneet heille automaatin, jolla suljetaan heidät pois yhteiskunnasta. Niiltä vähävaraisilta eläkeläisiltä, joilla ei ole mahdollisuutta selviytyä palvelumaksuista, niitä kerätään jonkun aikaa, koetetaan periä, sitten ne myydään perintätoimistoille. Se on alhainen temppu tehdä pienituloiselle eläkeläiselle, joka ei selviä valintatilanteesta lääkkeitä vai leipä. Meidän pitäisi yhteiskunnassa kantaa vastuu, ettemme aja heitä maksuhäiriömerkinnän piiriin ja siten vaikeuta heidän asemaansa normaalissa elämässä. Toivoisin, että ministeri avaa näitä kysymyksiä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Norrback.

17.24 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Jag vill börja med att tacka för möjligheten att diskutera de äldres situation. Det är en stor och viktig fråga. Bland pensionärerna finns det rika, det finns fattiga — som vi har hört här. Det finns ensamma och det finns de som har rikliga kontakter. Det de har gemensamt är att de alla har rätt till en trygg och mänsklig ålderdom.

Arvoisa puhemies! Meillä on työvoimapula. Noin puolet eläkeläisistä työskentelee tai haluaisi työskennellä, jos esteitä ei olisi. Valitettavasti nykysysteemi pakottaa monet, joilla olisi osaamista ja tahtoa työskennellä, lopettamaan työelämän ennen aikojaan. Kysyisin ministeriltä: voiko lääke tähän olla se, että esimerkiksi marginaaliveron kautta voidaan tehdä huojennuksia, että houkutellaan ihan toisella tavalla niitä, joilla on voimia ja halua jatkaa työskentelyään? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Räsänen.

17.25 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostan esiin hammashoidon ja suuhygienian merkityksen ikäihmisten ja saattohoitopotilaiden elämänlaadulle. Puutteellinen hoito johtaa hampaiden menetykseen, heikentyneeseen suu- ja yleis-terveyteen, ravitsemusongelmiin ja kipuihin.

Yhä useammalla ikäihmisellä on omat hampaat usein yhdessä irtoproteesien kanssa. Noin 80 prosenttia kaikista laitoksissa asuvista tarvitsee apua päivittäisessä suuhygienian hoitamisessa, mutta yleinen kokemus on, että se ei ole riittävällä tasolla. Vanhusten vaihtoja vaihdetaan, mutta proteesit saattavat olla pesemättöminä suussa viikkotolkulla. Ongelmia on myös kotisairaanhoidossa, saattohoidossa, ja sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö yksinkertaisesti tarvitsisi lisää suu- ja terveydenhuollon koulutusta. Toisaalta myös yksityisen hammashoidon [Puhemies koputtaa] Kela-korvauksia tulisi korottaa ikäihmisten kannalta, jotta tätä hoitovelkaa voitaisiin purkaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sarkomaa.

17.26 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kaumalle tästä, että voimme keskustella erittäin tärkeästä ajankohtaisesta aiheesta.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Seniorit ovat hyvin erilaisissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä, ja vain harvat tarvitsevat kunnan järjestämiä palveluita, mutta silloin kun niitä tarvitsee, niin niitä on myöskin saatava. Useat asiantuntijat ovat nostaneet esille sen, että tämän hallituksen toimet ovat johtamassa vanhustenhuoltoa kriisiin. Teidän tekemänne lainsäädäntö on johtanut siihen, että kotihoito on aivan pulassa, koska kotihoidosta on siirretty ympärivuorokautiseen hoivaan hoitajia. Kotihoitoon on vaikeampi päästä, ja yksiköitä suljetaan. Kysynkin nyt: minkälaisiin toimiin te aiotte ryhtyä, että oikeasti parannettaisiin ikäihmisten palvelua, etteivät ikäihmiset jäisi tällaiseen pulaan, johon nyt ovat jäämässä? Asiantuntijat ovat tyrmänneet teidän lakiesityksenne, joka on tulossa tänne, vanhuspalvelulain kokonaisuudistuksen, ja sanoneet, että siitä puuttuvat rahat sekä keinot, eli tilanne on erittäin huolestuttava. Toivon, että tähän nyt vastaatte.

Ja sitten kannamme vielä huolta siitä, että niin moni ikäihminen ei pääse ulos, ei pääse liikkumaan. [Puhemies koputtaa] Se on todellakin vakava asia. Voisiko tuossa laissa olla liikkumissopimus, niin että jokainen kotihoidon [Puhemies: Aika!] asiakas oikeasti pääsisi ulos? Nythän matot pääsevät useammin ulos [Puhemies: Aika!] kuin ikäihmiset.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Berg.

17.27 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että voimme käydä eduskuntakeskustelua ikääntyneiden hyvästä elämästä yksittäisiä lakiesityksiä laajemmasta näkökulmasta. Aivan kuten ministeri täällä totesi, ikäpolitiikassa on kyse siitä, miten otamme eri ikäiset ihmiset huomioon kaikessa päätöksenteossa. Onkin erinomaista, että pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa ikääntyvät ihmiset huomioidaan monissa eri kohdissa.

Haluaisin itse nostaa esiin erityisesti järjestöjen tärkeän roolin ikäihmisten elämässä. Järjestöjen toiminta on moninaista: yhteislaulutilaisuuksista digitaitojen koulutukseen, ystävätoiminnasta erilaisiin neuvontapalveluihin ja vertaistukeen. Tärkeää on myös eläkeläisjärjestöjen edunvalvontatyö. Järjestötyön ja vapaaehtoistoiminnan merkitys on yhteiskunnalle mittaamattoman arvokasta. On tärkeää, että myös ikäihmisten järjestötoiminnan rahoitus ja toimintaedellytykset turvataan jatkossa. Kolmas sektori tuottaa meille toimijoidensa kautta valtavan määrän osallisuutta [Puhemies koputtaa] ja hyvinvointia, ja sen arvo tulee tunnustaa jatkossa myös hyvinvointialueilla ja kunnissa [Puhemies koputtaa] osana kestävää ikäpolitiikkaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lehto.

17.29 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tänään keskustellaan seniorikansalaisista, ja on tärkeää keskustella heistä, mutta teot ovat vielä tärkeämpiä eivätkä vain lupaukset ennen vaaleja.

Meidän pitää pitää hyvää huolta meidän seniorikansalaisistamme, ja nyt on monia asioita, joihin me voidaan vaikuttaa, osaan ei voida. Eläketurvakeskuksen tutkimuksen mukaan elinikään vaikuttavat sukupuoli, siviilisääty, terveys, työssäkäynti ja eläketaso, elikkä on tiedossa, että suurimpia eläkkeitä saavat elävät pisimpään, ja meidän pitää pitää huolta myös niistä pienimpiä eläkkeitä saavista, että he eivät jää jalkoihin. He tarvitsevat samoja palveluita kuin nämä suurta eläkettä saavat, mutta heillä ei ole välttämättä mahdollisuutta

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

itse niitä kustantaa. He ovat julkisen puolen varassa, ja heidän palvelunsa tulevat sitä kautta, ja tästä pitää pitää huolta.

Ja yksinäisyys kanssa vaikuttaa. Ei voi olla, että jätetään vanhukset kotiin ja hoidetaan heidät siellä, vaan heidän pitää päästä hoivakotiin ja muualle palveluihin, joita he tarvitsevat, etteivät he ole yksinäisiä [Puhemies koputtaa] ja ilman palveluita.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta.

17.30 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin toivottavaa, että seniorikansalaiset voisivat halutessaan jatkaa töissä pidempään. Monet tylsistyvät kotona eivätkä ainakaan kokoaikaisesti haluaisi eläköityä, mutta käytännössä työn löytäminen voi usein olla vaikeaa. Ikärasismia esiintyy valitettavan paljon, ja se hidastaa jo yli 50-vuotiaiden työllistymistä, puhumattakaan yli 65-vuotiaista. Monelle juuri työ tuo mielekkyyttä elämään, ja siksi moni haluaisi terveyden salliessa jatkaa työelämässä mahdollisimman pitkään.

Meillä puhutaan paljon työvoimapulasta usealla alalla. Tämä kysymys olisi joiltain osin ratkaistavissa sillä, että halukkaat ja kykenevät seniorikansalaiset voisivat jatkaa työelämässä pidempään. Käytäntö ei kuitenkaan aina kohtaa puhetta työurien pidentämisestä, koska yritykset usein välttelevät vanhempien henkilöiden palkkaamista. Tähän on vaikea puuttua lainsäätäjän näkökulmasta, mutta asenteisiin voi vaikuttaa. Ikääntyneiden työntekijöiden palkkaamista koskevat [Puhemies koputtaa] monet harhaluulot, jotka pääosin eivät pidä paikkaansa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiuru, Pauli.

17.31 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Senioreista ikäluokassa alle 75 vuotta vain 11 prosenttia liikkuu riittävästi. Sitten kun mennään ikäluokkaan yli 75 vuotta, luku on enää 2 prosenttia. Mihin tämä riittämätön liikunta, lihaskunto johtaa? Se johtaa muun muassa tasapaino-ongelmiin, ja tasapaino-ongelmat johtavat puolestaan kaatumisiin, ja ne johtavat lonkkamurtumiin. Tällä hetkellä lonkkamurtumia on vuosittain noin 7 000 kappaletta. Inhimillinen kärsimys on tietysti se ensimmäinen, mitä seuraa, mutta kulut ovat 150 miljoonaa euroa vuodessa. Ja nyt, kun väestö ikääntyy, UKK-instituutti on arvioinut, että kulut nousevat 300 miljoonaan euroon. Koulutuksella, kannustuksella voitaisiin UKK-instituutin mukaan leikata näistä kuluista 100 miljoonaa euroa. Onko koulutuksella, [Puhemies koputtaa] kotihoidon tuella ynnä muulla mahdollisuuksia vaikuttaa asiaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

17.32 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Noin 60 prosenttia hoivaa tarvitsevista vanhuksista asuu kotona. Kotihoidossa on yhä sairaampia ihmisiä, jotka tarvitsevat paljon hoivaa ja hoitoa. Siellä on myös paljon ihmisiä, joille koti ei ole enää inhimillinen paikka.

Henkilöstön saatavuus luo tähän oman haasteensa erityisesti kotihoidossa sen takia, että ympärivuorokautiseen hoivaan on asetettu hoitajamitoitus, jota jatkuvasti nostetaan. Se nousee sitten siihen 0,7:ään vuoden 23 alusta. Tämän suurena vaarana on, että kunnissa ko-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

tihoidon hoitajia siirretään ympärivuorokautiseen hoitoon — käytännössä silloin siis jo hyvinvointialueilla. Onkin välttämätöntä vahvistaa myös kotihoidossa olevien vanhusten asemaa. He tarvitsevat hoivaa, hoitoa, ja heidän hoivapaikan saamisensa, kun sen aika on, ei myöskään saa pitkittyä liikaa. [Puhemies koputtaa] Kysynkin ministeriltä, kun hän lopuksi vastaa: [Puhemies koputtaa] miten tämän hoivapaikan sujuvaa saamista tullaan edistämään?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elo.

17.34 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidon julki lausuttuna tavoitteena on, että mahdollisimman suuri osa vanhuksista asuisi kotonaan mahdollisimman pitkään. Onkin tärkeää, että kotona asumista tuetaan erilaisin palveluin. Tosi-asia kuitenkin on, että tällä hetkellä kaikille kotona asuville ei pystytä tarjoamaan kotiin riittävää hoitoa. Vanhuksen ja hänen läheistensä pitäisikin pystyä nykyistä paremmin osallistumaan sen arviointiin, onko kotona asuminen enää inhimillinen vaihtoehto.

Mutta ajattelin, että tässä tilanteessa me tarvitsemme ennen kaikkea vaihtoehtoja kotona asumisen ja ympärivuorokautisen hoiva-asumisen väliin. Esimerkiksi erilaisista yhteisöasumisen muodoista on puhuttu paljon. Uudet asumisratkaisut voisivat auttaa monia ikäihmisiä, jotka eivät enää pärjää kotona, mutta jotka eivät myöskään tarvitse vielä raskasta ympärivuorokautista hoivaa. Yhteisöllinen asuminen olisi ratkaisu myös yksinäisyyteen, jota aivan liian moni vanhus tänäkin päivänä kokee. Kysynkin ministeriltä: miten tällaisia yhteisöllisen asumisen muotoja edistetään hallituksen toimesta?

Puhemies Anu Vehviläinen: Otetaan vielä edustaja Essayah, sitten annan ministerille 3 minuutin puheenvuoron, ja sitten jatketaan keskustelua. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

17.35 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Ikäihmisten aktiivisuutta ja osallisuutta on monella eri tavoin tuettava, ja terveystoiminta ja motivaatio siihen liikkumiseen pitäisi varmistaa ensinnäkin näillä turvallisilla lähiliikuntapaikoilla ja toisaalta sellaisella yhdyskuntasuunnittelulla, että on hyvin helppoa lähteä omasta kodista liikenteeseen ja että myöskin niitä lähiluontoliikuntapaikkoja löytyy. Kaikenikäiset ja kaikenkuntoiset voivat hyötyä terveystoiminnasta, ja erityisen tärkeää tämä on ikäihmisten kohdalla, jolloin niitä elinvoimaisia, hyviä elinvuosia olisi mahdollisimman paljon edessä. Pidän tätä aivan keskeisenä myöskin tuon sote-uudistuksen toteutumisen kannalta, että meidän pitää pystyä tämän terveystoiminnan painoarvo nostamaan sote-uudistuksessa oikealle paikalle. Meillä ei koskaan tule riittämään mitkään rahat, jos meillä ei terveyden edistämistä, hyvinvoinnin edistämistä oteta tosissaan. Ja tämä on erityisen tärkeää, kun puhutaan ikäihmisten terveitten ikävuosien lisäämisestä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ministeri Kiuru, 3 minuuttia.

17.36 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Aloitan tästä Essayahin näkökulmasta. Ihan samaa mieltä olen siitä, että meillä ei enää passaa se, että... Kun ihmiset ikääntyvät, he ovat enemmän ja paremmassa kunnossa, niin kyllä meidän täytyy pitää huolta siitä, että ihmiset jaksaisivat kotona pidempään, voisivat paremmin, olisi-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

vat toimintakykyisempiä, ja meidän pitäisi tukea sitä. Tähän liittyy myös se edustaja Mattilan kysymys ikäihmisten neuvolatoiminnasta. Kyllä meidän visio yhteiskunnassa on se, että meidän pitäisi pystyä ihan perusterveyskeskuksissa eli tulevissa sote-keskuksissa autamaan ihmisiä terveysneuvonnassa, elintapaohjauksessa, ja kannustaa siihen, että pienillä teoilla on suuri merkitys. Me emme ole vielä päässeet tässä sairaudenhoidossa ja kovassa paineessa siihen, että me tekisimme näin paljon tätä ennaltaehkäisyä. Tämä on kyllä se trendi, johon meidän on mentävä, muuten tämä ei tule koskaan toteutumaan, että tämä olisi hallittavissa.

Mitä tulee sitten tähän edustajien Laiho, Sarkomaa ja Elo kokonaisuuteen, nämä liittyvät nyt tähän meidän vanhuspalvelulain kakkosvaiheen uudistukseen. On erinomaisen tärkeä se Laihon kysymys, saako ihminen aidosti apua ja tukea tai paikan vaikka ympärivuorokautisesta hoivasta silloin, kun sen tarvitsee. Kyllä siihen suuntaan meidän pitää liikkua. Tämä ei voi jatkua niin, että ihminen jää ikään kuin heitteille siinä tilanteessa, että lakipykälät eivät suojele.

Ja siihen liittyy sitten myös se, että meidän on myönnettävä, että me tarvitaan käytännössä näiden ongelmien kuntoon laittamista. Meillä on ollut 2010-luvun ympärivuorokautisen hoivan kriisi. Ei me voida sanoa, että laita silmät kiinni ja sanotaan, että siellä oli ongelmana, että hoitajia on liian vähän tai he keskittyivät muuhun kuin hoitotehtäviin. Kyllä tämä kritiikki on otettava vakavasti. Siihen tarvittiin vanhuspalvelulain ykkösosituksen uudistus, ja nyt se on tehty. Me tarvitaan uutta henkilökuntaa, mutta tämä henkilökuntapula on ollut, hei, meillä koko 2010-luvun. Tämän kanssa me joudutaan nyt elämään ja keksimään tähän vaihtoehtoja, miten tämä selätetään.

Edustaja Elo, yhteisöllistä, kyllä — juuri tämä ikään kuin ympärivuorokautisen hoivan ja kotona asumisen välimaasto. Minkälaisia asumismuotoja me tarvitaan, siihen kysymykseen on entistä enemmän pystyttävä vastaamaan.

Edustaja Risikko, digisyrjäytyminen. Minä olen aivan samasta asiasta huolissani. Me ollaan liian usein ajettu tämä systeemi siihen, vaikka meillä on hyvässä kunnossa olevia ikäihmisiä, jotka osaavat kaikki pelit ja härpäkkeet ja vehkeet ja muut. Mutta kun katson esimerkiksi oman äitini elämää, hän hallitsee kaikki nämä ja hän on paljon parempi näissä kaikissa kuin itse olen — esimerkiksi minulla ei ole aikaa kaikkea oppia — mutta hänen ystävapiirissään on paljon ihmisiä, jotka eivät osaa mitään digitaatioita. Ja tämä on vakava juttu. Se ei ole mikään helppo asia, ja siksi me ei voida sitoa esimerkiksi hoivapalveluita tai palveluita siihen, osataanko käyttää näitä kaikkia vempaleitä. Se ei voi olla syrjivää.

Vielä Myllykoski kysyi asiakasmaksuista. Kyllä, me ollaan tehty miljoonan ihmisen [Puhemies koputtaa] asiakasmaksujen alennus, ja se näkyy, mutta siellä on nimenomaan tuotu tämä huojennusperiaate lakiin.

Ja mielelläni vastaan, jos myöhemmin ehdin, vielä tähän edustaja Räsänen [Puhemies koputtaa] kysymykseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkasalo.

17.39 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tapasin eduskunnan ihmisoikeusverkoston puheenjohtajan ominaisuudessa YK:n ihmisoikeusneuvoston ikääntyvien oikeuksista vastaavan asiantuntijan Claudia Mahlerin noin kuukausi sitten. Mahler halusi tietää, miten ikääntyvien ihmisoikeudet suomalaisessa yhteiskunnassa toteutuvat. Ja minusta tämä on näkökulma, joka usein suomalaisesta keskustelusta unoh-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

tuu. On tärkeää, että ikääntyvien asemaa tarkastellaan nimenomaan ihmisoikeuksien näkökulmasta — oikeuden arvokkaaseen elämään ja ihmisarvoiseen ikääntymiseen. Tällöin kiinnitämme huomiota muun muassa siihen, miten itsemääräämisoikeus toteutuu vanhuspalveluissa, miten köyhyudessa elävien ikääntyvien perustarpeista tulee huolehtia ja perusturvaa nostaa. Kysynkin... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: No niin, laitatteko mikrofonin uudestaan päälle.

Kysynkin paikalla olevilta ministereiltä: mitä Suomessa pitäisi tehdä, jotta tätä ihmisoikeusnäkökulmaa saataisiin juurrutettua vahvemmin osaksi ikääntyvien ihmisten asemaa koskevaa päätöksentekoa? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja seuraavaksi edustaja Taimela.

17.41 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan minäkin osaltani kiittää tästä keskustelualoitteesta edustaja Kaumaa. Aiheesta voitaisiin puhua joka päivä, sen meidän ikäihmisemme ovat todellakin ansainneet. Ikääntyvät ihmiset ansaitsevat paitsi tarvittavat sosiaali- ja terveyspalvelut myös arvostavaa keskustelua heidän tekemästään lukemattomasta vapaaehtoistyöstä muun muassa eri kansalaisjärjestöissä. Monet ikäihmiset toimivat myös omaishoitajina, mistä tänään ei ole vielä paljon keskusteltu, ja ajattelen itse niin, että jatkossa on pystyttävä siihen, että omaishoidon kriteerit yhdenmukaistetaan koko maassa, ja tätä tuen määrää on myös poliittisessa päätöksenteossa syytä pystyä tarkistamaan. Nämä omaishoitajat tekevät korvaamatonta työtä ja liian usein jäävät pelkästään sinne juhlapuheiden tasolle.

Arvoisa puhemies! Olen itse myös todella tyytyväinen, että tämä hallitus sai päätöksen vanhusasiavaltuutetun viran perustamisesta, ja näen, että hän tulee tekemään voimakkaasti töitä myös tämän keskustelualoitteen tavoitteiden puolesta.

Ja aivan viimeiseksi tämä digisyrjäyttäminen: [Puhemies koputtaa] sen eteen poliitikoilta pitää löytyä työkaluja.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Ari.

17.42 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin allekirjoittaa aloitteen joka sanan, erityisesti, mitä tulee senioreiden asuinalueiden suunnitteluun ja yhteisöllisyyden lisäämiseen. Yksinäisyyden ehkäisyyn tulee olla ensisijainen tavoite palveluasumista kehitettäessä. Esimerkkiä tästä näyttää kotikuntani Tuusula, jossa aloitti viime vuoden elokuussa toimintansa aivan uudenlainen palvelukokonaisuus. Toiveiden kortteli tuo sukupolvet yhteen yhdistäen varhaiskasvatuksen, ikäihmisten asumisen sekä hoivapalvelut ollen ensimmäinen laatuaan koko maassa. Samaan pihapiiriin rakennettiin päiväkotia, 25 tehostetun asumisen paikkaa, 17 esteetöntä asuntoa ikäihmisille ynnä muuta. Vanhukset ja lapset kohtaavat toisensa päivittäin yhteisten sisä- ja ulkotilojen kautta. Päivittäinen ohjelma sisältää yhteisten ruokailujen lisäksi paljon yhteistä aktiviteettia. Tämä on sitä yhteisöllisyyttä parhaimmillaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Aittakumpu.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

17.43 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelualoitteessa nostetaan monia tärkeitä näkökulmia esille — myös se, että ikääntyminen on monin tavoin mahdollisuus, kun yhä useampi vielä elääkin pitempään ja toimintakykyisempänä kuin aiemmin. Kuten hyvin tiedämme, yhä useampi tarvitsee myös apua ja tukea arkeensa.

Hallitusta on syytä kiittää siitä, että se on tällä kaudella kyennyt tekemään monia ikääntyneiden elämää parantavia päätöksiä. On sovittu muun muassa hoitotakuusta. On tehty sote-uudistus ja perustettu vanhusasiavaltuutetun tehtävä. Työllisyyden edistämiseksi on sovittu myös verotuksen työtulovähennyksen korottamisesta yli 60-vuotiaille. Keskustassa pidämme erittäin tärkeänä, että edelleen parannamme mahdollisuuksia osallistua työelämään niille eläkeläisille, joilla on voimia, terveyttä ja halua osallistua.

Arvoisa puhemies! Korona on tuonut monia haasteita myös omaishoitajille, ja pidän tärkeänä, että myös omaishoitajien tilannetta aktiivisesti seurataan ja kehitetään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vikman.

17.44 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhuspalveluiden tilannekuva on johtavien asiantuntijoiden taannoisen kannanoton mukaan hälyttävä. Ikääntyneiden ihmisten palvelut ovat ajautumassa kansalliseen kriisiin. Syitä tähän ovat palvelutarpeen kasvu, nopeasti heikentynyt henkilöstön saatavuus ja lainsäädännön lukuisat samanaikaiset uudet velvoitteet. Hallituksen henkilöstömitoitus ei ole tuonut työmarkkinoille lisää hoitohenkilökuntaa vaan päinvastoin jonoja ja heikennyksiä niin ikäihmisten kotihoitoon kuin ympärivuorokautiseen hoitoon.

Ongelmat eivät ole tulleet yllätyksenä. Nyt tarvitaan toimivia ratkaisuja. Kokoomus tulee omassa vaihtoehtobudjetissaan esittämään muun muassa vaihtoehdon hallituksen poliitikalle vanhuspalvelulain onnistuneen kokonaisuudistuksen mahdollistamiseksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa annan ministeri Sarkkiselle 3 minuutin puheenvuoron.

17.45 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen:** Arvoisa puhemies! Kiitos tästä arvokkaasta aloitteesta ja monipuolisesta keskustelusta. Kommentoin muutamia ikäihmisten toimeentuloon liittyviä kysymyksiä.

Eläkeläisköyhyys on vakava yhteiskunnallinen ongelma. Hallitus on lievittänyt ongelmaa korottamalla verorahoitteisia takuu- ja kansaneläkkeitä. Vähintään pieni korotus tuli noin 600 000 suomalaiselle. Hallitus on myös helpottanut ikäihmisten toimeentuloa koh- tuullistamalla sote-asiakasmaksuja, kuten ministeri Kiuru on kertonut.

Arvoisa puhemies! Myös alkavat työeläkkeet ovat viime vuosina kehittyneet keskimäärin myönteisesti. Eläke-erot ovat kuitenkin isot. Eläkeläisten välillä on suuria eroja toimeentulossa. Myönteinen kehitys ja hallituksen toimet näkyvät viime viikolla julkaistussa kyselytutkimuksessa, jossa eläkeläisten kokemat toimeentulovaikeudet ovat huomattavasti vähentyneet vuodesta 2017 vuoteen 2020, eli myönteisiäkin uutisia on. Kuitenkin edelleen liian moni eläkeläinen kärsii toimeentulovaikeuksista.

Sen lisäksi, että kannamme huolta pienten työeläkkeiden tasosta ja köyhistä eläkeläisistä, on meidän pyrittävä ennaltaehkäisemään eläkeläisköyhyyttä, ja se tapahtuu ennen kaikkea vaikuttamalla työuriin, työllisyyteen panostamalla, työkykyyn panostamalla, hoiva-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

vastuuta jakamalla, osaamistasoa nostamalla. Mutta meidän on myös pystyttävä puuttumaan työelämän ikäsyrtintään, ja kiitän, että tämä asia on nostettu myös tässä keskustelussa esille. Liian moni parhaassa työiässä oleva erittäin motivoitunut ja osaava, eläkeikää lähestyvä työntekijä työnnetään syrjään työelämästä, tai eläkeikäinen työhaluinen ihminen ei pääse osallistumaan haluamallaan tavalla työelämään. Peräänkuulutan asennemuutosta suomalaisilla työmarkkinoilla, ja luulisin sen olevan myös välttämätöntä tilanteessa, jossa meillä alkaa olemaan työvoimapulaa, ja tilanteessa, jossa väestömme ikääntyy. Hallitus on päättänyt kannustaa eläkeikäisten työntekoon myös verokannusteen avulla, mutta asennemuutosta tarvitaan lisäksi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan kiinnittää huomiota asiaan, mikä on myös nostettu täällä esille, eli ikäihmisten aktiivisuuteen kansalaisyhteiskunnassa. Ikäihmiset ovat meidän kansalaisyhteiskuntamme kivijalka monella tavalla. He toimivat aktiivina kansalaisjärjestöissä, auttavat toisia ikäihmisiä mutta myös nuorempiaan. Ilman aktiivisia ikäihmisiä Suomessa ei olisi sellaista aktiivista kansalaisyhteiskuntaa, joka on yksi demokratiamme ja hyvinvointimme kivijaloista. Eli kiitän tässä yhteydessä myös [Puhemies koputtaa] kaikkia kansalaisjärjestöaktiiveja eläkeläisiä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lundén.

17.48 **Mikko Lundén ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Aluepolitiikka on keskeinen osa ikäpolitiikkaa. Monet seniorikansalaiset asuvat pientaloissa kasvukeskusten ulkopuolella ja maksavat jo valmiiksi kovaa hintaa talojensa lämmityksestä. He ovat tehneet koko ikänsä töitä ja rakentaneet maamme hyvinvoinnin, mutta eläkepäivien koittaessa moni kokee, että heidät on unohdettu.

Aikaisempien huonojen päätösten seurauksena sähkön siirtohinnat ovat nousseet pilviin, eikä helpotusta ole luvassa. Nyt lämmitysöljykin on kallistunut merkittävästi. Vaikka energiaremontteihin saa yhteiskunnan tukea, ne kattavat vain murto-osan todellisista kustannuksista. Jos esimerkiksi maalämmön asentaminen maksaa 20 000 euroa ja siihen saa 4 000 euron avustuksen, niin moniko pieneläkeläinen pystyy maksamaan loput 16 000 euroa omasta pussistaan, kun summa voi vastata koko vuoden nettoeläkettä? Tätä minä kysyisin. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kinnunen.

17.49 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Moni ikäihminen on yksinäinen, ja se on kipeä asia. Tämä yksinäisyys on pahentunut pandemia-aikana. Eräs vanhus totesi minulle, että hän kuolee mieluummin koronaan kuin piinaavaan yksinäisyyteen.

Me kaikenikäiset tarvitsemme toisiamme. Silti moni haluaa asua kotonaan. Meidän tulee edistää kaikin tavoin yhteisöllisyyden toteutumista, jotta sukupolvet löytävät toisensa. Kun toteutamme yhteisöllisiä asumisen muotoja, kun naapurit auttavat toisiaan, järjestöt kokoavat ihmisiä yhteen ja rohkaisevat toimimaan ja liikkumaan, eri-ikäiset löytävät toisensa harrastusten ja kulttuurin parissa, koulut ja päiväkodit saavat omat mummunsa ja pappansa, työpaikat eläkeikäisen sijaisensa ja ikäihmiset kehittävät itseään elinikäisen oppimisen hengessä, tämä kaikki edistää aktiivista, merkityksellistä vanhuutta. Kysyn ministereiltä: miten voisimme edistää sitä, [Puhemies koputtaa] että eri-ikäiset ja sukupolvet

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

löytävät toisensa ja kannustavat toisiaan aktiiviseen elämään niin maalla kuin kaupungissa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kilpi.

17.51 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen yhteiskunta rakentuu tiettyjen periaatteitten varaan, kuten esimerkiksi oikeudenmukaisuus- ja tasavertaisuusperiaatteiden. Eläkeläisten kohdalla näissä asioissa ja niitten toteutumisessa on räikeitä epäkohtia, esimerkiksi siinä, kuinka eläketulot kehittyvät palkkatuloihin verrattuna tai miten eläkkeitä verotetaan palkkatuloihin verrattuna. 25 000 euron tulosta palkansaaja maksaa 19,9 prosenttia veroja ja eläkeläinen maksaa 22,7 prosenttia. Eikä tässä kohdalla voida tietenkään ohittaa väliaikaiseksi tarkoitettua raippaveroa, jolla räimitään eläkeläisen kukkaroa ylimääräisellä lähes 6 prosentin verolla, mikäli eläkettä kertyy vähän enemmän vuositasolla.

Entäpä jos eläkeläinen haluaisi tehdä töitä? Ankaralla verottamisella tämäkin tehdään hyvin hankalaksi, ja tällaisina työvoimapulan aikoina ei voi kuin ihmetellä, minkä takia jälleen kerran ahkeruudesta rangaistaan.

Haluaisin kysyä tässä kohtaa: joko olisi korkea aika saada eläkeläisetkin tasavertaiseen ja oikeudenmukaiseen asemaan [Puhemies koputtaa] muiden kansalaisten kanssa ja huolehtia siitä, [Puhemies: Aika!] että eläkeläisten ostovoima ja kulutuskkyky pysyvät voimissaan? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sjöblom.

17.52 Ruut Sjöblom kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös nostaa tässä keskustelussa esiin omaishoitajat. He ovat kullanarvoisia. Omaishoitajien työ on erittäin arvokasta, ja moni suomalainen haluaa elää ja asua kotona mahdollisimman pitkään. Elämässä on taustalla lähes poikkeuksetta suuri muutos, kun tulee omaishoitotilanne. Rakkaan läheisen omaishoitajaksi ryhtyminen on tärkeä asia, ja yhteiskunnan on annettava riittävää tukea tähän työhön. Omaishoitajan asemaa on maassamme määrätietoisesti parannettava. Heidän tarpeitaan ja toiveitaan on aktiivisesti kuunneltava, ja hoitoa tarvitseville on myös tarjottava heidän tarvitsemaansa tukea ja palveluita. Hoidon onnistuminen edellyttää esimerkiksi, että tarvittavat hoitotarvikkeet ja apuvälineet ovat saatavilla ja asunnon välttämättömät muutostyöt tulevat hoidetuiksi. On varmistettava, että omaishoitajat saavat riittävästi taloudellista tukea ja palveluita työnsä avuksi, ja on varmistettava, että tarjolla on myös henkistä tukea ja vapaa-aikaa, jota jokainen tarvitsee arjessa jaksamiseen. [Puhemies koputtaa]

Haluan vielä kiittää edustaja Kaumaa tästä tärkeästä keskustelualoitteesta, ja lisäksi haluan kysyä ministeriltä: miten varmistetaan, että omaishoitajiamme [Puhemies koputtaa] tuetaan niin, että he voivat hyvin ja jaksavat tehdä tätä arvokasta työtä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Aika! — Nyt huomioin sillä tavalla, että kaikki ovat saaneet vähintään yhden puheenvuoron, ja ehdottaisin sillä tavalla, että nyt kuulemme vielä ministereitten puheenvuorot ja viimeiseksi sitten keskustelualoitteen ensimmäistä allekirjoittajaa, edustaja Kaumaa. Ja ministeri Sarkkinen 2 minuuttia, ministeri Kiuru 3 minuuttia. — Ministeri Sarkkinen, olkaa hyvä.

17.53 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Harvempi eläkeläinen kokee tällä hetkellä toimeentulovaikeuksia kuin koki vielä vuonna 2017. Eli siinä mielessä eläkeläisten toimeentulo on kehittynyt myönteiseen suuntaan viime vuosina, ja siellä taustalla ovat sekä nämä pienten eläkkeiden korotukset että sitten keskimääräisten työeläkkeiden nousu, joka heijastaa pitkälti eläkeläisten työuria ja niiden mukaista kehitystä. Eli siinä mielessä myönteistä kehitystä.

Mutta kannan huolta erityisesti pieniä eläkkeitä saavien toimeentulosta. Nämä ovat kuitenkin sellaisia ihmisiä, joihin tämä eläketulon lisävero ei vaikuta, koska se vaikuttaa noin 4 000 euroa kuukaudessa eläkettä saaviin ihmisiin. Eli he eivät ehkä ole niitä ihmisiä, jotka kokevat näitä toimeentulo-ongelmia, vaan ne ovat enemmän pieniä työeläkkeitä saavia ihmisiä sekä verorahoitteisten eläkkeiden piirissä olevia ihmisiä, heidän tilannettaan. Tietysti pitää vaikuttaa työuriin, jotta ihmisille kertyisi sitä työeläkettä, toisaalta täytyy pitää huolta niiden verorahoitteisten eläkkeiden tasosta, niin kuin hallitus on tehnyt.

Ja jos mietitään pieniä työeläkkeitä saavien ihmisten toimeentuloa, niin näen potentiaalisena kehityskohtana työeläkkeen ja kansaneläkkeen leikkaantumispisteen nostamisen tai tarkistamisen, jolloin entistä suuremman työeläkkeen rinnalle voisi saada kansaneläkettä, ja se voisi olla tällainen täsmätoimi vahvistaa pieniä työeläkkeitä saavien toimeentuloa jatkossa.

Ja toivon todella, että myös tulevat hallitukset kantavat huolta pieniä eläkkeitä saavien toimeentulosta ja tekevät toimia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kiuru 3 minuuttia.

17.55 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Tässä esitettiin kysymys edustaja Kinnusen taholta yksinäisyydestä, ja se oli tuossa äskeisessä keskustelussa jo myös mukana. Nyt kun me puhutaan ikäystävällisyydestä, niin minusta me liian usein myöskin tällaiset voisiko sanoa yhteiskuntapoliittisesti isot, ihmisiä sitovat kysymykset jätetään täällä keskustelematta, koska ei siinä lainsäädäntöä yksinäisyyden vähentämiseksi pystytäkään tekemään. Mutta sen sijaan siinä on kysymys siitä, miten yhteiskunnassa ikäystävällisyyttä edistetään, onko meillä vastuuta siitä, voivatko ihmiset hyvin. Ikäihmisten osalta on todella paljon yksinäisyyttä tilastollisesti. Tämä on vakava asia. Se on nimenomaan sen takia vakava asia, että kun mitä yksinäisempiä ollaan, sitä enemmän ollaan myöskin turvaverkon ulkopuolella. Voi sattua ja tapahtua, ja samaan aikaan myöskään sitä apua ei ole saatavissa eikä tukea arjen yksittäisiin kysymyksiin. Yhdyn tämän asian tärkeyteen.

Edustaja Vikman nosti esiin nämä vanhuspalveluiden ongelmat, ja juuri äsken jo vastasinkin näihin. Haluan vielä teille sanoa, että en usko, että myöskään kokoomus haluaa viestiä ikäihmisille, että ei ole merkitystä, ovatko ikäihmisten palvelut laadukkaita, ovatko ne oikeasti asiallisella tasolla, onko siellä riittävästi hoitajia. Kyllä meidän kaikkien tehtävä on oppia näistä kahdesta eletystä vanhuspalveluiden kriisistä. Tässä tilanteessa tuntuu vain, että salissa unohdetaan kaikki se, mikä ollaan jo tähän mennessä koettu. Tämä henkilöstöpula on ollut täällä, kuulkaa, vaikka kuinka kauan. Me emme saa ihmisiä enää sitoutumaan ikääntyneiden palveluihin töihin, jos ei meillä ole säällisiä olosuhteita. En usko myöskään, että kokoomuksen tarkoituksena on viestiä täällä, että vanhuspalveluissa ei olisi säällisiä olosuhteita ja ihmisillä laadukasta palvelua. Se ei kai ole myöskään kokoomuksen linja.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

No, tässä keskustelussa edustaja Honkasalo nosti tämän ihmisoikeuskysymyksen esiin. Tapasin myöskin tätä samaa henkilöä, ja me keskustelimme nimenomaan ihmisoikeuskysymyksenä vanhuspalveluista. Pidän erittäin tärkeänä, että me näemme, että ihmisillä on oikeus myös ihmisoikeutenaan näihin hyviin palveluihin. Me emme voi vain vuosikautia selittää, että joko tällä yhteiskunnalla ei ole varaa huolehtia vanhuksistaan ja vanhuspalveluiden laadusta. Me emme voi sanoa, että meillä ei ole mahdollisuuksia siihen. Siksi tällä hallituskaudella on satsattu nimenomaan ikääntyneiden ihmisten palveluiden parantamiseen ja ikäystävällisyyden edistämiseen. Se on lasten ja nuorten ja perheiden palveluiden ohella toinen näistä painopisteistä, joka meillä on.

Edustaja Sjöblom puhui hyvin omaishoidosta, ja me ollaan tekemässä nyt tätä reformia myös omaishoidon näkökulmasta vanhuspalvelu kakkoseen, mutta isoimmat muutokset jäävät kyllä ensi hallituskaudelle, koska meillä ei ole rahaa niin mittavia muutoksia tehdä, [Puhemies koputtaa] jotka liittyvät näihin omaishoidon kriteereihin, jotka varmasti pitää yhdenmukaistaa sen jälkeen kun 22 hyvinvointialueet aloittavat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kauma päättää keskustelun. 2 minuuttia.

17.59 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hiukan hämmentynyt tuosta ministeri Kiurun viimeisestä puheenvuorosta. Kyllä tässä varmasti on nyt väärinkäsitys tai väärinymmärrys. Totta kai kokoomus haluaa parantaa vanhustenhoidon edellytyksiä kaikissa olosuhteissa ja kaikissa hoitomuodoissa, olipa kyse sitten kotihoidosta taikka ympärivuorokautisesta hoivasta. Niihin toimenpiteisiin, mitä se nyt lainsäädännöllisesti ja budjetillisesti edellyttää, me totta kai olemme valmiita.

Mutta, arvoisa puhemies, tämä keskustelu on selvästi ollut tarpeellinen, ja täällä on moni edustaja puhunut esimerkiksi työn tekemisestä siinä vaiheessa, kun lähestyy eläkeikää tai kun on jo eläkeiässä, jotta pystyisi sitä omaa elintasoaan korottamaan ja myöskin ennaltaehkäisemään toimeettomuutta ja yksinäisyyttä, ja itsekin pidän sitä todella tärkeänä. Meillä olivat täällä muutama viikko sitten Eduskuntatalon portailla omaishoitajien edustajat paikalla, ja myös he puhuivat siitä, että työn ja omaishoidon yhdistämisen pitäisi onnistua paremmin kuin se nyt onnistuu. Useinhan siinä käy sillä tavalla, että ikääntynyt henkilö hoitaa puolisoaan niin pitkälle, että hän ei edes huomaa, että hänen oma terveytensä on mennyt siinä vaiheessa. Omaishoitajat vaativat todellakin... Tai itse asiassa heidän eivät vaadi, kun he eivät jaksa vaatia, ja se meidän päättäjinä pitäisi ymmärtää, että heille annetaan mahdollisuus siihen, että meillä olisi omaishoidon tuen kriteeristö samanlainen koko maassa ja myöskin mahdollisuus pitää vapaita ja olisi riittävästi niitä tilapäisiä hoitopaikkoja, jonne viedä sitten tämä rakas puoliso tai muu perheenjäsen hoidettavaksi siksi aikaa, kun pitää vapaata tästä työstä.

Mutta, arvoisa puhemies, haluan kiittää kaikkia edustajia tästä keskustelusta, ja toivon, että voimme jatkaa sitä jossakin vaiheessa uudestaan.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain ja siviilipalveluslain 79 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 183/2021 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 2/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 183/2021 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kaupparekisterilain ja yritys- ja yhteisötietolain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 151/2021 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 32/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 32/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.01 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen talousvaliokunnan mietinnön 32/2021 hyvin lyhyesti.

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uutta sääntelyä tietojenvaihdon lisäämiseksi EU:n jäsenvaltioiden rekistereiden välillä. Keskeinen elementti tässä on säätää maksimiaika kaupparekisteriviranomaiselle, joka Suomessa on Patentti- ja rekisterihallitus, merkitä osakeyhtiö tai sivuliike rekisteriin. Keskeistä tietojenvaihdon kehittämisessä on myös velvoite siitä, että rekisteriviranomaisen on huolehdittava siitä, että tietyistä yhtiöoikeuden osaluista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin mukaiset asiakirjat ja tiedot asetetaan saataville rekistereiden yhteenliittämisyjärjestelmän välityksellä.

Talousvaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä kannatettavana ja puoltaa sen hyväksymistä muuttamattomana ja on tehnyt tähän mietintöön muutaman huomautuksen. Mietintö oli yksimielinen. Ei muuta. — Kiitos, puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 151/2021 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 195/2021 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 24/2021 vp

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 24/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Torniainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.03 **Ari Torniainen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Esittelen liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnön 24/2021, joka koskee laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamista, ja hallituksen esityksen tarkoituksena on saattaa laki vastaamaan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muuttuneita vaatimuksia. Se, että itse esittelen tässä sen, johtuu siitä, että valiokunnan puheenjohtaja joutui lähtemään toiseen tilaisuuteen, ja pyynnöstä varapuheenjohtaja esittelee.

Esityksen mukaan lakia muutettaisiin siten, että tukiohjelma kohdistuisi jatkossa ainoastaan edistysellisten kiinteiden viestintäyhteyksien tukemiseen. Samalla lain nimike ehdotetaan muutettavaksi laiksi kiinteän laajakaistan rakentamisen tuesta, koska lain soveltamisalaa on tarkoitus muuttaa. Lisäksi lakiin lisättäisiin aiempaa yksityiskohtaisemmat säännökset suunnitellun hankealueen kartoituksesta, julkisesta kuulemisesta ja kilpailuvaikutusten arvioinnista sekä tehtäisiin eräitä tarkennuksia esimerkiksi tukikelpoisia kustannuksia ja tuen myöntämisen kriteerejä koskeviin säännöksiin. Uudet säännökset eivät kuitenkaan aiheuttaisi merkittäviä muutoksia tähän nykykäytäntöön.

Esitys liittyy vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Tukiohjelmalle esitetään 15 miljoonan euron määrärahaa vuodelle 22, jonka avulla nopeiden laajakaistayhteyksien saatavuus olisi tavoitteena saada noin 30 000 uudelle kotitaloudelle.

Valiokunta pitää hyvänä, että laajakaistarakentamisen tukemista julkisin varoin jatketaan sellaisilla alueilla, joilla nopean laajakaistaverkon kattavuus ei ole markkinaehtoisesti toteutunut.

Esityksellä muutetaan laajakaistarakentamisen tuen sääntelyä Euroopan unionin päivitetyn ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti, ja jatkossa valtion tuki voi kohdistua vain kiinteän laajakaistaverkon rakentamiseen. Valiokunta painottaa mietinnössään, että kiinteän laajakaistaverkon kattavuuden kehittäminen edistää osaltaan myös 5G-verkkojen rakentamismahdollisuuksia.

Laajakaistaverkkojen rakentaminen on tärkeää digitaalisten palveluiden hyödyntämisen mahdollistamiseksi ja muun muassa eri puolilla Suomea asuvien kansalaisten sekä yritysten yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Samoin valiokunta pitää mietinnössään hyvänä, että tukiohjelma koskisi edelleen sekä vakinaisia että myös vapaa-ajan asuntoja.

Kuntien maksuosuuksista on säädetty valtioneuvoston asetuksella, ei siis tällä lailla vaan valtioneuvoston asetuksella. Asiantuntijakuulemisessa on tuotu laajasti esille, että kuntien jakautuminen eri maksuosuusluokkiin — itse asiassa kolmeen maksuosuusluokkaan — ei kohtelee eri kuntia tasapuolisesti. On katsottu, että kohtuullisemmat maksuosuudet tai maksuosuuksien yhtenäistäminen mahdollistaisivat useammalle kunnalle hankkei-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

siin osallistumisen. Nykyisillä maksuosuuksilla on asiantuntija-arvioiden mukaan vaarana, että kaikki kunnat eivät halua tai eivät voi sitoutua hankkeisiin osallistumiseen taloudellisista syistä, jolloin uusia tuettuja laajakaistahankkeita ei ehkä saataisi kyseisen kunnan alueella lainkaan käynnistettyä. Valiokunta pitääkin edellä mainituista syistä välttämättömänä, että kuntien valtioneuvoston asetuksella säädettyjä maksuosuuksia tarkastellaan vielä esityksen tavoitteiden toteutumisen varmistamiseksi. Kuntien maksuosuudet tulee määritellä siten, että uusia hankkeita saadaan käynnistettyä ja että ehdotetut valtion ja myös Euroopan unionin elpymisvälineen tuet saadaan myös käytännössä hyödynnettyä suunnitellussa aikataulussa.

Koska uudessa tukiohjelmassa on mahdollista tukea vain kiinteiden laajakaistaverkkojen rakentamista, valiokunta on poistanut nopean laajakaistan määritelmästä maininnan tavanomaisista ruuhkaolosuhteista, sillä se liittyy lähinnä langattomaan laajakaistaan. Lisäksi valiokunta on tehnyt Liikenne- ja viestintäviraston markkina-analyysiä koskevaan pykälään lakiteknisen täsmennyksen.

Arvoisa puhemies! Liikenne ja viestintävaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä edellä mainituin vähäisin muutoksin. Lisäksi valiokunta korostaa, että jatkossa tulee seurata ja arvioida tarkoin ehdotetun sääntelyn ja myös aiemmin tehtyjen vasta vähän aikaa voimassa olleiden muutosten vaikutuksia, laajakaistaverkkojen kattavuuden kehittymistä ja muun muassa kuntien taloudellisten vastuiden kohtuullisuutta.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintö on yksimielinen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

18.09 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On ehdottoman tarpeellista ja kannatettavaa turvata laadukas ja riittävän nopea laajakaistayhteys kaikkialla Suomessa. Koronapandemia on korostanut toimivan etäyhteyden tarvetta. Yhteiskunnassa mukana pysyminen edellyttää tänä päivänä käytännössä digitaalisten palvelujen käyttämistä. Kiinteät laajakaistayhteydet on perusteltua järjestää julkisia varoja käyttäen niille alueille, joille yhteyksiä ei markkinaehtoisesti ole toteutunut. Tällaiset yhteydet ovat perusteltuja myös eri puolilla Suomea asuvien kansalaisten ja yritysten yhdenvertaisuuden varmistamiseksi.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 195/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021–2027

Hallituksen esitys HE 136/2021 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2021 vp

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 136/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalian teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 174/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan.

9. Uhanalaisten lajien metsästäminen kiellettävä metsästyslaissa

Kansalaisaloite KAA 9/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 60 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun. Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.11 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Puhumme täällä tänään uhanalaisten lajien metsästämisestä. Uhanalaiset lajit ovat nimensä mukaan lajeja, joihin kohdistuu uhka — uhka siitä, että ne häviävät luonnostamme. Monelle suomalaisellekin on tullut yllätyksenä, että on olemassa lukuisia uhanalaisia lajeja, joita saa metsästä. Onkin kieltämättä ristiriitaista, että samaan aikaan, kun me tuemme ennätyksellisesti luonnonsuojelua ja teemme ennätyksellisiä panostuksia suomalaista luontoa ja uhanalaisia lajeja suojataksemme, niin toisaalla on mahdollista myös tappaa näitä samoja lajeja luvallisesti. Tämä on eittämättä sovittamaton ristiriita luonto- ja metsästyspolitiikassamme. Nyt käsittelyssä oleva kansalaisaloite pyrkii kieltämään uhanalaisten lajien metsästyksen. En voi muuta kuin todeta, että tämä tavoite on erittäin kannatettava. Kiitos kaikille tämän aloitteen tekijöille ja sitä edistäneille. Työ on ollut tärkeää.

Uhanalaisten lajien metsästystä olisi rajoitettava. Se on paitsi eettisesti myös moraalisesti oikein. Se kääntyy myös pitkällä tähtäimellä metsästyksen eduksi. Esimerkki, joka uhanalaisten lajien metsästyksestä on helppo nostaa, on vesilinnut. Uhanalaisista vesilinnuista esimerkiksi tukkasotka, nokikana ja haapana ovat niin sanotusti vapaata riistaa. Näitä lintuja on viime vuonna päätyntä saaliiksi tuhansittain. Osa uhanalaisista vesilinnuistamme on suojeltu, ja niiden metsästäminen on rangaistavaa. Olisi ehdottomasti johdonmukaista, että kaikkia lajeja kohdeltaisiin samalla tavalla. Uhanalaisia lajeja ei pidä saada

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

metsästää. Ajatukselle siitä, että uhanalaisia lajeja saisi metsästää, ei ole myöskään kansalaisten tukea. Kyselyn mukaan yli 60 prosenttia suomalaisista kannattaa uhanalaisten lajien metsästyksen kieltä. Suomalaisten oikeudentuntoon ja ajatusmaailmaan ei selvästi sovi uhanalaisten lajien metsästäminen.

Arvoisa puhemies! Uhanalaisten lajien metsästyksen kiellon ei tarvitse olla ikuinen. Tässä aloitteessa nimenomaan katsotaan, että kiello on väliaikainen ja turvaa nimenomaan uhanalaisten lajien metsästyksen. Jos jokin laji toipuu ja uhka väistyy, voidaan asiaa tarkastella uudelleen. Metsästys voitaisiin sallia uudelleen, jos lajin kanta elpyy. Pitkällä tähtäimellä on tosiaan myös metsästäjien etu, että kannat säilyvät elinvoimaisina. Tiedän, että jo nyt moni metsästäjä toimii onneksi vastuullisesti ja pidättäytyy uhanalaisten lajien metsästyksistä. Haluan kiittää kaikkia niitä metsästäjiä, jotka näin toimivat ja kunnioittavat luonnon kantokykyä omalla toiminnallaan. Nykyinen lainsäädäntö antaa kuitenkin väärän viestin niille, jotka eivät ole asiaa omatoimisesti pysähtyneet pohtimaan.

Meillä on paljon tietoa lajien kannoista ja kehityksestä, ja tuota tietoa tuotetaan jatkuvasti lisää. On aivan välttämätöntä, että huolehdimme niistä lajeista, jotka olemme tunnistaneeet uhanalaisiksi. Ei näitä lajeja kuulu vaarantaa lisää, vaan suojella. Kaikkein raskauttavinta on, että osan lajeista uhanalaisuuden taustasyynä on nimenomaan metsästys. Luontoomme kohdistuu paljon kuormitusta ja uhkaa. Meidän tehtävämme on pitää luonnon puolta. Uhanalaiset lajit kaipaavat suojaa ja turvaa.

Haluan vielä uudelleen kiittää tämän aloitteen tekijöitä ja allekirjoittajia siitä, että pidätte luonnon puolta ja ääntä niiden puolesta, jotka eivät siihen itse pysty. Kannatan koko sydämestäni tätä aloitetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, poissa. — Edustaja Petelius, olkaa hyvä.

18.15 Pirkka-Pekka Petelius vihr: Arvoisa puhemies! Värderade talman! Ensinnäkin kiitokset tämän aloitteen tekijöille. Tämän aloitteen tarkoitus ei ole syyllistää metsästäjiä, kuten tässä todettiin, tai vaikeuttaa metsästämistä, ainoastaan suojella uhanalaisia lajeja. Tässä aloitteessa uhanalaisten lajien rauhoitus olisi tilapäistä, ja metsästys voitaisiin sallia taas, jos lajin kanta elpyy. Kun metsästys kohdistuu elinvoimaisiin lajeihin, uhanalaisten lajien kannoilla on suurempi mahdollisuus elpyä. On siis meidän kaikkien etu, että riistalajien kannat ovat elinvoimaisia. Esimerkiksi viime vuonna uhanalaisten lajien osuus, kuten tästä tuli selville, vesilintusaaliista on ollut 10 prosentin luokkaa suurin piirtein. Näiden lajien tilapäinen rauhoittaminen ei pienentäisi metsästyssaalista merkittävästi. Ja WWF:n tilaaman kyselytutkimuksen mukaan 63 prosenttia suomalaisista kieltäisi uhanalaisten lajien metsästyksen. Tutkimuksen perusteella vain 33 prosenttia ylipäätään tiesi, että uhanalaisten lajien metsästys on Suomessa sallittua.

Tämän ohella haluaisin nostaa tässä henkilökohtaisesti omana huomionani esiin, että aloite ja metsästyslaki eivät koske kaloja. Vaelluskalakantamme ovat erittäin uhanalaisia, ja minun mielestäni niitäkin tulisi auttaa. — Kiitos. [Tuomas Kettunen: Hyvä huomio edustaja Peteliukselta!] — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

18.17 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Me elämme kuudetta sukupuuttoaaltoa. Luonnon monimuotoisuus on uhattuna, kun yhä suurempi ja suurempi osa eliölajeista on vaarantunut ja uhanalaistunut. Suurin ja tärkein syy luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen kautta linjan on ihmisen aiheuttama elinympäristöjen häviäminen. Toisin sanoen ihmisen teollinen maankäyttö, esimerkiksi luonnonmetsien ja soiden muokkaaminen metsätalouden ja maatalouden käyttöön, on suoraan pois elinympäristöistä. Kun luontaiset elinympäristöt vähenevät ja jopa häviävät, se aiheuttaa suoraan myös lajikantojen heikkenemistä ja vaarantumista.

No, vasemmiston mielestä on tätä taustaa vasten ristiriitaista, että samalla, kun yhteiskunta käyttää resursseja lajien suojeluun, uhanalaisia eläinkantoja voidaan heikentää metsästyksellä. Kansalaisaloitteessa kuvataan oikeaa ongelmaa, sillä taantuvan lajin metsästyks ei ole kestävä. Elinympäristöjen heikentämisen pysäyttämisen lisäksi myös metsästmisen olisi vähintään oltava ehdollista sille, että lajissa on elinvoimainen kanta. Ja henkilökohtaisena mielipiteenä tämän lisäksi katson, että metsästmistä ja sen tarpeellisuutta suhteessa eläinten oikeuksiin olisi ylipäättään tarkasteltava kriittisesti.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteessa mainitaan Suomen 17 lainsuojatonta riista- ja rauhoittamatonta lajia, joita uhanalaisuudestaan huolimatta saa Suomessa metsästä. Uhanalaista metsähanhea saa Suomessa metsästä, samaten koko maailmassa uhanalaista allia. Jos me suhtaudumme luontokatoon vakavasti, meidän on puututtava ensimmäiseksi näin ilmeisiin epäkohtiin ja lakattava pahentamasta luonnon monimuotoisuuden kriisiä.

Kansalaisaloitteen tekijät haluavat muuttaa metsästyslakia siten, että eläinlajin ollessa Suomessa, Euroopassa tai maailmanlaajuisesti uhanalainen se on säädettävä valtioneuvoston asetuksella aina rauhoitetuksi, jollei lajia ole muutoin lailla rauhoitettu. Itse kannatan lämpimästi sen selvittämistä, kuinka tämän kansalaisaloitteen hyvää tavoitetta voitaisiin toteuttaa.

Haluan lopuksi vielä kiittää aloitteentekijöitä ja kaikkia sen allekirjoittaneita tästä tärkeästä aloitteesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.20 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on nostanut luonnonsuojelurahojen historiallisen korkealle tasolle. Näillä rahoilla on ennallistettu, kunnostettu ja hoidettu monenlaisia uhanalaisten lajien elinympäristöjä. Se onkin välttämätöntä, jotta saamme pysäytettyä luontokadon ja vahvistettua luonnon monimuotoisuutta.

No, kuten täällä on todettu, tämän kanssa ristiriidassa on se, että samalla kun panostamme vaarassa olevien lajien ja niiden elinympäristöjen suojeluun, mahdollistaa lainsäädäntömme uhanalaisten lajien heikentämisen sallimalla niiden metsästyksen. Kansalaisaloite uhanalaisten lajien metsästyksen kieltämiseksi tarttuu tähän epäkohtaan. Aloitteessa esitetään metsästyslakiin muutosta, jolla uhanalaiset lajit rauhoitetaan metsästykseltä. Haluan myös kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä ja kaikkia sen allekirjoittaneita tämän tärkeän asian esiin nostamisesta.

Arvoisa puhemies! Joka yhdeksäs laji Suomessa on uhanalainen ja vaarassa kuolla sukupuuttoon. Suomessa on tällä hetkellä 17 kansallisesti, Euroopassa tai maailmanlaajuisesti uhanalaiseksi luokiteltua eläinlajia, joita saa metsästä. Nämä lajit ovat pääasiassa lintuja. Erittäin uhanalaisten lajien joukosta löytyy sellaisia lintuvesiltämme tuttuja lajeja kuin

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

tukkasotka, haahka ja nokikana. Moni ei varmaan tule ajatelleeksi, että ne ovat uhanalaisia ja niitä saa metsästää.

Useimpien uhanalaisten riistavesilintujen kohdalla taantuminen on ollut jatkuvaa ja pitkäaikaista. Niiden kantojen elpyminen edellyttää laajoja, tehokkaita ja monipuolisia suojelutoimenpiteitä sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Taantuva kanta ei välttämättä kestä metsästyksessä aiheutuvaa lisäkuolleisuutta. Huomionarvoista on myös se, että viime vuosina uhanalaisten lajien osuus vesilintusaaliista on ollut 10 prosentin luokkaa. Näiden lajien tilapäinen rauhoittaminen ei siis pienentäisi metsästyssaalista merkittävästi, jos joku ajattelee, että sillä tässä asiassa olisi jotakin merkitystä.

Arvoisa puhemies! Meillä on kaikki edellytykset toimia nykyistä paremmin uhanalaisten lajien suojelemiseksi ja luontokadon torjumiseksi. Suomessa on lajien tilasta paljon ajantasaista tietoa, jota voidaan tässä hyödyntää.

Kansalaisaloitteen tarkoituksena on ohjata metsästyksen elinvoimaisiin lajeihin, jotta taantuneet ja uhanalaiset lajit voivat elpyä. Suomen tulee kantaa vastuuta myös kansainvälisesti uhanalaiseksi luokitelluista lajeista. Suomen populaatiolla voi näiden lajien kohdalla olla suuri merkitys koko lajin säilymisen kannalta.

On selkeä epäkohta, että tämänhetkinen käytäntömme mahdollistaa niin kotimaassa kuin kansainvälisesti uhanalaiseksi määriteltujen lajien heikentämisen. Sallimalla uhanalaisten lajien pyynnin annamme metsästyksen harrastajille virheellisen vaikutelman siitä, että niiden metsästyksessä olisi ekologisesti kestävä, koska sitä se ei ole.

Arvoisa puhemies! Luontokato on viime vuosina noussut ilmastonmuutoksen rinnalle ihmiskuntaa uhkaavaksi vakavaksi kriisiksi, ja tähän kriisiin meidän täytyy kaikin keinoin nyt pystyä vaikuttamaan.

Tämän asian kannalta, jota nyt käsittelemme, on hyvä todeta se, että moni metsästäjä toimii jo itse vastuullisesti ja pidättäytyy uhanalaisten sorsalintujen metsästämisestä, mutta tätä vastuuta ei voida säilyttää vain yksittäisten metsästäjien harteilla.

Vihreiden ryhmä tukee tätä kansalaisaloitetta lämpimästi ja onkin jo esittänyt, että maa- ja metsätalousministeriön tulisi viipymättä rauhoittaa kaikki uhanalaiset vesilinnut metsästykseltä, kunnes niiden kannat on saatu elpymään. Toivon todella, että tämä tärkeä kansalaisaloite saa ansaitsemansa huomion ja huolellisen käsittelyn eduskunnassa ja voisimme siihen myös täällä lopulta yhtyä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

18.24 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen perimmäinen tarkoitus on toki hyvä, ja monet lajit pitääkin rauhoittaa. Rauhoittamisen yleistäminen koskemaan kaikkia uhanalaisiksi Suomessa, Euroopassa tai maailmanlaajuisesti julistettuja lajeja olisi kuitenkin suuri virhe eikä millään tavoin kannatettavaa. Metsästäminen on tärkeä tapa hoitaa monen lajin kantaa ja estää sen kasvaminen niin suureksi, että kyseinen eläinlaji aiheuttaa ihmiselle sietämättömiä vahinkoja.

Hyvä esimerkki on valkoposkivanha, joka aiheuttaa muun muassa satovahinkoja ja jonka kanta on päässyt Suomessa kasvamaan rajusti johtuen EU:n lintudirektiivin tiukasta tukinnasta. Toinen vastaava esimerkki on merimetso, joka tuhoaa saariston luontoa ja vaikeuttaa erittäin paljon ammattikalastusta. Kolmas esimerkki on susi, jonka kanta on Suomessa päässyt kasvamaan liian suureksi. Kotimaakunnassani Varsinais-Suomessa on Suomen tihein susikanta.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme kannanhoidollista metsästystä voidaksemme vähentää eläinten aiheuttamia pääosin taloudellisia vahinkoja. Samalla luonnon monimuotoisuutta pitää tietysti vaalia ja harjoittaa kannanhoitoa vastuullisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

18.25 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiviranta käytti hyvän puheenvuoron. Kansalaisaloitteen tekijöillä perimmäinen tarkoitus on todellakin hyvä. Tämän kansalaisaloitteen tarkoitus ei ole syyllistää metsästäjiä. Tarkoituksena ei ole myöskään estää metsästystä tämän kansalaisaloitteen myötä, vaan muutoksella pyrittäisiin suuntaamaan metsästyspaine elinvoimaisiin lajeihin ja mahdollistamaan uhanalaisten riistalajien kantojen elpyminen.

Edustaja Kiviranta tässä toi esille, että meillä on aika hyvä kanta nyt valkoposkihanhienväkin osalta, ja nämä valkoposkihanhienväket ovat tehneet tuhoja suomalaisille viljelijöille tuolla Itä-Suomessa. Edustaja Kiviranta myös totesi, että merimetsot tekevät täällä rannikolla omia tuhojaan. Täytyy muistaa, että metsästäjät haluavat kantoja pitää kunnossa, niin että tällaisia tuhoja ei pääse syntymään. Mutta myöskään metsästäjät eivät halua sitä, että nämä kannat pääsisivät siihen tilanteeseen, että muodostuisi tilanne, että kannat tulisivat uhanalaisiksi.

Kannatan nykyistä metsästyslakia. Se on hyvä. Tarvittaessa voi toimia metsästyslain pohjalta annettavien asetusten kautta.

Mutta ehkä minä lähtisin tästä metsästyslaista muuttamaan 19 a §:ää, kun tässä sudet mainittiin. Nimittäin tällä hetkellä Suomen lainsäädännössä metsästyslain osalta, jos suurpeto, esimerkiksi susi, hyökkää oman omaisuuden kimppuun tai turmelee, tällaisessa tilanteessa metsästäjä tai kotieläinten hoitaja ei pysty tekemään mitään, tai jos hän tekee ja suojelee omaa omaisuuttaan ja ampuu esimerkiksi suden, niin häntä syytetään törkeästä metsästysrikkomuksesta. Olisiko jo vihdoinkin ja viimein suunta muuttua tätä metsästyslain 19 a §:ää ja mennä Ruotsin malliin? Totta kai aina pitää tutkia, aina pitää tapauskohtaisesti katsoa, mutta ei tulisi syyttää aina törkeästä metsästysrikkomuksesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

18.28 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Tätä kansalaisaloitetta voisi kutsua tekniseksi korjaukseksi. Sen keskeisenä sisältönä on huomio siitä, että asetusperustainen sääntely ei ole kyennyt seuraamaan tieteellistä uhanalaisuusarviota ja että me tarvitaan jokin toinen sääntelymekanismi, jotta me päästään niihin tavoitteisiin, joihin metsästyslaissa on alun perin pyritty. Tällaisen pitäisi tietysti hoitua tässä talossa itsekorjauksena, mutta kun näin ei ole käynyt, on hyvä, että kansalaiset ovat aktiivisia ja puuttuvat asiaan.

Viimeisen, vuonna 2019 tehdyn kansallisen punaisen kirjan arvion mukaan joka yhdeksäs arvioiduista lajeista oli Suomessa uhanalainen. Ensimmäinen syy ei ole metsästys vaan elinympäristöjen katoaminen, mutta silti tilanteen päästyä huonoksi myös metsästystä on syytä aktiivisesti rajoittaa muiden toimien ohessa.

Kuitenkin korostaisin, arvoisa puhemies, että tässä yhteydessä meillä selvästi on myös monenlaisia tiedollisia puutteita ja haasteita. Yksi niistä tuli esiin, kun valmistauduin tähän täysistuntokäsittelyyn. Nimittäin ei löytynyt mistään auki kirjoitettua listaa, mitkä ne 17 lajia olivat. Lopulta onnistuin löytämään niistä 16, mutta nämäkin löytyivät kahdesta eri läh-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

teestä, ja yksi siis jäi edelleen minulle arvoitukseksi. No, kuitenkin ajattelin luetella nämä 16, jotka löysin, sen takia, että selvästi salissa on muillakin ollut vaikeuksia näiden 17:n tunnistamisessa. Valkoposkihanhi ja merimetso varmasti eivät kuulu näihin, sudesta en sitten tiedä, olisiko se ollut se mystinen 17. laji, mutta nämä muut ovat ainakin lintulajeja: punasotka, tukkasotka, haahka, nokikana, metsähanhi, riekko, jouhisorsa, haapana, heinätaavi, pyy, tukkakoskelo, kiiruna, alli, harmaalokki, merilokki ja västäräkki.

Ja toinen sellainen tiedollinen puute, joka minun nähdäkseni pitäisi pikimmiten korjata, on se, että meillä tehdään uhanalaisarviointeja verrattain harvoin. Tämä johtaa siihen, että oltiinpa sitten tekemässä uhanalaisuuden vastaisia toimenpiteitä tai laajemmin biodiversiteettitoimenpiteitä, joihin tämä metsästyslain muutoskin oleellisesti liittyy, niin ne tulevat osittain jälkijunassa suhteessa siihen reaalitilanteeseen, koska muutokset näissä uhanalaisluokituksissa ovat viime vuosien kokemusten perusteella voineet tapahtua verraten nopeasti. Eli uhanalaisuusarviointien tahti pitäisi vähintäänkin tuplata, ja se tietysti edellyttäisi riittävää rahoitusta tähän tärkeään työhön meidän lajistomme säilyttämiseksi. [Tuomas Kettunen: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

18.31 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! On hienoa kuulla, että moni täällä ajattelee samankaltaisesti kuin mihin tämä kansalaisaloite tähtää, että metsästys tulisi suunnata vain elinvoimaisiin lajeihin ja myös että uhanalaisten lajien metsästys tulisi lopettaa. Haluan osaltani kiittää tästä rakentavasta keskustelusta.

Eräissä keskusteluissa nostettiin esille valkoposkihanhi, merimetso ja susi, mutta haluan huomauttaa, mikäli olen oikein tämän kansalaisaloitteen tekstin lukenut, että tämä aloite ei koske näitä. Mutta haluan kuitenkin sanoa, että omasta mielestäni kuitenkin näilläkin lajeilla on paikkansa Suomen luonnossa, ei pelkästään niillä lajeilla, mistä on hyötyä ihmiselle esimerkiksi metsästämisen kautta, vaan lajeilla on myös itseisarvo, ja ne ovat oleellinen osa ekosysteemiä ja Suomen luontoa itsessään. Mutta kun luin tämän kansalaisaloitteen läpi, niin ymmärsin, että tämä koskee riista- ja rauhoittamattomiin lajeihin kuuluvaa 17:ää Suomessa uhanalaiseksi luokiteltua eläinlajia. Osa näistä lajeista on erittäin uhanalaisia ja yksi, punasotka, on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi. On ilmiselvä lainsäädännön heikkous, että tämä lajien uhanalaistuminen ei automaattisesti estä niiden metsästämistä, mutta onkin siksi tärkeää, että me säädämme sellaista lainsäädäntöä, että se näin tulee jatkossa tekemään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

18.33 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu puhemies! Kiitoksia edustaja Kontulalle hyvästä puheenvuorosta ja myös tästä listauksesta uhanalaisten lajien osalta, että ne nyt pääsevät tänne eduskunnan pöytäkirjaan. Yleensäkin annetaan aina semmoista ajatusmaailmaa tai mielikuvaa, kun puhutaan vaikka esimerkiksi hömötiaisista tai jätkänlinnusta, niin kuin meillä Kainuussa sanotaan kuukkelista, että nämä ovat uhanalaisia lintuja, mutta ne eivät tällä listalla ole. Kyllä ne kuukkelit, vaikka ne... [Välihuuto] — Eivät ole riistalistalla, mutta kun annetaan ymmärtää, että ne ovat häviämässä sukupuuttoon, niin kyllä kuukkeleita on tavattu, kuulkaa, ihan tuolla Kainuun talousmetsissä, vaikka annetaan ymmär-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

tää, että ne ovat vanhojen metsien lintuja. No, totta kai ne pesivät siellä vanhoissa metsissä, ja niitäkin on onneksi Kainuussakin osaltaan suojeltu.

Halusin vielä puheenvuoron ottaa sen takia, että edustaja Elo ansiokkaasti otti tämän luontokadon esille. Suurta huolta kannan luontokadon osalta siinä, että pääkaupungissamme Helsingissä luontokato pääsee valloilleen, kun Malmin lentokentän niittyalueet nyt on kaavoitettu rakentamiskäyttöön ja siellä suoaluetta ruvetaan paaluttamaan ja sinne nousee isoja betonikerrostaloja — toivottavasti edes puusta nämä kerrostalot rakennettaisiin. Edelleenkin luontokato tulee toteutumaan täällä pääkaupunkiseudulla, kun Malmin lentokenttää lähdetään minun mielestäni huonolla kaupunkipolitiikalla kaavoittamaan, ja näin luontoarvoja poljetaan. Se on suuri, suuri sääli, että häviää tämmöinen uhanalainen niitty-laji, kun tällä alueella on paljon perhosiakin tavattu, ja perhostutkijatkin ovat todenneet, että tämmöisiä alueita Suomessa ei kovin montaa ole, jotenka kannan huolta tästä edustaja Elon tuomasta luontokatotilanteesta ja yhdyin tähän huoleen täällä pääkaupunkiseudulla.

Onneksi hömötiaiset vielä lentelevät tuolla meidän Kainuun metsissä. Olen itsekin metsästäjä, ja useasti pakkasaamuna hirvipassissa hömötiaiset tulevat tervehtimään minua, myös jätkänlinnut, kuukkelitkin, tulevat kyselemään, olisiko leivänkannikkaa.

Olen siitä tyytyväinen, että meillä on moninainen, monipuolinen luonto. Sitä metsästäjät haluavat omalla toiminnallaan edesauttaa. Nimittäin metsästäjäthän tekevät hyvää riistanhoitotyötä. Jokainen suomalainen metsästäjä maksaa metsästysmaksun, mitä kautta sitten tätä riistanhoitotyötä toimitetaan ja jatketaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta näyttää mal-
lia, miten pysytään aiheessa.

18.36 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Susikantaa on pienennettävä. Nyt marraskuussa kesän lisääntymiskauden jälkeen susikanta on Luonnonvarakeskuksen ennustemallin mukaan 90 prosentin todennäköisyydellä 36—51 susilaumaa ja 70—84 susireviiriä. Maa- ja metsätalousministeriö arvioi, että suotuisa suojelutaso olisi 28 laumaa. Suotuisa suojelutaso on selvästi ylittynyt koko maassa. Näin koetaan myös kotimaakunnassani Varsinais-Suomessa.

Maaseudulla asumisen turvaaminen, ihmisten ja kotieläinten turvallisuus ja laillisten elinkeinojen harjoittamisen mahdollistaminen ovat kaikki painavia perusteita susikannan vähentämiselle.

Kannanhoidollinen metsästys on sallittava, ja se on tietysti hoidettava vastuullisesti. Lisäksi on tärkeää, että määritellään valtakunnallisesti yhtenäiset toimintatavat, sillä nykyisessä tilanteessa käytännöt vaihtelevat liikaa alueittain.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

18.37 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Täällä käydään tärkeää keskustelua lajien uhanalaisuudesta, mutta on huomioitava, että se lakipykälä, mitä tämä kansalaisaloite koskee, ja ne 17 lajia, joita edustaja Kontula ansiokkaasti tässä luetteli, eivät ole pelkästään yksin se lista, kun me puhutaan Suomen uhanalaisista lajeista. Täällä on sanottu, että hömötiainen tai kuukkeli eivät näihin kuulu, mutta valitettavasti kyllä kuuluvat: kuukkeli on Suomen luonnossa silmälläpidettävä laji, ja hömötiainen on erittäin uhanalainen. Hömötiainen on ehkä meille kaikille metsän ystäville se ehkä tutuin laji, johon ainakin itse olen

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

pohjoisessa Suomessa tottunut, ja olen ollutkin hyvin järkyttynyt siitä, että tila tällä hetkellä on se, että hömötiainen on taantunut erittäin uhanalaiseksi lajiksi.

Mutta onneksi ei hömötiasta eikä kuukkeliä sentään metsästetä eikä meidän tarvitse niistä tässä keskustelussa jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

18.38 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Tosiaan itsekin olisin halunnut tarkentaa asiaa, jota edustaja Pitko tässä edellisessä puheenvuorossa juuri tarkensi. Eli tässä kansalaisaloitteessa puhutaan niistä niin kutsutusti lainsuojattomista riista- ja rauhoitetuista lajeista, joista nämä 17 lukumääränä on ollut tässä esillä, joita saa tällä hetkellä metsästää. Emmehän me tässä nyt tietenkään puhu vaikka hömötiasta tai valkoposkikihanhasta tai sudesta. Eihän näitä lajeja saa tällä hetkellä metsästää, mutta ne voivat silti olla uhanalaiseksi luokiteltuja. Eli tämä on nyt eri kategoria.

Ja niin kuin edustaja Pitko sanoi, niin esimerkiksi hömötiainen on erittäin uhanalainen Suomessa. On tosi surullista nähdä, miten Suomessa monet lintulajit ovat siis käytännössä romahtaneet. Tämä muutos on tapahtunut aika lyhyessä ajassa, ja siihen tosi paljon osaltaan syynä on esimerkiksi meidän tehometsä- ja -maatalous ja meidän epäkestävä ruokajärjestelmä, jonka takia joutuvat sitten kärsimään myös luonnonvaraiset lajit. Mutta mielestäni täällä tuotiin hyvin esille myös se, että ei se ole pelkästään tämä elinympäristöjen häviäminen, vaan myös metsästyksellä on ollut oma roolinsa siinä, että meidän lajeja uhanalaistuu.

Mielestäni edustaja Kontula puhui hyvin ylipäättään, mutta myös hyvin kuvasi sitä, että tässä spesifissä kysymyksessä oikeastaan voisikin puhua tällaisesta teknisestä korjaamisesta selkeän epäkohdan suhteen, jonka kyllä tietenkin pitäisi olla jo korjattu, mutta kun ei ole, niin toivottavasti se tehdään nyt mahdollisimman nopeasti.

Ehkä itse sanoisin vielä, kun tässä kansalaisaloitteessakin puhutaan, että on myös metsästäjien etu, että nämä riistalajit ja kannat pysyvät elinvoimaisina, että niin varmasti onkin, mutta ehkä itse kuitenkin toivoisin, että kun me keskustellaan metsästyksestä, niin me jotenkin aina muistettaisiin se, että ihminen on kuitenkin osa luontoa, yksi laji. Meidän pitäisi oikeasti pystyä kunnioittamaan myös muiden lajien edustajien itseisarvoa. Me aina puhutaan, miten muut lajit täällä tuhoaa luontoa tai tuhoaa satoja, mutta kyllä suurin tuhoaja täällä valitettavasti on tämä meidän laji. Ihmettelen sen takia tätä hieman kritiikitöntä suhtautumista siihen, että nämä kaikki muut lajit ovat täällä ongelma ja sitten niitä pitää voida mielin määrin [Puhemies koputtaa] tuhota. Itse haluan korostaa eläinten oikeuksia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

18.42 **Ari Koponen ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Kettunen nosti täällä tärkeän asian esiin eli kannanhoidollisen metsästyksen, ja sitä eduskunnan eräkerho toteutti eilen illalla Virolahdella villisikajahdin muodossa. Siinä on hieno esimerkki. Nimittäin jos afrikkalainen sikarutto saapuisi Venäjän puolelta Suomeen, niin se toisi Suomelle useiden kymmenien miljoonien eurojen menetykset. Eli se on tärkeää työtä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

18.42 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Luin myös kansalaisaloitteen, ja se koskee näitä 17:ää uhanalaista eläinlajia, että niitä suojeltaisiin, ja kannatan tätä kansalaisaloitetta lämpimästi. [Mai Kivelä: Hyvä!] On tärkeää, että Suomen luonnossa säilyy hyvä balanssi — että me huomioimme eri eläinlajien säilymisen luonnossa ja varmistamme sen — ja ihminen on tässä avaintekijä. Minä toivon, että kun puhutaan metsästyksestä, niin ei aina jouduttaisi vastakkainasetteluun, vaan että on se metsästys sitten kannanhoidollista tai mitä tahansa, niin se balanssi säilyy, eikä mentäisi kummassakaan suunnassa överiksi näissä asioissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

18.43 **Tuomas Kettunen kesk:** Arvoisa puhemies! Itsekin haluan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä ja pahoitella, puhemies, että hieman menee nyt lintulajeihin, mutta haluan vielä tästä hömötiaisesta tuoda esille sen, että kyllä täällä edustajat Kivelä ja Pitko olivat aivan oikeassa: hömötiainen on uhanalainen laji. Viimeisen kymmenen vuoden aikana yli miljoonan pesivän hömötiaisparin osalta on tultu reiluun 400 000 hömötiaispariin. Se on huolestuttava tilanne.

Mutta haluan muistuttaa, että onneksi tässä maassa kuitenkin on tehty, ja toivon mukaan tulevaisuudessa tehtäisiin enemmänkin, hajautettua yhteiskuntarakentamista, nimittäin kyllä tämä kaupungistuminen ja nämä toimenpiteet ovat hömötiaiseenkin iskeneet. En usko, että näistä 400 000 hömötiaisparista kaikki meillä Kuhmossa asuvat, mutta kun olen siellä metsissä liikkunut, niin ainakin meillä Kuhmossa hömötiaiskanta on hyvällä mallilla, ja se pohjautuu hajautettuun yhteiskuntarakentamiseen. Minun mielestäni keskittämisen tie on tuhon tie myös luonnolle ja luonnon monimuotoisuudelle, ja tästä hyvänä esimerkkinä on tämä Malmin lentokentän tuhoaminen ja se, että nytten kyseiselle niittyalueelle, suoalueelle, lähdetään rakentamaan — toivon mukaan ei betonikerrostaloja, nimittäin puurakentamisen puolestahan meidän pitäisi puhua. Se on sitä ekologisuutta. Se on sitä tulevaisuuden muotoa rakentamisenkin osalta.

Mutta haluan, puhemies, kiittää hyvistä keskustelusta. Haluan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä, että tämä keskustelu saadaan käydä tässä arvokkaassa salissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.45 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja siitä, että tässä on kyse ikään kuin lainsäädännön virheestä, joka on tullut ilmi ja joka on nyt tarpeen korjata. Tästä olen samaa mieltä.

Edustaja Kettuselle on nyt pakko todeta, että kyllä niitä hömötiaisia on myös Nuuksion kansallispuistossa, [Tuomas Kettunen: Hyvä!] eli kyllä ne täällä pääkaupunkiseudullakin pärjäävät silloin, kun pidetään huoli siitä, että meillä on toimivat viheryhteydet metsäisiltä alueilta toisille, ja toivon, että tämä on myös keskustan sydäntä lähellä — niiden viheryhteyksien turvaaminen halki Suomen metsäisinä ja monimuotoisina.

Mutta kun puhutaan nyt tästä lintujen metsästyksestä, niin haluan nostaa esiin myös sen, että lajintunnistus on myös metsästyksessä tärkeää. Kaikki, jotka ovat harrastaneet lintuja, tietävät, että se lajien tunnistaminen ei ole aina ihan yksinkertaista, ja voi kuvitella, että sil-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

loin kun niitä metsästämillä ammutaan, välttämättä se ei silloinkaan ole yksinkertaista. Eli on todella tärkeää, että myös metsästäjien parissa tähän kiinnitetään huomiota, ja näin vastuulliset metsästäjät toki varmasti myös tekevät.

Haluan tässä nostaa esille myös sen, että lintuharrastusjärjestöt tai lintujärjestöt ovat tehneet todella hyvää työtä lintuharrastuksen tuomiseksi tavallisten ihmisten ulottuville, ja se lisää meidän ymmärrystä myös luonnosta, ja linnut ovat hyviä indikaattoreita siinä, miten luonto muuttuu. Pidänkin tosiaan tärkeänä, että tätä lajintunnistuksen merkitystä edelleen korostetaan, ja toivon, että yhä useammalle riittäisi niiden lintujen harrastaminen kiikarein ja kameroin ja kaukoputkin. [Tuomas Kettunen: Myös linnunpönttöjä tehdään!] — Sekin on hyvä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

18.47 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! En millään malta olla vielä korjaamatta edustaja Kettusen hömötiaislausuntoja, kun asia on lähellä sydäntä. Hömötiainenhan ei, toisin kuin monet muut tiaiset, ole taajamalintu, joten se, mitenkä hömötiainen pärjää, ei varsinaisesti liity taajamiin ja niiden olosuhteisiin. Me ei tarkalleen tiedetä, mistä hömötiaisten nopea väheneminen johtuu, mutta on todennäköistä, että varttuneiden metsien nopea väheneminen, toki erityisesti Etelä-Suomesta, on siinä keskeinen osatekijä johtuen siitä, että vaikka hömötiainen viihtyy kaikenlaisissa metsissä, niin sen kylmimmän talven ylitse se selviää niiden varttuneiden metsien avulla, ja jos ei niitä sitten omalla reviirillä enää ole, sitten eivät pienet hömötiaisetkaan enää selviä kevääseen.

Suomelle hömötiainen on erittäin tärkeä, ei pelkästään sen takia, että se on meille kulttuurisesti hirveän tärkeä ja läheinen lintu ja monille se on ensimmäisiä opittuja lintuja, vaan myös sen takia, että neljännes EU-maiden hömötiaisista asuu Suomessa, ja meidän tulisi kantaa erityisen suuri vastuu hömötiaisten suojelusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

10. Lakialoite laiksi julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain muuttamisesta

Lakialoite LA 23/2021 vp Anna Kontula vas ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun. Edustaja Kontula, esittelypuheenvuoro.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Keskustelu

18.49 **Anna Kontula vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan lakia julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista muutettavaksi siten, että hankinnoissa huomioitaisiin kansainväliset ihmisoikeussopimukset ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden tavoitteiden toteutuminen. Tarjouskilpailuissa olisi jatkossa arvioitava hankinnan ihmisoikeusvaikutukset, tarjoajan kotivaltion ihmisoikeustilanne sekä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksista johtuvat esteet sekä muut ulko- ja turvallisuuspoliittiset esteet.

Puolustustarvikkeiden viennistä annetun lain mukaisen valvontatehtävän rinnalle ulko-ministeriölle säädettäisiin uusi puolustustarvikkeiden hankintoja koskeva valvontatehtävä. Valtioneuvoston yleisistunto käsittelee asian, jos hankinnan arvo on huomattavan suuri tai asian ulko- ja turvallisuuspoliittinen merkitys tai mahdolliset ihmisoikeusvaikutukset sitä edellyttäisivät.

Arvoisa puhemies! Aseiden tuonti on nykyisellään selvästi vientiä vähemmän säänneltyä. Asetuontiin kuitenkin liittyy olennaisia ulko- ja turvallisuuspoliittisia kysymyksiä sekä ihmisoikeuskysymyksiä.

Ensinnäkin monissa maissa kansallinen asetuotanto on kytköksissä valtioon ja tuotannon keskeisenä tehtävänä on valtion asevoimien varustaminen. Aseiden hankkiminen voi tällaisessa tapauksessa välillisesti tukea myyjämaan asevoimia, mikä on ongelma, jos ne syyllistyvät ihmisoikeusloukkauksiin tai kansainvälisen oikeuden rikkomuksiin.

Toiseksi jotkut aseyritykset toimivat läheisessä yhteistyössä maansa asevoimien kanssa myös aseiden testaamiseksi aidoissa konflikteissa. Tällöin aseiden hankkiminen voi tehdä ostajan osalliseksi eettisesti kestävämpään tuotekehittelyyn.

Kolmanneksi jos viejää on osallisena sodissa tai pitkittyneissä konflikteissa, asehankinta antaa taloudellisen kannustimen sodan tai konfliktin jatkamiseen. Vastaavasti asehankinnoista pidäytyminen voi kannustaa rauhanomaisen ratkaisun etsimiseen.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa rauhanrakennus on nostettu Suomen ulkopoliittikan painopistealueeksi. Hallitus on myös korostanut vastuullisen liiketoiminnan vahvistamista ja nostanut yritysten ja ihmisoikeuksien yhteyden keskeiseksi teemaksi ulkopoliitikassaan.

Aseyritysten kohdalla eettisyyden arviointi ja edistäminen on erityisen oleellista ymmärrettävistä, itsestäänselvistä syistä. Siten on perusteltua saattaa asetuonti vastaavanlaisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen arvioinnin ja ihmisoikeusarvioinnin piiriin kuin asevientikin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan.

11. Lakialoite laiksi rikoslain 23 luvun 9 §:n sekä pakkokeinolain 9 luvun 2 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 27/2021 vp Mia Laiho kok ym.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun. Edustaja Laiho, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

18.52 **Mia Laiho kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehdotan lakialoitteessani, että rikoslain 23 luvun 9 §:ää muutetaan siten, että liikennejuopumuksesta voidaan tuomita ajoneuvonkuljettaja sakkoon tai vankeuteen, jos hän nautittuaan alkoholia tai muita päihteitä ajaa moottoritonta ajoneuvoa, moottorilla varustettua polkupyörää tai kevyttä sähköajoneuvoa ja veren alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on vähintään 1 promille tai vähintään 0,44 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa.

Tämän lisäksi lakialoitteellani ehdotan muutettavaksi pakkokeinolain 9 luvun 2 §:ää siten, että poliisimies voi määrätä moottorikäyttöisen ajoneuvon, moottorittoman ajoneuvon, moottorilla varustetun polkupyörän tai kevyen sähköajoneuvon kuljettajan tai muussa rikoslain 23 luvussa tarkoitetussa tehtävässä toimivan kokeeseen, joka tehdään tämän mahdollisesti nauttiman alkoholin tai muun huumausaineen toteamiseksi. Kokeesta kieltäytymisen taikka kokeen suorittamisen turvaamisen tai luotettavan koetuloksen saamisen vuoksi voidaan toimittaa henkilön katsastus, johon ei tarvita pidättämiseen oikeutetun virkamiehen päätöstä.

Arvoisa puhemies! Sähköpotkulautojen määrä on kasvanut huimasti, ja samaan aikaan niiden ongelmat ovat räjähtäneet käsiin. Rajoituksia ensi kesää varten on tehtävä, sillä sähköpotkulautojen ja alkoholin aiheuttamat onnettomuudet kuormittivat sairaalapäivystyksiä etenkin kesäisin ja viikonloppuöisin. Niitä on edelleenkin, mutta suurin osa onnettomuuksista on keskittynyt lämpimämpään kauteen. Emme saa unohtaa nyt talven tullen tätä ongelmatilannetta, mitä sähköpotkulaudat ovat aiheuttaneet.

Laudat kulkevat ilman viritystäkin 25 kilometriä tunnissa, mikä on kaupunkiolosuhteissa kova ja hallitsematon vauhti. Kaatuessa vammat kohdistuvat yleensä päähän ja vaativat kohtalaisen usein myöskin leikkaushoitoa. Pienikin kolhu päähän voi olla kohtalokas tai aiheuttaa peruuttamattomia vammoja aivoihin. Tälle vuodelle on tullut jo ennätyspaljon sähköpotkulauto-onnettomuuksia, jotka ovat vaatineet myös erikoissairaanhoidon ja leikkaushoitoa. Turussa tehdyn tutkimuksen mukaan lähes 90 prosenttia onnettomuuksista on tapahtunut päihteiden alaisena, ja on vain ajan kysymys, koska ensimmäinen alkoholin alaisen kuolonuhrien vaatinut onnettomuus Suomessa tapahtuu. Jo pienemmästäkin tällaista voi seurata vakavia aivoverenvuotoja, jotka saattavat vammauttaa peruuttamattomalla tavalla.

Arvoisa puhemies! Pelkästään Töölön sairaalassa Helsingissä — sairaalassa, joka on erikoissairaanhoidon päivystys, johon viedään vakavasti loukkaantuneita — on hoidettu tänä vuonna 170 sähköpotkulaudalla itsensä loukannutta potilasta. Heistä noin 50 prosenttia on ollut päihteiden alaisena. Vertailun vuoksi koko viime vuonna Töölössä hoidettiin lähes puolet vähemmän eli 90 sähköpotkulaudalla loukkaantunutta potilasta ja 78 potilasta vuonna 2019. Vammautuneiden potilaiden määrä on siis viimevuotiseen nähden huomattavasti lisääntynyt eli samassa suhteessa kuin sähköpotkulautojen käyttö on yleistynyt.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Sähköpotkulautojen kausi on myös nykyään melko pitkä, maaliskuusta jopa joulukuuhun asti. Edelleen siis viime viikkoina Töölön sairaalassa lääkärit ja hoitajat ovat hoitaneet näitä potilaita.

Toinen esimerkki sairaaloista on Meilahden sairaalan yhteispäivystyksestä HUSista, jossa hoidettiin vajaassa kahdessa kuukaudessa, toukokuun alusta juhannukselle saakka, 143 sähköpotkulautoonnettomuuksissa loukkaantunutta — siis tämä vain vajaan kahden kuukauden aikana. Merkittävänä voidaan pitää, että yhden kesäkuisen viikonloppuyön aikana 25 prosenttia Meilahden yhteispäivystykseen tuoduista pientraumapotilaista oli loukkaantunut sähköpotkulautoonnettomuudessa.

Sen lisäksi, että nämä lisääntyneet onnettomuudet kuormittavat päivystyksiä ja jo entistään kasvanutta sote-henkilökunnan työtaakkaa ja ensihoitoa, niin jokainen loukkaantuminen ja saatu vamma voi aiheuttaa eripituisia sairauslomia ja saattaa vaikuttaa ihmisen työkykyyn koko loppuelämän ajan.

Sähköpotkulaudat ovat tarjonneet ihmisille uudenlaisen tavan liikkua erityisesti kaupunkialueilla, ja erityisesti nuoriso on ottanut ne ilolla vastaan. Ymmärrän hyvin niiden helpokäyttöisyyden, mutta selkeät pelisäännöt ja vastuut on oltava niiden käytölle, niin että muut ihmiset ja liikenne huomioidaan. Lainsäädännön on pysyttävä uusien liikkumismuotojen mukana ja vastattava niiden myötä syntyviin uusiin turvallisuushaasteisiin.

Arvoisa puhemies! Tein sähköpotkulautojen ongelmista kirjallisen kysymyksen jo vuonna 2019. Siihen vastasi silloinen liikenneministeri Sanna Marin, ja hänen vastauksestaan saa kuvan, että lainsäädäntö sähköpotkulautojen ja päihteiden osalta on kunnossa. Mutta päinvastoin, lainsäädäntö tarvitsee muutoksen. Päivystyspoliklinikoiden arkitodelisuus ja roimasti lisääntyneet tapaturmat puhuvat karua kieltä lainsäädännön ajantasaisuudesta. Jos emme lainsäädännöllisesti tee raameja, joiden sisällä toimia, emme saa pidemmälle kestäviä toiminnan muutoksia. Pelisäännöt tarvitaan myös näille uudenlaisille liikkumisvälineille. Maailma muuttuu, ja lainsäädännön on pysyttävä mukana.

Tämä lakialoitteeni tuo promillerajan moottoroimattomien ajoneuvojen kuljettamiseen, kuten sähköpotkulautailuun tai sähköpyöräilyyn. Rikoslain muutoksen perusteella ajamisesta yli promillen humalassa tai huumeiden vaikutuksen alaisena voisi seurata sakkoja tai jopa kolme kuukautta vankeutta. Poliisille annettaisiin myös oikeus puhalluttaa pyöräilijät ja sähköpotkulautailijat. Lakialoitteen tarkoituksena on ennaltaehkäistä päihteiden käytöstä johtuvia onnettomuuksia ja antaa poliisille enemmän työkaluja puuttua lisääntyneeseen riskikäyttäytymiseen ja holtittomaan ajamiseen.

Liikenteessä on kuljettajan turvallisuuden lisäksi huomioitava myös muut ajoneuvot ja kävelijät. Humalassa reaktiokyky hidastuu ja ihmiset ottavat kovempia riskejä kuin selvin päin. Nurkan takana voi koska vain tulla vanhus, koiranulkoiluttaja tai vaikka taapero. Päihteiden käyttöön puuttumisen lisäksi kaupunkien ja vuokrayritysten on sovittava pelisäännöistä ympäriinsä lojuvien sähköpotkulautojen ongelman ratkaisemiseksi. Sähköpotkulaudat eivät voi jäädä lojumaan ympäriinsä mihin vaan ja aiheuttamaan liikenneturvallisuuden vaarantumista ja onnettomuusriskin kasvua muille, erityisesti kevyen liikenteen väylillä liikkuville.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

18.59 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Laihoa tästä lakialoitteesta ja siitä, että hän nostaa todella tärkeän asian esille.

Tässä lakialoitteessa tosiaan vaaditaan promillerajaa sähköpotkulautojen ja muiden sähköisten ajoneuvojen kuljettajille. Alkoholihaan ja alkoholin vaikutuksen alaisena liikenteessä kulkeminen aiheuttaa meille vuosittain valtavasti paitsi inhimillistä kärsimystä myös kustannuksia yhteiskunnalle, kuten edustaja Laiho tuossa esittelypuheenvuorossaan kertoi. Se työllistää muun muassa sote-henkilökuntaa. Alkoholi vaikuttaa merkittävästi ihmisen arviointikykyyn, ja ylipäätään hyvin suuri osa onnettomuuksista tapahtuu alkoholin vaikutuksen alaisena. Tilastojen mukaan jopa 40 prosenttia tapaturman vuoksi sairaalahoitoon hakeutuvista on päihtyneitä ja 25 prosenttia tapaturmaisista kuolemista liittyy alkoholiin. Jo hyvin pienet alkoholimäärät voivat aiheuttaa riskejä liikenteessä. Olemme viime vuosina nähneet erityisesti näiden sähköpotkulautojen aiheuttaman muutoksen liikenteessä. Tässä eräänä päivänä, kun lähdin täältä Eduskuntatalolta työhuoneestani ja astuin tuohon jalankulkuväylälle, olin jäädä sähköpotkulaudan alle, jossa kuskin lisäksi oli myöskin joku kyydissä. En tiedä, olivatko he päihtyneitä, mutta tilanne oli vaarallinen.

Tämä lakialoite vaikuttaa hyvin kannatettavalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

19.01 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Päätin pyytää puheenvuoron kannattaakseni tätä edustaja Laihon lakialoitetta sinänsä. Sen verran kun minä näitä sähköpotkulautoja ja niitten tasapainossa pitämistä tunnen, melkein voisin olla sitä mieltä, että siinä ei saisi olla lainkaan alkoholin vaikutuksen alaisena, kun niillä liikkuu esimerkiksi täällä pääkaupunkiympäristössä. Mutta sinänsä edustaja Laihon lakialoite on oikean suuntainen, ja suhtaudun siihen myönteisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Vielä edustaja Laiho, olkaa hyvä.

19.02 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Kiitokset täältä kannatuksesta keskustan suunnasta. Haluan tästä edustaja Kivirannan esille nostamasta promillerajasta tuoda sen asian, että itsekin mietin tätä, mikä sen promillerajan pitäisi olla, olisiko se sama kuin autoilla vai nyt tämän mukaisesti, niin kuin on veneilyssä. Ja itsekin olen sitä mieltä, että tämä promilleraja voisi olla alhaisempi, ja olen myöskin sitä mieltä, että veneilyssä sen pitäisi olla alhaisempi. Kävin myös keskustelua poliisin kanssa, ja oikeastaan sitten päädyin tähän ja heilläkin oli sitä kantaa, että se voisi olla myöskin autoilun kanssa samassa, ymmärtäen tietenkin myös tämän realistisuuden, mihin pystyttäisiin pääsemään, joten sen takia tällaisena kompromissina sama raja kuin tämä vesillä oleva promilleraja. Mutta jos vesillä promillerajaa laskettaisiin, niin kuin olisi varmasti ihan hyvä, niin siinä yhteydessä toki sitten tämäkin kannattaa ottaa käsittelyyn, jos tämä lakialoite tässä kohtaa hyväksyttäisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

19.03 **Pekka Aittakumpu kesk:** Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan vain lyhyesti esittää lämpimän kannatukseni tälle edustaja Kivirannan esiin nostamalle kehitysehdotukselle. Il-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

man muuta tätä promillerajaa kannattaa vielä tuosta laskeakin ja vähintäänkin siihen, mitä se nykyisin on autoilussa. Varmasti sillä olisi ennalta ehkäisevä vaikutus. Ja myöskin tuota veneilyn promillerajaa kannattaa, jos mahdollista, samassa yhteydessä tarkastella.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

12. Lakialoite laiksi tuloverolain 127 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 34/2021 vp Mia Laiho kok

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun. Edustaja Laiho, esitätte esittelypuheenvuoron.

Keskustelu

19.04 **Mia Laiho kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa esitän, että tuloverolain 127 a §:n 1 momentti muutetaan siten, että kotitalousvähennys laajennetaan koskemaan työtä, jolla tuetaan verovelvollisen lapsen tai perheen tavanomaista arjen toimintakykyä.

Tämä lakialoite perustuu siihen, että meillä lapsiperheiden tilanteissa voi olla monia arjessa jaksamisen haasteita, ja erityisesti nämä tulevat esille erityislapsen ollessa kyseessä. Ennaltaehkäisy on aina parempaa kuin korjaaviin palveluihin tarttuminen. Tiedämme myös, että erityislasten osalta joudutaan useammin lastensuojelutoimenpiteisiin. Kaikkia sellaisia toimenpiteitä, joilla voidaan perheen jaksamista tukea, kannattaa tehdä.

Kunnissa tarjotaan lapsiperheille sosiaalihuoltolain mukaista perhetyötä ja lapsiperheiden kotipalvelua, mutta sen saamisen kriteerit ovat käytännössä tiukat, ja sen määrä voi olla riittämätöntä lapsiperheiden tarpeisiin nähden. Perheet tarvitsevat monenlaista tukea ja räätälöityä tukea aina sen kunkin perheen tarpeiden mukaan ja usein hyvin arkisissakin askareissa, jotta he selviävät siitä arjesta haasteellisen lapsen, perhearjen ja työn yhdistämisessä. Kyse voi esimerkiksi olla ihan sellaisesta, että saa apua läksyjen teossa tai joku auttaa, tekee välipalaa, on ottamassa vastaan kotona, kun tulee koulusta.

Neuropsykiatrisesti oireilevien lasten lastensuojeluasiakkuuksien määrä on kasvanut merkittävästi. Esimerkiksi perhe, jonka lapsella on ADHD, tarvitsee usein kotona erilaista tukea. Näissä neuropsykiatrisissa häiriöissä voi olla myös unen, oppimisen, kielen kehityksen ja motoriikan haasteita, mielialan vaihtelua, aistiherkkyyttä. Myös erilaiset autismikirjon häiriöt liittyvät tähän.

Lapsen tuen tarve voi liittyä lapsen ikätasaisen arjen toimintakyvyn ylläpitämiseen tai — niin kuin tuossa sanoin — esimerkiksi kotiläksyjen tekoon. Kotien tuen tarpeen todellisuudesta kertoo myös HuosTa-tutkimus, jonka mukaan 70 prosenttia lapsista ei ole saa-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

nut tarvitsemaansa palvelua ennen sijoitusta. Nämä palvelut liittyvät monenlaisiin erilaisiin palveluihin, joita perheet voisivat tarvita. Meillä on esimerkiksi mielenterveyden osalta paljon palvelupuutetta — riittävän aikaisessa vaiheessa perheelle ja lapselle tarjotulla avulla saataisiin tuettua perhettä ja ehkäistyä huostaanottoa. Mutta sen lisäksi meillä on paljon tällaisia arkeen liittyviä asioita ja perhettä tukevia asioita, joilla voitaisiin sitä perheen tilannetta helpottaa. Kotitalousvähennyksen laajentaminen kotiin tarjottavaan tukeen vahvistaisi tukea tarvitsevien perheiden jaksamista lapsen eri ikä- ja kehitysvaiheissa, oli sitten kyse pikkulapsivaiheesta tai ajasta sen jälkeen. Perheeseen kohdistuva tuki auttaa vanhempia jaksamaan työssä ja työn ja perheen yhteensovittamisessa.

Eli tässä lakialoitteessa ehdotetaan kotitalousvähennyksen määritelmän laajentamista tähän arjen toimintakykyä tukevaan työhön. Tätä arjen toimintakykyä tukevaa työtä voisi olla muun muassa perheen arjen tukemiseen hankittava kotiapu, perhetyö, tukihenkilötoiminta, arjen selviytymistä tukeva valmennus, läksyissä avustaminen tai muu vastaava verovelvollisen käyttämässä asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa tehtävä lapsen tai perheen tavanomaista arjen toimintakykyä tukeva työ. Tämä on rajattu kodissa tehtävään tai vapaa-ajan asunnolla tehtävään työhön vastaavalla tavalla kuin muussakin kotitalousvähennyksessä.

Toivottavasti tätä kotitalousvähennyksen laajentamista tälle ryhmälle voitaisiin jatkossa harkita, koska ennaltaehkäisevät palvelut ovat aina kustannuksiltaan edullisempia ja inhimillisesti järkevämpiä kuin sitten ne korjaavat palvelut. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

13. Lakialoite laiksi opintotukilain 15 d §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 29/2021 vp Pekka Aittakumpu kesk ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu, ja edustaja Aittakumpu, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.10 **Pekka Aittakumpu kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsi on vanhemmilleen sekä lahja että tehtävä. Viime sunnuntaina vietimme isänpäivää ja keväällä vietämme äitienpäivää. On hyvä, että osoitamme äideille ja isille tukemme heidän kasvatustyössään paitsi sanoin ja puhein myös teoin. Äiti ja isä ovat lapsen elämässä ensimmäiset tärkeät, läheiset ihmiset, niin arkikokemukset kuin tieteelliset tutkimukset vahvistavat sen. Erityisesti lapsen ensimmäisinä vuosina luodaan perustaa tulevien vuosien hyvinvoinnille. Lapsen hoivan ja kasvatuksen lähtökohtana on hänen kotinsa, hänen vanhempansa. Siksi on tärkeää, että vahvistamme sitä, että mahdollisimman moni äiti ja isä voisi viettää

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

mahdollisimman paljon aikaa lapsensa kanssa. Siksi on tärkeää tarvittaessa tukea vanhempia heidän hoiva- ja kasvatustehtävässään.

Arvoisa puhemies! Perhe on yhteiskunnan perusyksikkö. Kun perheissä voidaan hyvin, Suomi voi hyvin. Hyvinvoivista perheistä voi kasvaa terveitä ja hyvinvoivia lapsia ja nuoria, jotka aikanaan ottavat vastuuta isänmaamme rakentamisesta. Lapsi- ja perheystävällinen politiikka kannattaa.

Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa on kyse siitä, että aloitteen allekirjoittaneet 16 kansanedustajaa ehdottavat opintotukilain 2 luvun 15 d §:n muuttamista siten, että opintolainahyvitykseen oikeuttavaan opiskeluaikaan voisi saada pidennyksen myös hoitovapaan ajalta. Voimassa olevan lain mukaan opintolainahyvitykseen oikeuttavaan opiskeluaikaan saa pidennyksen muun muassa äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahan ajalta. On perusteltua, että samalla tavalla kohdeltaisiin myös hoitovapaan aikaa. Tämä olisi myönteinen viesti perheen perustamista suunnitteleville suomalaisille.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteen perusteluissa todetaan, että suomalaisen yhteiskunnan suuriksi ongelmiksi ovat muodostuneet historiallisen alhaisesta syntyvyydestä johtuva huoltosuhteen heikkeneminen sekä ihmisten lapsilukutoiveen toteutumatta jääminen. Vuonna 2020 Suomen syntyvyydessä tapahtui hienoinen käänne ylöspäin. Vielä on kuitenkin liian aikaista sanoa, onko syntyvyyden nousu pysyvää vai jatkuuko syntyvyyden lasku edelleen. Yhdeksi syyksi maamme syntyvyyden vähenemiseen on arvioitu sitä, että ensimmäisen lapsen vastaanottamista siirretään ja että ensisynnyttäjät ovat entistä vanhempia. Suomessa ensisynnyttäjien keski-ikä on noussut niin, että äidiksi tullaan EU-maiden keskiarvoa iäkkäämpinä, keskimäärin 29,4-vuotiaina.

Arvoisa puhemies! Keskustan kynnyskysymyksiin on kuulunut ja kuuluu, että tämä hallitus toteuttaa lapsi- ja perhemyönteistä politiikkaa. Monilapsisten perheiden ja yksinhuoltajaperheiden lapsilisää korotettiin, opintotuen huoltajakorotusta nostettiin, varhaiskasvatustaksuja on alennettu ja alle 18-vuotiaiden poliklinikkamaksut poistettiin. Perhevapaauudistus lisää joustavuutta vapaiden pitämisessä ja pidentää isien ansiosidonnaista vapaata. Keskustalle oli ehtona, että perheiden suosima ja valinnanvapautta vahvistava kotihoidon tuki säilytettiin ennallaan.

Lapsi- ja perhemyönteinen politiikka sekä perheen perustamiseen rohkaiseminen myös opiskeluaikana on väestöpoliittisesti järkevää. Vuonna 2018 otettiin käyttöön opintotuen huoltajakorotus, joka viestitti, että perheellistyä voi myös opiskeluaikana. Vuonna 2020 tätä huoltajakorotusta nostettiin 75 eurosta kuukaudessa 100 euroon kuukaudessa. Opintolainahyvitystä taas voi saada, jos nostaa opintolainaa korkeakoulututkinto-opintojen aikana ja suorittaa tutkinnon määräajassa. Se tarkoittaa sitä, että Kela maksaa osan opintolainasta.

Arvoisa puhemies! Nykyisen lainsäädännön mukaan opintolainahyvitystä voi joissain tapauksissa saada, vaikka tutkinnon suorittamiseen olisi käytetty aikaa hyvitykseen oikeuttavaa tavoiteaikaa kauemmin. Tämä on mahdollista esimerkiksi, jos lainansaaaja on suorittanut asepalvelusta tai saanut sairauspäivärahaa tai äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa opintojen aikana. Näiden syiden vuoksi tutkinnon suorittamiseen käytettävää aikaa voidaan pidentää enintään kahdella lukuvuodella.

Opintolainahyvityksessä tutkinnon suorittamiseen käytettävään aikaan ei nykyisin saa pidennystä hoitovapaan ajalta. Opintotukilakiin olisi siis perusteltua tehdä tämä muutos, joka oikeuttaisi pidentämään tutkinnon suoritusaikaa kahdella lukuvuodella myös hoitovapaan ajalta. Tämä helpottaisi perheen perustamista myös opiskeluaikana ja ottaisi huo-

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

mioon lapsen ja perheen tarpeet ja erilaiset elämäntilanteet opiskelijaperheissä silloin, kun lapsi on alle 3-vuotias.

On tärkeää, että perheillä on mahdollisuus tehdä valintoja lapsensa ja perheensä tarpeista ja tilanteista käsin. Erityisen tärkeää tämä on silloin, kun lapset ovat pieniä. Kiitän aloitteen allekirjoittaneita kansanedustajia. Rakennamme yhdessä lapsi- ja perheystävällistä Suomea. Toivon lakialoitteelle hyvää menestystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

19.16 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Haluan kiittää edustaja Aittakumpua ansiokkaasta lakialoitteesta ja ansiokkaasta lakialoitteen esittelystä. Tosiaan tässä lakialoitteessa ehdotetaan opintotukilain 2 luvun 15 d §:n muuttamista siten, että opintolainahyvitykseen oikeuttavaan opiskeluaikaan saisi pidennyksen myös hoitovapaan ajalta. Voimassa olevan lain mukaan opintolainahyvitykseen oikeuttavaan opiskeluaikaan saa pidennyksen muun muassa äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahan ajalta, eli on perusteltua, että samalla tavalla huomioitaisiin myös hoitovapaan aika.

Haluan kiittää edustaja Aittakumpua tästä rakentavasta perhepolitiikasta, mitä teette keskustan periaatteitten mukaisesti. Sitä on tosiaan myös kotihoidon tuki. On ilo tässä ajassa huomata, varsinkin tässä ajassa, kun ääripäät mellastavat vasemmalla ja oikealla, milloin rajat kiinni, milloin rajat auki, tai olipa kyse muustakin tällaisesta ääriliikehännästä, että tähän aikaan kuuluu juurikin tällainen rakentava keskustalainen perhepolitiikka.

Niin kuin edustaja Aittakumpu tuossa ansiokkaassa puheenvuorossaan toi esille, kun perheissä voidaan hyvin, silloin koko Suomessa voidaan hyvin. Ja tätä ansiokasta lakialoitetta, minkä edustaja Aittakumpu on tehnyt ja jonka lakialoitteen olen itsekin saanut allekirjoittaa, kannatan lämpimästi ja toivon tälle lakialoitteelle suurta menestystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

19.18 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Aittakumpu on tehnyt tärkeän havainnon, kun hän on todennut, että opintolainahyvityksen oikeuttavasti ei tutkinnon suorittamiseen käytettävää aikaa saa pidennetyksi hoitovapaan ajalta, vaikka siihen on monien muiden tärkeiden perusteiden mukaan mahdollisuus.

On helppo kannattaa edustaja Aittakummun opintotukilain 15 d §:ään esittämää muutosta, joka oikeuttaisi pidentämään tutkinnon suoritusaikaa kahdella lukuvuodella myös hoitovapaan ajalta. Kuten edustaja Aittakumpu lakialoitteessaan toteaa, tämä helpottaisi perheen perustamista myös opiskeluaikana ja ottaisi huomioon perheen tarpeet ja erilaiset elämäntilanteet opiskelijaperheissä silloin, kun lapsi on alle kolmivuotias.

Erinomainen aloite edustaja Aittakummulta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mikko Kinnunen, olkaa hyvä.

19.19 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Meidän tulee rakentaa perhe- ja lapsiystävällistä Suomea, johon jokainen lapsi on tervetullut myös opiskeluaikana. On tarpeen osoittaa tukea perhettä perustaville isille ja äideille myös opiskeluaikana.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Suuret kiitokset edustaja Aittakummulle tästä hyvin tarpeellisesta lakialoitteesta, jossa ehdotetaan, että opintolainahyvitykseen oikeuttavaan opiskeluaikaan saisi pidennyksen myös hoitovapaan ajalta. Niinhän on jo nyt niin asepalveluksen, siviilipalveluksen, työkyvyttömyyseläkeajan ja sairauspäiväraha-ajan osalta kuin myös äitiys-, isyys- ja vanhempainraha-aikana.

Tämä opintotukilain uudistus olisi hyvä viesti perhettä suunnitteleville. Syntyvyytemme on kääntynyt hienoiseen nousuun. Tarvitsemme tässä tilanteessa toivon viestejä. Korkeakoulutus ja monipuolinen osaaminen ovat maamme menestyksen ja kukoistamisen perusta myös tulevana vuosina. Uusi työ syntyy aloille, joilla tarvitaan korkeaa koulutusta. Työ muuttuu, tarvitaan jatkuvaa oppimista ja opiskelua. Opintotuen tulee pysyä kehityksen mukana myös perheellisten osalta. Tämä hallitus on nostanut jo aikaisemmin perheellisten opiskelijoiden tukia ja palauttanut opintotukeen indeksikorotukset. Tämä olisi hyvää jatkoa tähän.

Tämä uudistus helpottaisi perheen perustamista opiskeluaikana, se helpottaisi kaiken kaikkiaan opiskelun ja perhe-elämän yhteensovittamista. Se ottaa huomioon niin lapsen kuin perheen tarpeet ja erilaiset elämäntilanteet opiskelijaperheissä silloin, kun lapsi on alle kolmevuotias. Toivon, että tämä tärkeä aloite käsitellään asianmukaisella tavalla sivistysvaliokunnassa. Meillä on ollut valiokunnassa puhetta opintotukijärjestelmän kokonaisuudistuksesta. Tämä lakialoite voitaisiin käsitellä hyvin luontevasti sen osana.

Kannatan lakialoitetta lämpimästi ja toivotan sille menestystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

19.22 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Aittakumpu on tehnyt todella hyvän lakiesityksen. Kun perhe voi hyvin, Suomi voi hyvin, näinhän se on. Jos opiskeluaika pidenty hoitovapaalla, opintolainahyvitykseen pitäisi olla oikeutettu myös silloin.

Olen myös allekirjoittanut tämän lakialoitteen ja toivon sille menestystä, ja kiitän vielä edustaja Aittakumpua tästä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen Ari, olkaa hyvä.

19.22 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Olen yksi tämän lakialoitteen allekirjoittajista ja toivotan sen ilolla tervetulleeksi sivistysvaliokuntaan, missä se saa varmasti asianmukaisen ja hyvän käsittelyn. Iso kiitos edustaja Aittakummulle.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

14. Lakialoite laiksi rikoslain muuttamisesta

Lakialoite LA 31/2021 vp Ritva Elomaa ps ym.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun. Edustaja Elomaa, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

19.23 Ritva Elomaa ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia siten, että lakiin lisättäisiin rikossäännös eläintenpitokiellon rikkomisesta. Tämän seurauksena rangaistusasteikko määräaikaisten tai pysyvän eläintenpitokiellon rikkomisesta muuttuisi siten, että seuraamuksena olisi sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta. Lakialoitteen mennessä läpi rikoslakia muutettaisiin niin, että eläintenpitokieltoa voitaisiin valvoa nykyistä tehokkaammin rangaistusasteikon tiukentamisen tuloksena. Käytännössä tämän muutoksen myötä viranomaisten mahdollisuudet suorittaa tarkastuskäyntejä eläintenpitokiellon noudattamiseksi paranisivat nykytilanteeseen verrattuna. Lisäksi aloitteen mukaisilla muutoksilla edistettäisiin rikosvastuuseen saattamista rikoslain 17 luvun 14, 14 a ja 15 §:ssä säädetystä eläinsuojelurikoksista, eläinsuojelulain 54 §:n 1 momentissa säädetystä eläinsuojelurikkomuksesta ja eläinten kuljetuksesta annetun lain 39 §:ssä säädetystä eläinkuljetusrikkomuksesta.

Ja vielä lyhyt esimerkki: Tämä tarkoittaa sitä, että tällä hetkellä siellä rikoslaissa on ainoastaan sakkorangaistus, ja jos saa eläintenpitokiellon, se tarkoittaa Suomessa sitä, että eläintä on kidutettu, räähätetty, osa eläimistä tai yksi eläin — riippuu siitä, kuinka paljon on eläimiä kysymyksessä tässä eläintenpitokiellossa — on menehtynyt. Elikkä eläintenpitokiellon saa todella törkeistä teoista, sitä ei hevillä anneta. No, koska rikoslaissa on vain sakkorangaistus, niin jos halutaan mennä tarkistamaan tämä tilanne, onko eläintenpitokielto pysynyt tällä henkilöllä, niin sinne ei niin vaan mennäkään katsomaan tilannetta. Valvontaeläinlääkäri ei voi useinkaan ottaa — tai ei voi oikeastaan ottaa — poliisia mukaansa, koska siellä rikoslaissa tässä kohtaa lukee sakkorangaistus. Jos sinne merkattaisiin vaikka puoli vuotta ehdollista, silloin valvontaeläinlääkäri voisi mennä myös poliisin kanssa tarkastamaan tilanteen, onko eläintenpitokielto pitänyt. Ja koska nämä eläintenpitokiellon saaneet usein ottavat heti seuraavalla viikolla tai hyvin lähiaikoina uusia eläimiä tai uuden eläimen, niin sen takia olisi ehdottoman tärkeää päästä tsekkaamaan tämä asia.

Valvonnan painoarvoa ei voi kyllin korostaa eläimiin kohdistuneiden julmuuksien ja laittomuuksien torjunnassa. Eläintenpitokiellon rikkomisen on valitettavan yleistä, joten tällaiselle lakimuutokselle on todella tilausta. Tällä hetkellä viranomaiset eivät pysty valvomaan tarpeeksi tehokkaasti eläintenpitokieltojen toteutumista — ei ole resursseja. Vaikka juuri valvontaa pidetään tärkeänä työkaluna eläinsuojelun toimivuuden ja sille asetettujen tavoitteiden toteutumisen kannalta, on olennaista, että eläintenpitokieltoa valvotaan kunnolla, tai muuten rikosoikeudellinen järjestelmä ei toimi tältä osin eikä näin ollen pysty suojelemaan eläinten hyvinvointia edes lain mukaisella minimitasolla.

Arvoisa puhemies! Yksittäistä lakiuudistusta paljon suurempi asia on eläinten oikeuksia pitkälle tulevaisuuteen viitoittava lainsäädäntökokonaisuus. Nimittäin eläinten hyvinvointilakipaketuudistus on nyt työn alla, ja se on ollut sitä pitkään — todennäköisesti keväällä

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

tulee käsittelyyn. Odotankin, että tämä paketti tuo tuntuja muutoksia eläinten oikeuksiin nimenomaan siellä ruohonjuuri- ja sorkkatasolla. Eläimet ansaitsevat nykyistä paremman lakiturvan. Jos esityksessä on puutteita, niin odotan, että ne täällä eduskunnassa nousevat esille ja ne sen myötä korjataan. Tiedän, että niin hallituspuolueissa kuin oppositiossa on suuri joukko eläinten oikeuksista välittäviä edustajia, joten olen toiveikas lopputuloksen suhteen.

Tässäkin lakialoitteessa on kyllä allekirjoituksia eri puolueista. Tein samantyyppisen aloitteen noin vuosi, pari sitten, ja edustaja Heinonen sanoi silloin istuntosalissa, että tämä täytyy kyllä tehdä uudestaan, että joka edustaja tämän näkisi, koska tämä on niin kannatettava. Valitettavasti siihen nyt ei sitten kuitenkaan ole sataa allekirjoitusta tullut, mutta toivoisin, että tämä etenisi. Ja yleensä, kun eläimistä puhutaan, toivoisin, että täällä olisi edustajia vähän enemmän paikalla, koska eihän se ole ihmisiltä pois, jos eläimet voisivat paremmin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

15. Lakialoite laiksi eläinsuojelulain 12 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 35/2021 vp Ritva Elomaa ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun, ja esittelypuheenvuoro, edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.29 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi eläinsuojelulakia siten, että sellaisten eläimen hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettujen välineiden, laitteiden ja aineiden, joiden käyttö aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa, markkinointi, valmistus, maahantuonti, myynti, luovutus, käyttö ja hallussapito kiellettäisiin. Tuomitsen jyrkästi kaiken eläimiin kohdistuvan väkivallan, mutta erityisen härskiä, julmaa ja mielipuolista on käyttää erilaisia välineitä, joiden tarkoitus on tuottaa eläimille kipua ja kärsimystä. Mielestäni tällaisia välineitä ei tulisi valmistaa ollenkaan.

Viime vuosien aikana on uutisoitu useaan otteeseen suojelukoirakoulutukseen liittyvistä törkeistä väärinkäytöksistä. Lyömisen ja potkimisen lisäksi koirien satuttamiseen on käytetty erilaisia välineitä, kuten esimerkiksi sähkö- ja piikkipantoja. Eläimille kipua tuottavien välineiden käyttö ei rajoitu vain koirien koulutukseen, vaan käyttö on laajempaa. On selvää, että kipua aiheuttavien välineiden käyttö on räikeästi ristiriidassa eläinsuojelulain hengen kanssa. Sen mukaan lähtökohtaisesti eläimelle ei saisi tuottaa tarpeetonta kipua ja

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

tuskaa. Eihän tämä tavoite voi millään toteutua, jos väline on tehty satuttamaan. Poliisi, Rajavartiolaitos sekä Puolustusvoimat harjoittavat palkitsemiseen perustuvia koulutusmenetelmiä, eikä koulutus nojaa eläimen rankaisemiseen. Jos huippuvaativiin tehtäviin koulutettavia koiria pystytään kouluttamaan palkitsemisen avulla, niin ei eläinten satuttamiseen nojaavien koulutusmenetelmien käytölle voi kyllä nähdä minkäänlaista tarvetta.

Arvoisa puhemies! Nykyinen lainsäädäntö ei suojele tarpeeksi tehokkaasti eläimiä kivulta ja kärsimykseltä kouluttamisen yhteydessä. Eläinsuojeluasetuksen 396/1996 14 §:ssä on kielletty piikkikannusten, piikkipannan ja piikkikuolaimen käyttö. Sähköpantoja ei ole mainittu, mikä on selvä puute. Muun muassa matala- ja tylppäpiikkisten piikkipantojen käyttöön ei ole puututtu käytännön tasolla. Kaikki tässä lakialoitteessa kiellettäviksi ehdotetut laitteet ja välineet ovat omiaan aiheuttamaan eläimille kipua ja tuskaa, joten niiden yksiselitteinen kieltäminen on perusteltua. Lisäksi kiellon noudattamisen valvomiseksi on tärkeää kieltää myös välineiden markkinointi ja hallussapito. Tämä aloite selkeyttäisi pelisääntöjä kiellettyjen välineiden osalta ja rajoittaisi niiden käyttöä voimassa olevaa lakia tehokkaammin. Käytön lisäksi muun muassa valmistus ja myynti olisi kiellettyä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

19.32 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Elomaata tästä lakialoitteesta, jonka itsekkin olen allekirjoittanut. Lakialoitteen perusteluissa todella todetaan, että eläinsuojelulain 3 §:n mukaan eläimiä on kohdeltava hyvin eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä. Uskon, että tämän ajatuksen ja näkemyksen suomalaiset laajasti jakavat, ja onkin tärkeää, että tätä myös käytännössä pyritään toteuttamaan.

Tässä lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi eläinsuojelulakia siten, että erilaisten eläimille tarpeetonta kipua aiheuttavien välineiden, laitteiden ja aineiden käyttö kiellettäisiin. On helppo kannattaa tätä lakialoitetta, ja toivon sille asianmukaista ja hyvää käsitelyä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja näin keskustelu on päättynyt. Asia lähetetään maa- ja metsätalous... — Anteeksi, edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

19.33 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Aittakumpua kannustavasta puheesta ja tästä kannatuksesta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

16. Lakialoite laiksi perusopetuslain muuttamisesta

Lakialoite LA 36/2021 vp Ari Koponen ps

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Koponen, Ari. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.33 Ari Koponen ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vain hyvinvoiva lapsi voi oppia ja kasvaa täyteen potentiaaliinsa. Vuorovaikutustaidot ja kiusaamisen ennaltaehkäisy on saatava vahvemmin mukaan perusopetukseen, ja siitä tässä lakialoitteessani on kyse.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ on jo pitkään ajanut suomalaiseen koulutusjärjestelmään oman ryhmän tunteja, harmi vain tuloksetta. Opetussuunnitelma sisältää useita hyviä tavoitteita, kuten yhteisöllisyyden rakentamista ja vuorovaikutustaitojen oppimista, mutta näihin ei ole varattu aikaa tuntijaossa. Tähän toivon aloitteellani muutosta.

Tunneilla pystyttäisiin säännölliseen, suunnitelmalliseen ryhmäytymiseen sekä kiusaamisen ennaltaehkäisyn toimintamallien harjoitteluun. Tämä ei onnistu, ellei toimintaan todella varata tuntijaon avulla aikaa. Eikä voi ainakaan sanoa, etteivät oman ryhmän tunnit mahtuisi tuntijakoon, sillä meillä etenkin alakoulussa lähdetään liikkeelle poikkeuksellisen vähäisillä tunneilla. Viikkotuntimäärät ovat selvästi muita Euroopan maita alempia. Yläkoulussa tullaan jo kohti muita maita ja myös Pohjoismaiden tuntimääriä. Kaikkien 39 eurooppalaisen koulutusjärjestelmän joukossa pakollisia oppitunteja on Suomessa kymmenenneksi vähiten.

Lapsen tai nuoren tulisi pystyä matalalla kynnyksellä kertomaan ongelmistaan ja saamaan apua niiden ratkaisemiseksi välittömästi. Jokaisella nuorella tulisi koulussa olla oma ryhmä, johon kiinnittyä, sekä oma opettaja tai muu ammattihenkilö, joka tuntee nuoren ja hänen kouluasiansa hyvin. Kouluviihtyvyyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta oman kaverin löytäminen on äärimmäisen tärkeä asia. Etenkin sosiaalisesti aremmille oppilaille kaverin löytäminen helpottuu entistä pysyvämässä ryhmässä.

Arvoisa puhemies! Me poliittiset päättäjät voimme päätöksillämme vaikuttaa siihen, että kiusaaminen ja väkivalta kouluissa saadaan loppumaan. Toimenpiteitä tarvitaan paljon. Tämä olisi yksi palanen asian edistämiseksi. Lisäksi aloitteestani olisi apua koronapandemian aiheuttamien ongelmien korjaamiseksi kouluissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Ja edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

19.36 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Koposelle aloitteesta, jossa esitetään parannuksia todella tärkeisiin asioihin, joilla on suuri merkitys koululaisten hyvinvoinnin kannalta. Kannatan aloitetta.

Ryhmäohjauksen tulisi olla jokaisen oppilaan oikeus. Valitettavasti oppilaiden tarve ohjaukselle jää toisinaan muiden tavoitteiden varjoon. Luokanvalvojilla on oltava aikaa oppilaille.

Olisi tärkeää, että tuntijako mahdollistaisi nykyistä paremmin perusopetuksen opetussuunnitelman yhteisöllisyyttä, vuorovaikutusta ja oppimisympäristön turvallisuutta koskevien tavoitteiden toteutumisen. Tavoitteiden toteuttaminen vaatii väistämättä toteutuakseen aikaa, joten niiden on näytävä myös tuntijaossa.

Pöytäkirja PTK 136/2021 vp

On lisäksi erittäin hienoa, että aloitteessa nostetaan esille vuorovaikutus- ja tunnetaidot. Tein vuonna 2017 aiheesta kirjallisen kysymyksen, jossa kysyin tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisen kehittämisestä eri koulutusasteilla. Näillä taidoilla voidaan myönteisesti vaikuttaa yleiseen viihtyvyyteen kouluissa ja parantaa sosiaalista vuorovaikutusta sekä vähentää ongelmia, kuten koulukiusaamista. Silloin ministerin vastauksessa viitattiin opetussuunnitelmiin, joiden perusteissa painotetaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta. Ongelma on sama, mikä nousee esille edustaja Koposen aloitteessa. Hyville asioille ei ole varattu aikaa. Kivat kirjaukset ovat turhia, jos ne eivät johda käytännön parannuksiin.

Hallituspuolueiden edustajille, joita nyt ei tällä hetkellä ole paikalla: tässä olisi teille työsarkaa ja haaste heitetty Suomen koululaisten hyvinvoinnin parantamiseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

19.38 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Elomalle kauniista sanoista. Tämä on tosiaan laaja ongelma, joka ei tunne hallitus—oppositio-rajoja, vaan yhteistyötä pitää tehdä tämän ongelman ratkaisemiseksi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

17. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 19.11.2021 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.38.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola